

ХАСБАНК ХХК

Санхүүгийн Тайлан Хараат Бус
Аудиторын Тайлангийн хамтаар
2017 оны 12 дугаар сарын 31

ХАСБАНК ХХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

2017 ОНЫ 12-Р САРЫН 31-НЭЭР ТАСАЛБАР БОЛГОСОН

АГУУЛГА

ХУУДАС

ЗАХИРЛУУД БА ГҮЙЦЭТГЭХ УДИРДЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН

1

САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

2

ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

3

МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

4-5

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД

6-87

ХАСБАНК ХХК

БАНКНЫ МЭДЭЭЛЭЛ

АЛБАН ХАЯГ:

ХасБанкны Байр
Ерөнхий Сайд Амарын гудамж,
Шуудангийн Салбар # 46, Шуудангийн Хайрцаг 721,
Улаанбаатар 14200,
Монгол Улс

ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛ:

Чулууны Ганболд
Магваны Болдоо
Нямтайширийн Цэлмүүн
Майкл Мадден
Жэймс Стент
Баянсаны Уламбаяр
Ёшиаки Мацүока
Жулиан Хили
Ив Жако
Матью Уэлч
Санжай Гүпта (2017 оны 3-р сарын 30-нд сонгогдсон)

НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА:

Дашнямын Ашидмаа

АУДИТОР:

Делоитт Онч Аудит ХХК

ХАСБАНК ХХК

ЗАХИРЛУУД БА ГҮЙЦЭТГЭХ УДИРДЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ

ХасБанк ХХК-ийн (цаашид Банк гэх) Гүйцэтгэх захирал Магваны Болдоо болон Санхүү хариуцсан захирал Ганзоригийн Эрдэнэбаяр, бид энэхүү тайлангийн 1 ээс 87 дугаар хуудсанд толилуулсан тайлангуудыг холбогдох Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартын дагуу бэлтгэсэн бөгөөд 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх Банкны санхүүгийн байдал, уг өдрөөр тасалбар болгосон тайлант жилийн үйл ажиллагааны үр дүн болон мөнгөн гүйлгээг үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн гэдгийг үүгээр мэдэгдэж байна.



МАГВАНЫ БОЛДОО
(Гүйцэтгэх захирал)

A blue ink signature, appearing to be "Ганзориг", written over a horizontal line.

ГАНЗОРИГИЙН ЭРДЭНЭБАЯР
(Санхүү хариуцсан захирал)

Улаанбаатар хот, Монгол Улс
Огноо: 2018 оны 3 дугаар сарын 28

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

ХасБанк ХХК-ийн Хувьцаа эзэмшигч танаа:

Санхүүгийн Тайлангийн Аудитын Тайлан

Дүгнэлт

Бид ХасБанк ХХК (цаашид “Банк” гэх)-ийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон санхүүгийн байдлын тайлан, дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан болон нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, тайлбар тодруулгуудаас бүрдсэн санхүүгийн тайланд аудит хийлээ.

Бид, Банкны 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний санхүүгийн байдал, уг өдрөөр тасалбар болгосон санхүүгийн үр дүн болон мөнгөн гүйлгээг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (цаашид “СТОУС” гэх)-ын дагуу үнэн, шударгаар илэрхийлж байна гэж дүгнэж байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид аудитаа Аудитын Олон Улсын Стандарт (цаашид “АОУС” гэх)-ын дагуу гүйцэтгэсэн болно. Уг стандартуудын дагуу бидний хүлээх үүргийг энэхүү тайлангийн Санхүүгийн Аудиттай холбоотой Аудиторын Үүрэг хэсэгт тусгасан. Бид Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлөөс баталсан Мэргэжлийн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм (цаашид “НБЁЗОУСЗ-ын дүрэм” гэх)-ийн дагуу Банкнаас хараат бус ба НБЁЗОУСЗ-ын дүрмийн дагуу бусад ёс зүйн үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь аудитын дүгнэлт гаргах хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэл болно гэж итгэж байна.

Бусад мэдээлэл

Банкны удирдлага бусад мэдээлэлд хариуцлага хүлээнэ. Бусад мэдээлэлд захирлууд ба гүйцэтгэх удирдлагын мэдэгдэлд агуулагдсан мэдээллүүд орох бөгөөд санхүүгийн тайлан болон түүнд өгсөн бидний аудиторын дүгнэлт орохгүй.

Санхүүгийн тайланд өгсөн аудитын дүгнэлт бусад мэдээллийг хамрахгүй бөгөөд үүнд бид ямар нэгэн үл үндэслэлтэй нотолгоо дүгнэлт өгөхгүй.

Санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотойгоор бидний үүрэг бол тухайн мэдээллийг унших бөгөөд ингэх явцаа бусад мэдээлэл санхүүгийн тайлантай эсвэл бидний аудитын ажлийн хүрээнд олж мэдсэн мэдээллээс материаллагаар зөрүүтэй буюу зөрүүтэй харагдаж байгаа эсэхийг авч хэлэлцэх юм. Хэрэв бид хийсэн ажил дээрээ үндэслэн бусад мэдээлэл материаллаг алдаатай гэж үзвэл бодит мэдээллийг тайлагнах үүрэг хүлээнэ. Энэ асуудлаар бидэнд тайлагнах зүйл байхгүй.

Санхүүгийн Тайлантай холбоотой Удирдлага болон Засаглах Эрх Бүхий Этгээдийн Үүрэг

Удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа СТОУС-ын дагуу бэлтгэн шударгаар илэрхийлэх, эдгээр санхүүгийн тайланг алдаа эсвэл санаатай зальт үйлдлээс үүсэлтэй материаллаг хэмжээний алдаагүйгээр бэлтгэж, шударгаар илэрхийлэхийн тулд удирдлагаас шаардлагатай гэж тогтоосон дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ Банкыг татан буулгах, үйл ажиллагааг нь зогсоох, эсвэл үүнээс өөр боломжит сонголт байхгүй байхаас бусад тохиолдолд Удирдлага Банкны үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулах чадамжийг үнэлэх, тодруулах, нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг ашиглан санхүүгийн тайлангаа бэлтгэх үүрэгтэй.

Засаглах эрх бүхий этгээд нь Банкны санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэгтэй.

Делоитт нь Нэгдсэн Вант улсад анх үүсгэн байгуулагдсан Делоитт Түш Тохмацу Лимитед (ДТТЛ) болон түүний гишүүн байгууллагууд, харьяа компаниудаас бүрдэнэ. ДТТЛ болон түүний гишүүн компаниуд нь бие даасан хуулийн этгээдүүд байх бөгөөд үйл ажиллагааны хувьд хараат бус байна. ДТТЛ (мөн "Делоитт Глобал" гэх) нь харилцагчдад үйлчилгээ үзүүлдэггүй. Илүү дэлгэрэнгүй мэдээллийг www.deloitte.com/about цахим хуудаснаас авна уу.

Делоитт нь аудит, консалтинг, санхүүгийн зөвлөх үйлчилгээ, эрсдлийн удирдлага, татвар болон холбогдох чиглэлээр төрөл бүрийн салбар дахь төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудад мэргэжлийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлдэг.

Делоитт Онч ХХК болон түүний охин компаниуд нь аудит, эрсдлийн удирдлага, татвар болон хуулийн зөвлөгөө, консалтинг болон санхүүгийн зөвлөгөө үзүүлэх мэргэжлийн үйлчилгээгээр дамжуулан Монголын харилцагчдад мэргэжлийн үйлчилгээг үзүүлдэг бөгөөд Делоиттын олон улсын сүлжээний гишүүн байгууллага юм.

Санхүүгийн Тайлангийн Аудиттай холбоотой Аудиторын Үүрэг

Санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ алдаа эсвэл санаатай зальт үйлдлийн улмаас материаллаг хэмжээний алдаагүй илэрхийлэгдсэн эсэх талаар үндэслэлтэй нотолгоо олж авах болон бидний дүгнэлтийг агуулсан аудиторын тайлан гаргах нь бидний зорилго юм. Үл үндэслэлтэй нотолгоо гэдэг нь өндөр түвшний нотолгоо боловч АОУС-ын дагуу хийгдсэн аудит нь байнга материаллаг хэмжээний алдааг илрүүлдэг гэсэн баталгаа болохгүй. Алдаатай илэрхийлэл нь алдаа эсвэл санаатай зальт үйлдлээс үүсч болох ба дангаараа эсвэл нийтдээ эдгээр санхүүгийн тайланд үндэслэн шийдвэр гаргах санхүүгийн тайлангийн хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх магадлалтай бол материаллаг гэж үздэг.

АОУС-ын дагуу аудитын нэг хэсэг болгож, бид аудитын туршид мэргэжлийн үнэлэмж болон үл итгэх үзлийг баримталсан болно. Мөн түүнчлэн:

- Залилан болон алдаанаас үүсч болохуйц санхүүгийн тайлангийн материаллаг буруу илэрхийлэгдэх эрсдэлийг тодорхойлон үнэлэж уг эрсдэлүүдэд тохирох аудитын горимуудыг боловсруулан гүйцэтгэж, аудитын дүгнэлтийн үндэслэл болоход хангалттай болон зохистой аудитын баримт, нотолгоог олж авна. Залилангаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс өндөр байдаг. Учир нь залилангийн үед хуйвалдаан, хуурамчаар үйлдэх, санаатай орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг үл хэрэгжүүлэх явдлууд тохиолдсон байж болдог.
- Аудитын горимуудыг сонгохтой холбоотойгоор дотоод хяналтуудыг судлах ба энэ нь дотоод хяналтын үр дүнтэй байдлын талаар дүгнэлт өгөх зорилгогүй болно.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын зохистой байдал болон удирдлагуудын бэлтгэсэн нягтлан бодох бүртгэлийн таамаглал болон холбоотой тодруулгуудын бодитой байдлыг үнэлэх.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, олж авсан аудитын баримт нотолгоонд үндэслэн тасралтгүй байх нөхцлийг үргэлжлүүлэн хангах Компаний чадварт мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал болон нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал үүсч байгаа эсэхийг дүгнэх. Хэрэв бид материаллаг тодорхой бус байдал байгаа гэж үзвэл аудиторын дүгнэлт болон санхүүгийн тайлангийн холбоотой тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл уг тодруулгууд нь зохистой биш гэж үзсэн тохиолдолд бид дүгнэлтээ өөрчлөх. Бидний дүгнэлт нь бидний аудиторын тайлангийн өдөр хүртэл олж авсан аудитын нотлох баримтан дээр үндэслэсэн байдаг. Хэдийгээр тийм боловч ирээдүйд болох үйл явдал эсвэл нөхцөл байдал Компаний тасралтгүй үргэлжлэх байдалд саад учруулж болох юм.
- Санхүүгийн тайлангийн нийт толилуулга, бүтэц, агуулгыг үнэлнэ. Үүнд тодруулгаас гадна үнэн зөв толилүүлсан гэж дүгнэхүйц байдлаар гол гол ажил гүйлгээ, үйл явдлуудыг санхүүгийн тайланд толилүүлсан эсэхийг үнэлэх.

Аудитор нь засаглах эрх бүхий этгээдүүдтэй бусад асуудлуудын дундаас зөвхөн аудитын ажлын цар хүрээ, цаг хугацаа болон ач холбогдол бүхий аудитаар илэрсэн асуудлуудаар харилцах ба үүнд аудитын ажлын үеэр аудиторын илрүүлсэн дотоод хяналтын мэдэгдэхүйц алдаа дутагдал орно.

Аудитор нь хараат бус байдлын тухай холбогдох ёс зүйн шаардлагуудыг мөрдсөн тухай мэдэгдлийг засаглах эрх бүхий этгээдүүдэд гаргаж өгөхөө мэдэгдэх ба аудиторын хараат бус байдалд нөлөөлж болохуйц гэж үзсэн харилцаа холбоо болон бусад бүх асуудлын талаар хэрэв шаардлагатай бол холбогдох арга хэмжээний талаар засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдтэй харилцана.

Энэхүү хараат бус аудиторын тайлангийн аудитын партнер нь Ш.Норжинбат юм.


Ш.Норжинбат
Захирал, МНБ
Делойтт Онч Аудит ХХК
2018 оны 3-р сарын 28

2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ТАСАЛБАР БОЛГОСОН
ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН

	Тодруулга	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Хүү болон түүнтэй адилтгах орлого	4	286,627,361	260,906,917
Хүү болон түүнтэй адилтгах зардал	5	(205,503,627)	(170,362,720)
Хүүгийн цэвэр орлого		81,123,734	90,544,197
Хураамж ба шимтгэлийн орлого	6	13,557,126	10,435,265
Хураамж ба шимтгэлийн зардал	6	(2,448,885)	(1,742,748)
Хураамж ба шимтгэлийн цэвэр орлого	6	11,108,241	8,692,517
Арилжааны цэвэр зардал	7	(12,022,591)	(17,046,410)
Үйл ажиллагааны бусад орлого - цэвэр	8	6,882,691	28,229,589
Үйл ажиллагааны нийт орлого		87,092,075	110,419,893
Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын зардал	9	706,628	(31,141,931)
Үйл ажиллагааны цэвэр орлого		87,798,703	79,277,962
Үйл ажиллагааны зардал	10	(67,776,345)	(56,677,699)
Хойшлогдсон нөхцөлт хандивын хорогдуулга	30	500,490	604,327
Татварын өмнөх ашиг		20,522,848	23,204,590
Орлогын татварын зардал	11	(412,832)	(1,751,137)
Тайлант жилийн ашиг		20,110,016	21,453,453
Бусад дэлгэрэнгүй орлого			
Дараагийн тайлант үеүдэд орлого, үр дүнгийн тайланд ангилагдах бусад дэлгэрэнгүй орлого:			
Борлуулахад бэлэн үнэт цаасны бодит үнэ цэнийн ашиг			
		214,834	1,255,916
Банкны хувьцаа эзэмшигчид ногдох, нийт дэлгэрэнгүй орлого (татварын дараах)		20,324,850	22,709,369
Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг (төгрөгөөр):			
Нэгж хувьцаанд ногдох үндсэн ашиг	12	988.03	1,054.03
Нэгж хувьцаанд ногдох хорогдуулсан ашиг	12	988.03	1,054.03

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ХАСБАНК ХХК

2017 ОНЫ 12-Р САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨРХ
САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

	Тодруулга	2017 мян.төг	2016 мян.төг
ХӨРӨНГӨ			
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкин дахь харилцах	13	465,763,697	326,779,876
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад			
байршуулсан харилцах, хадгаламж	14	313,373,833	158,627,068
Урвуу репо хэлцэл	15	64,974,429	-
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	16	82,731,615	125,019,231
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт – борлуулахад			
бэлэн	17	47,366,617	28,117,332
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт – дуусвар хугацаа			
хүртэл эзэмших	17	578,348,399	355,119,924
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	18	1,344,102,813	1,157,201,583
Бусад хөрөнгө	19	30,500,275	29,270,431
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө	20	16,800,466	24,039,038
Үндсэн хөрөнгө	21	37,011,094	36,619,582
Биет бус хөрөнгө	22	9,972,150	10,298,683
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгө	23	50,375,520	4,860,809
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	24	1,167,009	1,326,486
НИЙТ ХӨРӨНГӨ		3,042,487,917	2,257,280,043
ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧ			
ӨР ТӨЛБӨР			
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудын			
байршуулсан харилцах, хадгаламж	25	230,315,541	750,413
Репо хэлцэл	26	214,925,195	-
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	27	1,294,513,630	985,503,687
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	16	5,477,654	928,603
Зээлээр авсан санхүүжилт	28	957,032,638	936,093,995
Хоёрдогч өглөг	29	110,262,405	123,443,085
Хойшлогдсон нөхцөлт хандив	30	2,997,719	1,279,902
Бусад өр төлбөр	31	27,537,572	30,243,515
Орлогын татварын өглөг		66,142	2,272
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		2,843,128,496	2,078,245,472
ЭЗДИЙН ӨМЧ			
Энгийн хувьцаа	32	55,342,753	55,342,753
Бусад нөөц	33	10,531,368	10,531,368
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын нөөц		1,470,750	1,255,916
Тусгай зориулалтын нөөц		8,530,791	8,144,440
Хуримтлагдсан ашиг		123,483,759	103,760,094
НИЙТ ЭЗДИЙН ӨМЧ		199,359,421	179,034,571
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧ		3,042,487,917	2,257,280,043

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ХАСБАНК ХХК

2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ТАСАЛБАР БОЛГОСОН
ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

	Энгийн хувьцаа мян.төг	Бусад нөөц мян.төг	Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын нөөц мян.төг	Тусгай зориулалтын нөөц мян.төг	Хуримтлаг- дсан ашиг мян.төг	Нийт эздийн өмч мян.төг
2016.01.01-ний өдрийн байдлаарх үлдэгдэл	55,342,753	10,531,368	-	-	90,451,081	156,325,202
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	1,255,916	-	21,453,453	22,709,369
Шилжүүлсэн	-	-	-	8,144,440	(8,144,440)	-
2016.12.31-ний өдрийн байдлаарх үлдэгдэл	55,342,753	10,531,368	1,255,916	8,144,440	103,760,094	179,034,571
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	214,834	-	20,110,016	20,324,850
Тусгай зориулалтын нөөцөд шилжүүлсэн	-	-	-	386,351	(386,351)	-
2017.12.31-ний өдрийн байдлаарх үлдэгдэл	55,342,753	10,531,368	1,470,750	8,530,791	123,483,759	199,359,421

Тусгай зориулалтын нөөцийг Монголбанкны шаардлагад нийцүүлэн байгуулсан бөгөөд Монголбанктэй зөвшилцсөний үндсэн дээр Банкны хувьцаа эзэмшигчид олгох боломжтой.

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

**2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ТАСАЛБАР БОЛГОСОН
МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН**

	Тодруулга	2017 мян.төг	2016 мян.төг
ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ			
Татварын өмнөх ашиг		20,522,848	23,204,590
<i>Тохируулга:-</i>			
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны гарз	8	(15,282)	439
Биет бус хөрөнгө борлуулсны олз	8	(200,000)	-
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө борлуулсны олз	8	(316,477)	(742,952)
Валютын ханшийн хэрэгжээгүй гарз/(олз)	8	(4,598,391)	(26,975,522)
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын алдагдал	9	(4,511,577)	24,351,510
Бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал	9	913,575	429,422
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт/(буцаалт)	9	-	(108,638)
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралтын алдагдал	9	84,625	516,445
Хураан авсан хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт/(буцаалт)	9	2,806,749	5,953,192
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	10	5,352,895	5,095,793
Биет бус хөрөнгийн хорогдол	10	1,911,039	1,633,170
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз	10	104,824	115,614
Биет бус хөрөнгө данснаас хассаны гарз	10	-	1,936
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгийн үнэ цэнийн өөрчлөлт	8	(1,186,692)	-
Хойшлогдсон нөхцөлт хандивын хорогдуулга	30	(500,490)	(604,327)
Ногдол ашгийн орлого	8	(99,329)	(50,802)
Ажлын капиталын өөрчлөлтийн өмнөх үйл ажиллагааны ашиг		20,268,317	32,819,870
<i>Үйл ажиллагааны хөрөнгийн өөрчлөлтүүд:-</i>			
Монголбанкинд заавал байлгах нөөц		(30,321,951)	(21,789,907)
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж		(110,952,112)	10,260,528
Урвуу репо хэлцэл		(64,974,429)	9,981,555
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа		(271,969,255)	(68,245,174)
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд		32,077,431	(122,711,960)
Бусад хөрөнгө		(11,461,982)	(1,795,103)
<i>Үйл ажиллагааны өр төлбөрийн өөрчлөлтүүд:-</i>			
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж		229,565,128	(20,292,157)
Репо хэлцэл		214,925,195	(100,299,411)
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж		312,780,100	40,821,792
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд		4,549,051	138,448,923
Бусад өр төлбөр		69,970,953	75,382,529
Үндсэн үйл ажиллагаанд (зарцуулсан) мөнгө		394,456,446	(27,418,515)
Орлогын татварын төлөлт		(261,096)	(867,618)
Үндсэн үйл ажиллагаанд (зарцуулсан) цэвэр мөнгөн гүйлгээ		394,195,350	(28,286,133)

**2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ТАСАЛБАР БОЛГОСОН
МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)**

	Тодруулга	2017 мян.төг	2016 мян.төг
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ			
Худалдан авсан санхүүгийн хөрөнгө оруулалт		(258,767,626)	(87,330,122)
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт борлуулсны орлого		369,581,974	123,840,400
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого		129,353	195,869
Биет бус хөрөнгө борлуулсны орлого		200,000	-
Үндсэн хөрөнгийн худалдан авалт	21	(6,866,683)	(7,299,388)
Биет бус хөрөнгийн худалдан авалт	22	(1,793,684)	(2,873,773)
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө борлуулалсны орлого		7,219,320	7,935,290
Хураан авсан хөрөнгө борлуулсны орлого		6,460,837	-
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалтаас хүлээн авсан ногдол ашиг		99,329	50,802
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаанаас хүлээн авсан (зарцуулсан) цэвэр мөнгөн гүйлгээ		116,262,820	36,965,022
САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ			
Зээлээр авсан санхүүжилтийн татан авалт		559,761,604	528,316,008
Зээлээр авсан санхүүжилтийн эргэн төлөлт		(555,567,187)	(427,898,760)
Зээлээр авсан хоёрдогч өглөгийн эргэн төлөлт		(20,176,791)	(16,250,093)
Төлсөн ногдол ашиг	34	-	(39)
Хүлээн авсан хойшлогдсон нөхцөлт хандив	30	2,218,307	429,492
Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас хүлээн авсан мөнгө		(13,764,067)	84,596,608
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн ханшийн өөрчлөлтийн нөлөө		(8,932,269)	98,219,406
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр өсөлт (бууралт)		487,761,834	93,275,497
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		447,341,668	255,846,765
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	35	935,103,502	447,341,668
Хүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Төлсөн хүү		201,625,593	149,020,527
Хүлээн авсан хүү		278,047,830	237,455,127

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

1. Банкны талаарх мэдээлэл

Тус банкны үндсэн үйл ажиллагаа нь Монголбанкнаас олгосон 24 тоот зөвшөөрлийн дагуу банк, санхүүгийн үйлчилгээ байна. Тайлант хугацаанд банкны үйл ажиллагааны мөн чанарт томоохон өөрчлөлт гараагүй болно.

Банк нь Монгол улсад бүртгэлтэй, тус улсын нутаг дэвсгэр дээр үйл ажиллагаа явуулдаг хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани юм. Банкны үндсэн үйл ажиллагаагаа явуулдаг албан хаяг нь ХасБанкны байр, Ерөнхий сайд Амарын гудамж, Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар хот, Монгол Улс.

Банкны толгой компани нь Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулдаг ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК юм. Толгой компанийн хувьцаа эзэмшигчид нь:

- ▶ Монголын Алт Корпораци (МАК) ХХК
- ▶ Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци
- ▶ ОРИКС Корпораци
- ▶ Европын Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк
- ▶ Канадын Үндэсний Банк
- ▶ Ронок Партнерс С.А.Р.Л
- ▶ Монголиа Файнаншл Сервисез ХХК
- ▶ Триодос Фэйр Шэйр Сан
- ▶ Нээлттэй Нийгэм Форум
- ▶ Улаанбаатар Ротари Клуб
- ▶ Магваны Болдоо
- ▶ Чулууны Ганболд

Санхүүгийн тайланг Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 2018 оны 3 дугаар сарын 28-ны өдрийн шийдвэрээр батлан гаргасан.

2.1 Тайлан бэлтгэсэн суурь

Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх "Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл", "Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгө", "Борлуулахад бэлэн" болон "Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж байгаа" хөрөнгө оруулалтыг эс тооцвол санхүүгийн тайлангуудыг түүхэн өртөгт үндэслэн бэлтгэсэн болно. Санхүүгийн тайлан дахь дүнгүүдийг тодруулгад өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд Монгол төгрөгөөр, мянганы оронгоор нарийвчилж тайлагнасан.

Мөрдсөн стандарт

Банкны санхүүгийн тайлангууд нь Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын зөвлөл (НББОУСЗ)-өөс баталж гаргасан санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартууд (СТОУС)-ын дагуу бэлтгэгдсэн болно.

2.1 Тайлан бэлтгэсэн суурь (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн тайлангийн толилуулга

Банк нь санхүүгийн байдлын тайлангийн зүйлсийг хөрвөх чадварынх нь дарааллаар толилуулсан. Санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн дараах 12 сарын дотор (богино хугацаанд) ба 12 сараас хойшхи хугацаанд (урт хугацаанд) хүлээн авах эсхүл хийх төлбөрүүдийн талаарх шинжилгээг Тодруулга 38-д толилуулсан.

Банк нь зөвхөн тухайн санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрүүдийг цэвэр дүнгээр нь барагдуулах хуулиар олгогдсон эрхтэй, мөн санхүүгийн хөрөнгө, санхүүгийн өр төлбөрүүдийг цэвэр дүнгээр нь барагдуулахаар төлөвлөж байгаа, эсхүл хөрөнгийг ашиглаж өр төлбөрийг барагдуулах бол тэдгээр санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрүүдийг санхүүгийн байдлын тайланд цэвэр дүнгээр толилуулах эрхтэй. Нягтлан бодох бүртгэлийн аливаа нэг стандарт эсхүл тайлбараар шаардсан эсхүл зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд орлого, зарлагыг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хооронд нь хааж цэвэр дүнгээр тайлагнаж болохгүй, орлого зардлыг цэвэр дүнгээр нь тайлагнасан тохиолдолд Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод энэ тухай тусгайлан тодруулна.

Тасралтгүй үйл ажиллагаа

Банкны удирдлага Банкны тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулах чадварыг үнэлж үзсэн бөгөөд Банк нь ойрын ирээдүйд бизнесээ тасралтгүй явуулж чадах хэмжээний нөөцтэй гэж дүгнэсэн. Цаашилбал удирдлага нь банкны үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулах чадварын талаар эргэлзээ төрүүлж болох аливаа нэг материаллаг тодорхойгүй байдал байхгүй гэж үзэж байна. Тиймээс, Банкны санхүүгийн тайлангуудыг тасралтгүй үйл ажиллагааны зарчимд суурилан бэлтгэсэн.

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж ба таамаглал тооцоолол

Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхийн тулд удирдлага нь санхүүгийн тайлангуудад хүлээн зөвшөөрөх дүнгүүдийг тодорхойлохдоо үнэлэмж, таамаглал тооцооллуудыг хийдэг. Гол үнэлэмж болон таамаглал тооцооллуудыг дор үзүүлэв. Үүнд:

Зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын алдагдал

Банк нь үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэх шаардлагатай эсэхийг үнэлэх үүднээс санхүүгийн байдлын тайлангийн өдөр бүр томоохон дүнтэй зээл ба урьдчилгаануудыг хянаж үздэг.

Тухайлбал, үнэ цэнийн бууралтыг тодорхойлох үед ирээдүйн мөнгөн урсгалын дүн, хугацааг ойролцоолон тооцоолоход удирдлагын үнэлэмж шаардагддаг. Ийм тооцоолол нь олон тооны хүчин зүйлүүдийн талаарх таамаглалууд дээр үндэслэдэг ба бодит үр дүнгээс өөр байж болох бөгөөд энэ нь ирээдүйд сангийн хэмжээнд өөрчлөлт оруулахад хүргэж болно.

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол үнэлэмж, тооцоолол, төсөөллүүд (Үргэлжлэл)

Зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын алдагдал (Үргэлжлэл)

Гарсан нь бодитоор нотлогдож байгаа гэхдээ үр дагавар нь бодитоор нотлогдоогүй алдагдлуудын улмаас сан байгуулах шаардлагатай эсэхийг тодорхойлох үүднээс тусгай үнэлгээгээр үнэлж, үнэ цэнийн бууралтгүй гэж тодорхойлсон зээл ба урьдчилгаанууд болон дангаар том дүнтэй биш бүх зээл ба урьдчилгаануудыг нийлүүлж, эрсдэлийн ойролцоо шинж чанараар нь багцлан, багцын үнэлгээг хийнэ. Багцын үнэлгээ нь тухайн багцын өгөгдлүүд (хугацаа хэтрэлтийн түвшин, зээлийн ашиглалт, зээлийн дүн ба барьцаа хөрөнгийн дүнгийн хоорондын харьцаа гэх мэт), эрсдэлийн төвлөрөл, эдийн засгийн өгөгдлүүд (ажилгүйдлийн түвшин, үл хөдлөх хөрөнгийн үнийн индексүүд гэх мэт)-ийг авч үздэг.

Зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 9 ба 18-д толилуулсан болно.

Монголын Ипотекийн Корпораци (МИК)-д худалдсан орон сууцны зээлүүд

Банк нь Монголын Ипотекийн Корпораци (МИК) болон түүний охин компаниудад ипотекийн зээлүүдийн багцыг Монголын Ипотекийн Корпораци Тусгай Зориулалтын Компанийн гаргасан бондоор худалдсан ба Банк бүх эрсдэл болон өгөөжийг шилжүүлсэн тул энэхүү ажил гүйлгээ нь НББОУС 39 -ийн 39-т заасан данснаас хасах шалгуурыг хангасан гэж үзэж данснаас хасч, Ипотекийн зээлээр баталгаажсан бонд (ИЗББ)-ыг санхүүгийн хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн. Хэрэв нийт худалдан авсан ипотекийн зээлийн багцын 20% нь чанаргүй болсон тохиолдолд, Банк нь буцаан худалдаж авах ёстой боловч, уг гүйлгээ нь бодит үнэ цэнээр хэмжигдэнэ. Бүх эрсдэл болон өгөөж нь шилжсэн эсэхийг үнэлэхэд Удирдлагын үнэлэмж шаардагддаг.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгө

Алдагдлыг ашиглах боломжтой татвар ногдох ашиг олох магадлал байгаа үед татварын алдагдалаас хойшлуулсан татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрнө. Ирээдүйд олох татвар ногдох ашгийн хугацаа, хэмжээ ба ирээдүйн татвар төлөвлөлтийн стратеги зэрэг дээр үндэслэн хойшлогдсон татварын хөрөнгийг тодорхойлоход үнэлэмж шаардлагатай (Тодруулга 24).

Санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэн

Санхүүгийн байдлын тайланд бүртгэгдсэн санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн бодит үнэ цэнийг идэвхитэй зах зээл дээрээс олж авах боломжгүй байгаа үед тэдгээрийг математик загваруудыг ашиглах гэх мэт төрөл бүрийн үнэлгээний техникүүдийг ашиглан тодорхойлно. Тэдгээр загварт хэрэглэх өгөгдлүүдийг ашиглах боломжтой зах зээлийн өгөгдлүүдээс гарган авах ба ашиглах боломжтой зах зээлийн өгөгдөл байхгүй тохиолдолд бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход үнэлэмж шаардлагатай. Үнэлэмжинд төлбөрийн чадвар, урт хугацаат санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүдийн хувирамтгай байдал, хөнгөлөлтийн түвшин, урьдчилгаа төлбөрийн хувь хэмжээ, хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны өгөгдмөл хувь хэмжээний талаарх төсөөлөл гэх мэт загварын орцуудыг авч үзэх ажил багтана. Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн үнэлгээний талаарх илүү дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 36-т толилуулсан болно.

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол үнэлэмж, тооцоолол, төсөөллүүд (Үргэлжлэл)

Татварын хууль тогтоомж

Монгол Улсын татвар, валют болон гаалийн талаарх хууль тогтоомж нь өөр өөр ойлголтуудыг төрүүлэхээр бөгөөд түүний хажуугаар байнга өөрчлөгдөж байдаг. Банкны ажил гүйлгээнүүдэд нөлөөлсөн эдгээр хууль тогтоомжийн талаарх удирдлагын ойлголт нь татварын байгууллагуудаар шалгагдаж болох юм.

Монгол улсын татварын байгууллагууд нь үүнд өөрсдийн тайлбар болон үнэлгээндээ илүү бат байр суурь баримталж болох ба урьд өмнө нь хэлэлцэж байгаагүй үйл ажиллагаа болон ажил гүйлгээг татварын байгууллага энд үгүйсгэж болно. Үүний үр дүнд мэдэгдэхүйц хэмжээний нэмэлт татвар, торгууль болон алданги ногдуулж болох талтай. Татварын байгууллага нь шалгаж буй тайлант жилээс өмнөх 5 хүртэлх жилийн хугацааны татварын асуудлыг хөөн шалгах эрхтэй байдаг. Зарим тодорхой нөхцөл байдалд үүнээс ч өмнөх хугацааг хамран шалгах боломжтой юм.

Монгол Улсын шилжүүлгийн үнэ тогтоох тухай хууль тогтоомжууд нь дотоод, гадаадын шилжүүлгийн үнэ тогтоохтой холбоотой бүхий л хянах боломжтой ажил гүйлгээнүүдэд шилжүүлгийн үнийн залруулга хийж нэмэлт татвар ногдуулах боломжийг татварын байгууллагуудад олгодог. Гүйлгээний нөхцөл нь зах зээлийн нөхцлөөс өөр тохиолдолд татварын байгууллага нь татвар ногдуулах дүнгүүдийг залруулж нэмэлт татвар, торгууль болон алданги тооцох эрхтэй. Монгол Улсын шилжүүлгийн үнэ тогтоохтой холбоотой өнөөгийн дүрэм журмын товч, хураангуй байдлаас шалтгаалан уг асуудлын нөлөөг баттайгаар тооцоолох боломжгүй. Энэ нь байгууллагын санхүүгийн байдал буюу нийт үйл ажиллагаанд мэдэгдэхүйц нөлөөтэй байх магадлалтай юм.

Монгол улсын татварын хууль тогтоомжуудын, ялангуяа нэмэгдсэн өртгийн албан татвар, суутгагчийн албан татвар, аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар, хувь хүний орлогын албан татвар болон бусад татварын хуулиудын зарим нэгэн заалтууд нь тодорхой тайлбар зааварчилгаагүй байдаг. Ийм зарим тохиолдолд удирдлага нь эдгээр тайлбарлалт нь тодорхой бус байх боломжтой хууль тогтоомжуудыг Банкинд ногдох татварын хувь хэмжээг бууруулах байдлаар тайлбарлан үнэлдэг.

Сүүлийн үед бий болсон захиргааны болон шүүхийн практикийн шинэчлэлийн үр дүнд дээрх тодорхой бус байдлын талаарх байр суурь улам хатуу хяналт шалгалтад өртөж болно. Хэдийгээр Банкны санхүүгийн байдал хийгээд нийт үйл ажиллагаанд томоохон нөлөө үзүүлэх боломжтой боловч татварын байгууллагын байр суурийг урьдчилан баттайгаар таамаглах боломжгүй болно. Энэ нь байгууллагын санхүүгийн байдал буюу нийт үйл ажиллагаанд мэдэгдэхүйц нөлөөтэй байх магадлалтай юм. Удирдлага татварын хууль тогтоомжоос үүсэх эрсдэлүүдээ тогтмол эргэн хянаж байдаг ба өнөө үед баттайгаар урьдчилан харах боломжгүй нөхцөл байдлын улмаас ирээдүйд Банкны байр суурь өөрчлөгдөж болно.

2.3 Шинэ болон шинэчлэгдсэн Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартууд (СТОУС)

Тайлант жилд хэрэгжиж эхэлсэн шинэчлэгдсэн СТОУС болон шинэ тайлбарууд

Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөл (НББОУСЗ)-өөс гаргасан 2017 оны 1 сарын 1-нээс хэрэгжиж эхэлсэн СТОУС-ын өөрчлөлтүүдийг тайлант жилд хэрэгжүүлсэн.

Хэрэгжих хугацаа	Шинэ стандартууд болон өөрчлөлтүүд
2017 оны 1-р сарын 1	- НББОУС 7-ын өөрчлөлт <i>Тодруулгын санаачлагууд</i> - НББОУС 12-ын өөрчлөлт <i>Хэрэгжээгүй гарзад хойшлогдсон татварын хөрөнгө хүлээн зөвшөөрөлт</i> - СТОУС 12-ын өөрчлөлт <i>2014-2016 оны мөчлөгт хийгдсэн СТОУС-ын шинэчлэлүүд</i>

Банкны санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөрт зээлээр авсан санхүүжилт болон хоёрдогч өр төлбөр багтана (тодруулга 28 болон 29). Эх үүсвэрийн эхний болон эцсийн үлдэгдэл хоорондын хөдөлгөөнийг тодруулга 28.1 болон 29.1-д тусгасан. НББОУС 7-д орсон нэмэлт өөрчлөлтийг дагаж мөрдөхөд баримтлах шилжилтийн зааврын дагуу өмнөх тайлант хугацааны зэрэгцүүлсэн мэдээллийг толилуулаагүй болно. НББОУС 7-д орсон нэмэлт өөрчлөлтийг дагаж мөрдөхтэй холбоотойгоор тодруулга 28.1 болон 29.1-д тусгасан нэмэлт тодруулгаас өөр Банкны санхүүгийн тайланд нөлөө үзүүлэх нэмэлт өөрчлөлт байхгүй.

Банк нь дараах батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй шинэ стандартууд болон СТОУС-д орсон өөрчлөлтүүдийг мөрдөж эхлээгүй байна.

Хэрэгжих хугацаа	Шинэ стандартууд болон өөрчлөлтүүд
2018 оны 1-р сарын 1	- СТОУС 9 <i>Санхүүгийн хэрэглүүрүүд</i> - СТОУС 15 <i>Гэрээт хэрэглэгчдээс олох орлого болон холбогдох өөрчлөлтүүд</i> - СТОУС 17 <i>Даатгалын гэрээ</i> - СТОУС 2-ын өөрчлөлт <i>Хувьцаанд суурилсан ажил гүйлгээний төлбөрийн ангилал ба хэмжилт</i> - СТОУТХ 22 <i>Гадаад валютаарх гүйлгээ болон урьдчилгаа тооцоо</i> - НББОУС 40-ын өөрчлөлт <i>Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгө</i> - СТОУС 4-ийн өөрчлөлтүүд <i>СТОУС 9 Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг СТОУС 4 Даатгалын гэрээтэй хамт хэрэглэх</i> - НББОУС 28-ын өөрчлөлт <i>2014-2016 оны мөчлөгт хийгдсэн СТОУС-ын шинэчлэлүүд</i>
2019 оны 1-р сарын 1	- СТОУС 16 <i>Түрээс</i> - СТОУТХ 23 <i>Орлогын албан татварын зохицуулалтад хамаарах тодорхойгүй байдал</i> - СТОУС 9-н өөрчлөлт <i>Сөрөг төлбөртэй урьдчилгааны шинж чанарууд</i> - НББОУС 19-н өөрчлөлт <i>Төлөвлөгөөнд өөрчлөлт хийх, хүчингүй болгох эсвэл төлбөр хийх</i> - НББОУС 28-ын өөрчлөлтүүд <i>Хараат болон хамтарсан үйлдвэр дэх урт хугацаат ашиг, сонирхол</i> <i>2015-2017 оны мөчлөгт хийгдсэн СТОУС-ын шинэчлэлүүд</i>
2021 оны 1-р сарын 1	СТОУС 17 <i>Даатгалын гэрээ</i>
Тодорхойлох	СТОУС 10 ба НББОУС 28-ийн өөрчлөлтүүд <i>Хөрөнгө оруулагч болон түүний хараат компани эсхүл хамтарсан үйлдвэр хоорондын хөрөнгийн борлуулалт эсхүл дэмжлэг</i>

2.3 Шинэ болон шинэчлэгдсэн Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартууд (СТОУС) (Үргэлжлэл)

Тайлант жилд хэрэгжиж эхэлсэн шинэчлэгдсэн СТОУС болон шинэ тайлбарууд (Үргэлжлэл)

Дараах стандартуудаас бусад, дээрх шинэ болон шинэчлэгдсэн стандартууд болон тайлбаруудын хэрэгжилт нь Банкны санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй гэж үзэж байна.

СТОУС 9 Санхүүгийн хэрэглүүр

2017 оны 12 сарын 31-нээрх Банкны санхүүгийн хэрэглүүр болон эрсдлийн удирдлагын бодлогод үндэслэхэд, ирээдүйд СТОУС 9-ийг мөрдөх нь Банкны санхүүгийн хөрөнгийн ангилал болон хэмжилтэнд материаллаг нөлөө үзүүлэх магадлалтай байна. Өртөгөөс үнэ цэнийн бууралтыг хассан дүнгээр илэрхийлсэн санхүүгийн хөрөнгүүдийг оролцуулан банкны борлуулахад бэлэн байгаа санхүүгийн хөрөнгүүдийг бодит үнэ цэнээр бүртгэж өөрчлөлтийг ашиг, алдагдалд тусгах эсвэл бодит үнэ цэнээр бүртгэж өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэхээр загварчлагдсан эсэхийн аль нэгээр нь хэмжиж тусгана. Мөн, тооцоолсон зээлийн гарзын загвар нь хорогдуулсан өртгөөр бүртгэж байгаа Банкны санхүүгийн хөрөнгийн хувьд хараахан үүсээгүй байгаа зээлийн алдагдлын нөөцийг урьдчилан байгуулахад хүргэнэ. Монголбанк СТОУС 9-ийн мөрдөж эхлэх хугацааг 2020 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр хүртэл хойшлуулсан. Банкны удирдлага тус стандартын хэрэгжүүлэлтийг хянаж байгаа болно. Хэдий тийм боловч санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөллийг хараахан бүрэн тодорхойлоогүй байгаа тул Банкны нарийвчилсан тооцоолол дуусах хүртэл СТОУС 9-ийн нөлөөллийг бодитойгоор тооцох боломжгүй юм.

СТОУС 15 Харилцагчтай байгуулсан гэрээний орлого

СТОУС 15 нь харилцагчтай байгуулсан гэрээний орлого олдог компаниудад зориулагдан гарсан цогц модел юм. Энэхүү стандарт хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлснээр одоогийн ашиглагдаж буй НББОУС 18 "Орлогын бүртгэл" болон НББОУС 11 "Барилгын гэрээ" мөн тэдгээртэй холбоотой тайлбаруудыг орлох юм.

СТОУС 15-н гол зарчим нь аж ахуйн нэгжүүд худалдан авагчид амласан бараа, үйлчилгээнийхээ шилжүүлсэн хэсэгт ногдох, тэдгээр бараа үйлчилгээг хүргэснийхээ хариуд авах эрхтэй болсон дүнгээр орлого хүлээн зөвшөөрөх юм. Энэхүү стандартын дагуу дараах 5 алхамт аргачлалын дагуу орлого хүлээн зөвшөөрнө.

Алхам 1: Харилцагчтай байгуулсан гэрээг тодорхойлох

Алхам 2: Гэрээний дагуу гүйцэтгэх үүрэг хариуцлагуудыг тодорхойлох

Алхам 3: Арилжааны үнийг тодорхойлох

Алхам 4: Арилжааны үнийг гэрээний гүйцэтгэх үүрэг хариуцлагуудад хуваарилах

Алхам 5: Биелүүлсэн үүрэгт үндэслэн орлого хүлээн зөвшөөрөх.

СТОУС 15-н дагуу гүйцэтгэх үүрэг хариуцлагыг биелүүлсэн нөхцөлд орлого хүлээн зөвшөөрнө. Өөрөөр хэлбэл, тодорхой гүйцэтгэх үүрэг хариуцлагад хамаарах бараа үйлчилгээний хяналтыг харилцагчид шилжүүлсэн үед гүйцэтгэх үүрэг хариуцлагыг биелүүлсэн гэж үзнэ. Стандартад тодорхой хувилбаруудад тохирох зааварчилгааг тусгасан. Мөн СТОУС 15-ийн дагуу дэлгэрэнгүй тодруулга толилуулахыг шаардсан.

2016 онд Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлөөс үүрэг хариуцлагын биелэлтийг тодорхойлох, эзэмшигч болон агентийн асуудал мөн лицензийн хэрэглээний зааварчилгаа зэрэгт зориулан тодруулга гаргасан. Банкны удирдлагууд СТОУС 15-н хэрэгжилт нь нэмэлт тодруулгуудыг шаардаж болзошгүй гэж үзэж байгаа боловч тухайн тайлант хугацаанд хүлээн зөвшөөрөх орлогын дүн болон хугацаанд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй гэж үзэж байгаа.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй**Гадаад валютын ханшийн тэгшитгэл**

Банк нь санхүүгийн тайлангаа өөрийн үйл ажиллагааны болон тайлагналын мөнгөн тэмдэгт болох Монгол төгрөгөөр тайлагнадаг. Гадаад валютын гүйлгээг анх бүртгэхдээ гүйлгээ хийсэн өдрийн албан ханшаар үйл ажиллагааны мөнгөн нэгж рүү хөрвүүлж бүртгэнэ. Гадаад валютаар бүртгэсэн мөнгөн хөрөнгө ба өр төлбөрүүдийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн албан ханшаар дахин хөрвүүлдэг. Арилжааны бус үйл ажиллагаанаас үүссэн ханшийн бүх зөрүүг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд “Үйл ажиллагааны бусад орлого” гэж бүртгэнэ. Түүхэн өртгөөрөө гадаад валютаар хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлүүдийг анхны гүйлгээний өдрийн ханшаар хөрвүүлнэ. Бодит үнэ цэнээрээ гадаад валютаар хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлүүдийг бодит үнэ цэн нь тодорхойлогдсон өдрийн ханшаар хөрвүүлнэ.

Санхүүгийн хэрэглүүр - анхдагч хүлээн зөвшөөрөлт ба дараа үеийн хэмжилт**(i) Хүлээн зөвшөөрөх өдөр**

Бүх санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийг анхлан хүлээн зөвшөөрөхдөө арилжаа хийсэн өдөр (Банк тухайн хэрэглүүрийн гэрээний нэг тал болсон өдөр) хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд “хэвийн нөхцөлтэй арилжаа” буюу санхүүгийн хөрөнгө худалдан авах, худалдахад холбогдох хөрөнгийг зах зээлийн журам, хэлцлээр тогтоосон хугацаанд зайлшгүй шилжүүлэхийг шаарддаг арилжаа орно.

(ii) Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг нь ашиг алдагдалд бүртгэх санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд

Зах зээлийн эрсдэлүүдийг удирдахын тулд Банк валютын ханшын форвард болон своп гэрээ хэлцлүүд гэсэн санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүдийг ашигладаг. Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүдийг бодит үнэ цэнээр нь бүртгэдэг ба бодит үнэ цэн нь эерэг байгаа үед хөрөнгө, харин сөрөг байгаа үед өр төлбөр гэж бүртгэнэ. Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүдийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг “Үйл ажиллагааны бусад орлого”-д бүртгэдэг.

Санхүүгийн хэрэглүүрүүдэд агуулагдсан санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүдийг салгаж авч үзэх ёстой ба тэдгээрийн эдийн засгийн үзүүлэлтүүд болон эрсдэлүүд нь агуулагч гэрээний эдийн засгийн үзүүлэлтүүд болон эрсдэлүүдтэй нягт холбоотой биш, мөн агуулагч гэрээг арилжаалах зорилгоор эзэмшээгүй ба анх хүлээн зөвшөөрөхдөө "Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг алдагдалд бүртгэгдэх" гэж ангилаагүй тохиолдолд тэдгээрийг бодит үнэ цэнээр нь бүртгэнэ. Агуулагч гэрээнээс нь салгасан санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүдийг арилжааны багц дахь бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөр нь бүртгэх ба уг өөрчлөлтийг нь дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

(iii) Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй санхүүгийн хөрөнгө эсхүл өр төлбөр

"Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй" санхүүгийн хөрөнгө эсхүл өр төлбөрүүдийг санхүүгийн байдлын тайланд бодит үнэ цэнээр нь бүртгэнэ. "Арилжааны цэвэр орлого"-д бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг тусгана. Хүү болон ногдол ашгийн орлого эсхүл зардлыг гэрээний нөхцлийн дагуу эсхүл төлбөрийн эрх үүссэн үед нь "Арилжааны цэвэр орлого" дансанд бүртгэнэ.

Энэ бүлэгт ойрын хугацаанд борлуулах эсхүл эргүүлэн худалдан авах зорилгоор олж авсан өрийн бичгүүд, энгийн хувьцаа, үнэт цааснууд орсон.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн хэрэглүүр - анхдагч хүлээн зөвшөөрөлт ба дараа үеийн хэмжилт (Үргэлжлэл)

(iv) Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг нь ашиг алдагдалд бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөр

Энэ бүлгийн санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүд нь удирдлага анх хүлээн зөвшөөрөхдөө энэ бүлэгт оруулахаар шийдвэрлэсэн санхүүгийн хэрэгслүүд байна. Дараах нөхцлүүд хангагдсан үед санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийг анхлан хүлээн зөвшөөрөхдөө энэ ангилалд оруулахаар шийдвэрлэж болох ба шийдвэрийг хэрэгсэл нэг бүр дээр гаргана. Үүнд:

- ▶ Энэхүү шийдвэр нь хөрөнгө, өр төлбөрийг хэмжих эсхүл хөрөнгө өр төлбөрөөс үүсэх олз гарзыг ялгаатай сууриар орлого, зардалд хүлээн зөвшөөрснөөс бий болох тууштай бус байдлыг арилгах эсхүл дорвитойгоор бууруулахаар байвал;
- ▶ Эдгээр санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөр нь санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөрийн бүлгийн нэг хэсэг эсхүл аль аль нь бөгөөд тэдгээрийг хүчин төгөлдөр эрсдэлийн удирдлагын бодлого эсхүл хөрөнгө оруулалтын стратегийн дагуу удирдаж, гүйцэтгэлийг нь бодит үнэ цэн дээр нь суурилан хэмждэг байх;
- ▶ Гэрээнд зааснаас бусад тохиолдолд мөнгөн урсгалыг ихээхэн хэмжээгээр өөрчлөх нэг эсхүл түүнээс олон тооны санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүдийг санхүүгийн хэрэгсэл нь агуулж байвал.

Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг нь ашиг алдагдалд бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг санхүүгийн байдлын тайланд бодит үнэ цэнээр нь тусгана. Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг "Үйл ажиллагааны бусад орлого" дансанд бүртгэнэ. Олсон хүүгийн орлогыг "Хүүгийн орлого" дансанд, гарсан хүүгийн зардлыг "Хүүгийн зардал" дансанд үр ашигт хүүгийн аргыг хэрэглэн хуримтлуулж бүртгэх ба ногдол ашгийн орлогыг тус ногдол ашгийг хүртэх эрх үүссэн үед нь "Үйл ажиллагааны бусад орлого"-д бүртгэнэ.

2016 болон 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Банкинд бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг нь ашиг алдагдалд бүртгэдэг санхүүгийн хөрөнгө эсхүл өр төлбөр байхгүй.

(v) Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө оруулалт

Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтанд өөрийн хөрөнгийн ба өрийн үнэт цааснууд багтана. "Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй" ба "бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг нь ашиг алдагдалд бүртгэх" гэсэн ангилалд ороогүй өөрийн хөрөнгийн хөрөнгө оруулалтыг "Борлуулахад бэлэн" гэж ангилна. Тодорхойгүй хугацаагаар эзэмших хандлагатай, төлбөрийн чадварын хэрэгцээг хангах үүднээс эсхүл зах зээлийн нөхцөл байдал өөрчлөгдсөний улмаас борлуулж болох өрийн үнэт цаасууд энэ ангилалд орно.

Банк нь аливаа зээл, авлагуудыг "Борлуулахад бэлэн" санхүүгийн хөрөнгө гэж ангилаагүй. Анхны хэмжилтийн дараа борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө оруулалтуудыг бодит үнэ цэнээр нь хэмждэг.

Хэрэгжээгүй ашиг алдагдлыг өөрийн хөрөнгийн (бусад дэлгэрэнгүй орлого) "Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын нөөц"-д бүртгэдэг. Хөрөнгө оруулалтыг борлуулахад, өөрийн хөрөнгөнд өмнө хүлээн зөвшөөрсөн хуримтлагдсан ашиг эсхүл алдагдлыг орлогын тайланд "Үйл ажиллагааны бусад орлого"-оор хүлээн зөвшөөрнө. Банк нь нэг төрлийн үнэт цаасанд нэгээс илүү удаа хөрөнгө оруулсан бол тэдгээрийг "эхэлж авснаа эхэлж зарлагадах" зарчмыг баримтлан борлуулсан

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)**Санхүүгийн хэрэглүүр - анхдагч хүлээн зөвшөөрөлт ба дараа үеийн хэмжилт (Үргэлжлэл)****(v) Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө оруулалт (Үргэлжлэл)**

гэж үзнэ. Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө оруулалтыг эзэмшиж байх хугацаанд олсон хүүгийн орлогыг үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хүүгийн орлогоор бүртгэнэ. Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө оруулалтыг эзэмшиж байх хугацаанд олсон ногдол ашгийг төлбөрийн эрх нь тогтоогдсон үед орлогын тайланд "Үйл ажиллагааны бусад орлого"-д хүлээн зөвшөөрдөг. Ийнхүү хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралтаас үүссэн алдагдлыг орлогын тайлангийн "Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал"-д хүлээн зөвшөөрч, борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын нөөцөөс хасч өгнө.

(vi) Дуусах хугацаа хүртэл эзэмших санхүүгийн хөрөнгө оруулалт

Тогтмол эсхүл тодорхойлж болохуйц төлбөртэй, тогтоосон хугацаатай, Банк дуусах хугацаа хүртэл нь эзэмших хандлага болоод чадвартай, үүсмэл бус санхүүгийн хөрөнгүүдийг "Дуусах хугацаа хүртэл нь эзэмших санхүүгийн хөрөнгө оруулалт" гэнэ. Эхний хэмжилтийн дараа дуусах хугацаа хүртэл эзэмших санхүүгийн хөрөнгө оруулалтыг үр ашигт хүүгийн арга ашиглаж тооцсон хорогдуулсан өртгөөс үнэ цэнийн бууралтын санг хассан дүнгээр хэмжинэ. Хорогдуулсан өртгийг үр ашигт хүүгийн салшгүй хэсэг болох худалдан авалтын урамшуулал, хөнгөлөлт болон шимтгэлийг оролцуулан тооцдог. Хорогдуулалт нь дэлгэрэнгүй орлогын тайлангийн "Хүү болон түүнтэй адилтгах орлого"-д багтана. Уг хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралтаас үүссэн алдагдлыг орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Хэрэв Банк бага биш дүнтэй "дуусах хугацаа хүртэл эзэмших" хөрөнгө оруулалтыг дуусах хугацаанаас нь өмнө худалдах эсхүл дахин ангилах бол (зарим нэг онцгой тохиолдлуудаас бусад) нийт бүлгээр нь "борлуулахад бэлэн" бүлэгт дахин ангилна. Үүнээс гадна Банк нь дараагийн хоёр жилд "дуусах хугацаа хүртэл эзэмших" бүлгээс аливаа нэг санхүүгийн хөрөнгийг дахин ангилахыг хориглодог.

(vii) Зээл ба урьдчилгаа

"Бусад банкуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж" ба "Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа"-нд идэвхитэй зах зээл дээр бүртгэлгүй, тогтмол эсхүл тодорхойлох боломжтой төлбөрүүдтэй дараахаас бусад үүсмэл бус санхүүгийн хэрэглүүрүүд багтана. Үүнд:

- ▶ Банк нэн даруй эсхүл ойрын хугацаанд борлуулах хандлагатай байгаа ба Банк анх хүлээн зөвшөөрөхдөө "Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг нь ашиг алдагдалд бүртгэх" гэж ангилсан санхүүгийн хэрэглүүрүүд;
- ▶ Банк анх хүлээн зөвшөөрөхдөө "Борлуулахад бэлэн" гэж ангилсан санхүүгийн хэрэглүүрүүд;
- ▶ Банк зээлийн үнэ цэнийн бууралтын улмаас биш өөр бусад шалтгааны улмаас анх оруулсан хөрөнгөө нийт дүнгээр нь эргүүлэн олж авч чадахгүй болсон санхүүгийн хэрэглүүрүүд.

Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа, "Бусад банкуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж" ба "Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа"-г үр ашигт хүүгийн аргыг хэрэглэн хорогдуулсан өртгөөс үнэ цэн бууралтын санг хассан дүнгээр бүртгэнэ. Хорогдуулсан өртгийг үр ашигт хүүгийн салшгүй хэсэг болох худалдан авалтын урамшуулал, хөнгөлөлт болон шимтгэлийг оролцуулан тооцно.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн хэрэглүүр - анхдагч хүлээн зөвшөөрөлт ба дараа үеийн хэмжилт (Үргэлжлэл)

(vii) Зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

Хорогдуулалт нь орлогын тайлангийн "Хүү болон түүнтэй адилтгах орлого"-д багтана. Уг хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралтаас үүссэн алдагдлыг орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө. Банк богино хугацаанд зээлийг зарах хандлагатай байгаа учраас уг зээлийг "Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй" гэж ангилахаар хүлээж байгаа үед Банк зээл олгох тодорхой нэг амлалтыг гаргаж болно. Эдгээр амлалтыг үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр гэж бүртгэж, бодит үнэ цэнээр нь хэмжин зөрүүг ашиг, алдагдлаар бүртгэнэ.

Зээлийг татан авах үед Банк зээлийг хадгалж үлдэх ба богино хугацаанд худалдахгүй гэсэн амлалт гаргасан бол энэ амлалтыг хэрэгжүүлэх нь төвөгтэй ба алдагдал хүлээх магадлалтай (жишээ нь: харилцагч талын зээлийн үйл явдлын улмаас) үед л энэ амлалтыг бүртгэнэ.

(viii) Зээлээр авсан санхүүжилт болон хоёрдогч өглөг

Зээлээр авсан санхүүжилт болон хоёрдогч өглөг нь гадаад дотоодын санхүүгийн байгууллагын өмнө гэрээгээр хүлээсэн үүрэг юм.

Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа, зээл болон хоёрдогч өглөгийг дараагийн тайлант хугацаанд үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжинэ. Хорогдуулсан өртгийг тооцохдоо зээл авах үеийн хөнгөлөлт, урамшуулал ба үр ашигт хүүгийн нэг салшгүй хэсэг болж буй зардлуудыг авч үзнэ.

Банкны зээлээр авсан болон хоёрдогч өглөгөөр авсан санхүүжилтийн шинжилгээг Тодруулга 28 болон 29-д тус тус толилуулсан.

(ix) Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж

Бусад банк, санхүүгийн байгууллагуудаас татсан төгрөгийн болон валютын хадгаламжууд болон дотоод гадаадын арилжааны банкууд, Монголбанкны хугацаатай хадгаламжууд үүнд хамрагдана (Тодруулга 25).

Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа, зээллэгүүдийг үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжинэ.

(x) Харилцагчдын харилцах, хадгаламж

Харилцагчдаас авсан харилцах, хугацаагүй болон хугацаатай хадгаламж хамрагдана (Тодруулга 27).

Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа харилцагчдын харилцах, хадгаламжийг үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжинэ.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн хэрэглүүр - анхдагч хүлээн зөвшөөрөлт ба дараа үеийн хэмжилт (Үргэлжлэл)

(хi) Санхүүгийн хөрөнгийн дахин ангилал

“Борлуулахад бэлэн” ангиллаас дахин ангилсан санхүүгийн хөрөнгүүд дээр өмнө нь хүлээн зөвшөөрч, өөрийн хөрөнгөнд бүртгэсэн аливаа нэг олз, гарзыг хөрөнгө оруулалтын үлдсэн хугацааны туршид үр ашигт хүүгийн аргаар хорогдуулж, ашиг, алдагдлаар бүртгэнэ. Хорогдуулсан шинэ үнэ, хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалын хоорондох аливаа зөрүүг мөн хөрөнгийн үлдсэн хугацааны туршид үр ашигт хүүгийн аргаар хорогдуулна. Хэрэв дараагийн тайлант хугацаанд хөрөнгийг үнэ цэнийн бууралтанд орсон гэж тодорхойлбол өмнөх хугацаанд өөрийн хөрөнгөнд бүртгэсэн дүнг дэлгэрэнгүй орлогын тайланруу шилжүүлэн бүртгэнэ.

Хэрэв хөрөнгө нь зээл ба авлага тодорхойлолтод нийцэж байгаа бөгөөд Банк хөрөнгийг ойрын ирээдүйд эсхүл дуусах хугацаа хүртэл нь эзэмших хандлага ба чадвартай байгаа бол Банк үүсмэл бус санхүүгийн хөрөнгүүдийг “Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй” гэсэн ангиллаас “Зээл ба авлага” гэсэн ангилалд дахин ангилж болно. Хэрэв санхүүгийн хөрөнгийг дахин ангилсан ба орж ирэх мөнгөний хэмжээ өссөний улмаас Банк ирээдүйд хүлээн авах мөнгөний ойролцоолсон дүнг дараагийн тайлант хугацаанд өсгөсөн бол уг өсөлтийн нөлөөг ойролцоолсон тооцоололд өөрчлөлт оруулсан өдрөөс эхлэн “Үр ашигт хүүгийн түвшинд хийсэн залруулга” гэж хүлээн зөвшөөрнө.

Дахин ангилал нь удирдлагын шийдвэрээс хамаарах ба хэрэглүүр тус бүр дээр тодорхойлно. Банк анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа аливаа нэг санхүүгийн хэрэглүүрийг “Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг нь ашиг алдагдалд бүртгэх” бүлэгт дахин ангилаагүй.

Санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн үл хүлээн зөвшөөрөлт

(i) Санхүүгийн хөрөнгө

Дараах тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгийг (хэрэглэх боломжтой бол, санхүүгийн хөрөнгийн хэсгийг эсхүл хоорондоо төсөөтэй нэг бүлэг санхүүгийн хөрөнгүүдийн хэсгийг) үл хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- ▶ Тухайн хөрөнгөөс мөнгөн урсгал хүлээн авах эрх нь дууссан, эсхүл
- ▶ Банк тухайн хөрөнгөөс мөнгөн урсгал хүлээн авах эрхээ шилжүүлсэн эсхүл "дамжуулан өнгөрөөх" хэлцлийн дагуу хүлээн авсан мөнгөө нийт дүнгээр нь удаан хугацаагаар саатуулалгүйгээр гуравдагч талд төлөх үүрэг хүлээсэн, эсхүл
- ▶ Банк хөрөнгийн бараг бүх эрсдэл ба өгөөжийг шилжүүлсэн, эсхүл
- ▶ Банк тухайн хөрөнгөтэй холбоотой эрсдэл ба өгөөжийг шилжүүлээгүй боловч хөрөнгийн хяналтыг шилжүүлсэн.

Банк хөрөнгөөс мөнгө хүлээн авах эрхээ шилжүүлсэн эсхүл "дамжуулан өнгөрөөх" хэлцэл хийсэн боловч хөрөнгөтэй холбоотой ихэнхи эрсдэл, өгөөж болон хяналтыг шилжүүлээгүй тохиолдолд хөрөнгийг Банкны уг хөрөнгөд үргэлжлүүлэн оролцоор байх хэмжээгээр нь хүлээн зөвшөөрнө. Энэ тохиолдолд Банк холбогдох өр төлбөрийг мөн хүлээн зөвшөөрнө. Шилжүүлсэн хөрөнгө ба холбогдох өр төлбөрийг Банкны хадгалж үлдсэн эрх, үүргийг тусган харуулсан сууриар хэмжинэ.

Энэхүү үргэлжилсэн оролцоо нь шилжүүлсэн хөрөнгийн баталгаа хэлбэртэй байвал оролцоог тус хөрөнгийн анхны бүртгэлийн дүн ба Банкны төлөх шаардлагатай болох хамгийн их дүнгийн аль багаар хэмжинэ.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн үл хүлээн зөвшөөрөлт (Үргэлжлэл)

(i) Санхүүгийн хөрөнгө (Үргэлжлэл)

2016 болон 2017 онд Банк зарим орон сууцны зээлүүдийг хүлээн зөвшөөрөөгүй. (Тодруулга 18).

(ii) Санхүүгийн өр төлбөр

Санхүүгийн өр төлбөрийг төлөхөөс чөлөөлөгдсөн, өр төлбөр цуцлагдсан эсхүл хугацаа нь дууссан бол үл хүлээн зөвшөөрдөг. Хэрэв одоо байгаа санхүүгийн өр төлбөрийн зээлдүүлэгч нь хэвээрээ боловч ялгаатай нөхцөлтэй зээлийн гэрээгээр сольсон эсхүл одоо байгаа зээлийн нөхцөл эрс өөрчлөгдсөн бол эдгээр өөрчлөлт шинэчлэлтийг анхны санхүүгийн өр төлбөрийн үл хүлээн зөвшөөрөлт ба шинэ өр төлбөрийн хүлээн зөвшөөрөлт гэж үзнэ. Анхны санхүүгийн өр төлбөрийн бүртгэлийн дүн ба төлсөн дүн хоёрын зөрүүг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Буцаан худалдан авах, урвуу буцаан худалдан авах хэлцлүүд

Ирээдүйд тодорхой заасан хугацаанд буцаан худалдан авах нөхцөлтэй хэлцэл ('репо')-ийн дор худалдсан үнэт цаасыг санхүүгийн байдлын тайланд толилуулсан хэвээр байна. Учир нь Банк эзэмшилтэй холбоотой ихэнхи эрсдэлийг хүлээж, өгөөжийг хүртэж байна. Санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн авсан бэлэн мөнгөө хөрөнгөөр, репо хэлцлийн хуримтлагдсан хүүг өр төлбөрөөр тус тус тусгах ба энэ нь Банкинд олгосон зээл гэсэн эдийн засгийн утга агуулгыг илэрхийлнэ. Борлуулсан ба ирээдүйд буцаан худалдан авах үнийн зөрүүг хүүгийн зардал гэж үзэж үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан гэрээний хугацааны турш хуримтлуулна.

Эсрэгээрээ, буцаан худалдах хэлцэл ('урвуу репо')-ийн дор худалдан авсан үнэт цааснуудыг санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн зөвшөөрдөггүй. Төлсөн мөнгөө хуримтлуулсан хүүгийн хамт тайлан тэнцэлд “Зээлсэн үнэт цаас ба урвуу буцаан худалдан авах хэлцлүүдийн бэлэн мөнгөөрх барьцаа” гэж тусгах ба энэ нь Банкны авсан зээл гэсэн эдийн засгийн утга агуулгыг илэрхийлнэ. Худалдан авсан ба буцаан худалдах үнийн зөрүүг “Хүүгийн цэвэр орлого” гэж бүртгэх ба үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан гэрээний хугацааны турш хуримтлуулна.

Хэрэв буцаан худалдах хэлцлээр худалдан авсан үнэт цаасыг гуравдагч талд худалдсан бол үнэт цаасыг буцаан өгөх үүргийг “Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй санхүүгийн өр төлбөр” гэж бүртгэх ба бодит үнэ цэнээр нь хэмжиж, бодит үнэ цэнийн аливаа олз эсхүл гарзыг “Арилжааны цэвэр орлого”-д бүртгэнэ.

Бодит үнэ цэнийн тодорхойлолт

Идэвхитэй зах зээл дээр арилжаалагдаж буй санхүүгийн хэрэгслүүдийн санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрөөрх бодит үнэ цэн нь аливаа гүйлгээний зардлыг хасаагүй биржийн ханш болон дилерийн үнэ (урт позицийн хувьд нийлүүлэлтийн үнэ, богино позицийн хувьд эрэлтийн үнэ) -н дээр үндэслэнэ.

Идэвхитэй зах зээл дээр бүртгэлгүй санхүүгийн хэрэгслүүдийн хувьд бодит үнийг нь тохиромжтой үнэлгээний аргуудыг ашиглан тодорхойлно. Эдгээр аргуудад цэвэр өнөөгийн үнэ цэнийн аргачлал, зах зээлийн үнийн мэдээ нь байдаг ойролцоо төсөөтэй өөр бусад санхүүгийн хэрэгслүүдтэй харьцуулсан арга, опционы үнэлгээний загвар, зээлийн загвар болон бусад тохиромжтой аргууд багтана.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн үл хүлээн зөвшөөрөлт (Үргэлжлэл)

Бодит үнэ цэнийн тодорхойлолт (Үргэлжлэл)

Зах зээлийн өнөөгийн үнэ цэн эсхүл зах зээлийн мэдээлэл нээлттэй биш үед үнэлгээний аргуудыг ашиглан тодорхой санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг бодит үнэ цэнээр нь бүртгэдэг. Тэдгээрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлохдоо бодит зах зээлийн гүйлгээний дүн болон үнийг тооцож үүнээс банк хамгийн тохиромжтой үнэлгээний загварыг ашигладаг. Позит хаах үнэ, дебит кредит үнэлгээний тохируулга, хөрвөх чадварын зөрүү, тухайн загварын хязгаарлалтууд нь авах зарах үнийн зөрүүг тодорхойлоход нөлөөлөх бөгөөд тэдгээр нөлөөллийн хамрах хүрээгээр загварт тохируулга хийдэг. Түүнчлэн санхүүгийн хэрэгслийг анх бүртгэхдээ ашиг алдагдлыг хойшлуулах бөгөөд орлого орж ирэх нь тодорхой болсон эсхүл хэрэглүүрийг дахин хүлээн зөвшөөрөх үед хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн шинжилгээ болон бусад шаардлагатай мэдээллийг тодруулга 36-д тодруулсан болно.

Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Банк нь санхүүгийн хөрөнгө эсхүл бүлэг санхүүгийн хөрөнгүүд нь үнэ цэнийн бууралтанд орсныг нотлох бодит нотолгоо байгаа эсэхийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдөр бүр үнэлж үзнэ. Хэрэв хөрөнгийг анхлан хүлээн зөвшөөрсний дараа нэг буюу түүнээс олон тооны "Алдагдлын тохиолдол"-ын улмаас үнэ цэнийн бууралтын бодит нотолгоо бий болсон ба уг "Алдагдлын тохиолдол" нь санхүүгийн хөрөнгө эсхүл бүлэг санхүүгийн хөрөнгийн ойролцоолон тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалд нөлөөлж байгаа үед санхүүгийн хөрөнгийг эсхүл бүлэг санхүүгийн хөрөнгийг үнэ цэнийн бууралтанд орсон гэж үзнэ.

Үнэ цэнийн бууралтын нотолгоонд зээлдэгч эсхүл бүлэг зээлдэгчид нь санхүүгийн томоохон хүндрэлд орсон, зээлийн хүү болон үндсэн төлбөр зөрчилд орсон, дампуурал эсхүл санхүүгийн өөр бусад дахин зохион байгуулалтанд орох магадлалтай болсон, зөрчилтэй холбоотой эдийн засгийн нөхцөл байдалд гарсан өөрчлөлт гэх мэт тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалд хэмжиж болохуйц бууралт байгааг харуулсан бодит өгөгдөл бий болох зэрэг орно.

(i) Хорогдуулсан өртгөөр нь бүртгэх санхүүгийн хөрөнгүүд

Хорогдуулсан өртгөөр нь бүртгэх санхүүгийн хөрөнгүүд (банкууд дахь харилцах, харилцагч нарт олгосон зээл ба урьдчилгаа, дуусах хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалт)-ийн хувьд Банк эхлээд чухал ач холбогдол бүхий санхүүгийн хөрөнгө тус бүрийн хувьд үнэ цэнийн бууралтын бодит нотолгоо байгаа эсэхийг нэг бүрчлэн (тусгайлан), дараа нь чухал ач холбогдолгүй санхүүгийн хөрөнгүүдийг нийлүүлэн (бүлгээр нь) үнэлнэ. Хэрэв Банк нь нэг бүрчлэн үнэлэгдсэн санхүүгийн хөрөнгийн үнэлгээний хувьд (чухал ач холбогдолтой, холбогдолгүй эсэхийг үл харгалзан) үнэ цэнийн бууралтын бодит нотолгоо байхгүй гэж үзвэл ойролцоо зээлийн эрсдэлийн шинж чанар бүхий санхүүгийн хөрөнгийн бүлэгт оруулан үнэ цэнийн бууралтыг нь нэгдсэн байдлаар үнэлдэг. Үнэ цэнийн бууралтын нэг бүрчилсэн үнэлгээ хийгдсэн, үнэ цэнийн бууралтын алдагдал нь хүлээн зөвшөөрөгдсөн, эсхүл үргэлжилж буй хөрөнгийг бүлгийн үнэ цэнийн бууралтын үнэлгээнд оруулахгүй.

Үнэ цэнийн бууралтын алдагдал гарсан талаар бодит нотолгоо байгаа бол алдагдлыг тухайн хөрөнгийн бүртгэлийн дүн ба ирээдүйд орж ирэхээр тооцоолсон мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнийн (бодитоор тохиолдоогүй ирээдүйд хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлыг оруулахгүй) зөрүүгээр хэмжинэ. Хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг эрсдэлийн сангийн дансаар бууруулах ба алдагдлын дүнг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)**Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (Үргэлжлэл)****(i) Хорогдуулсан өртгөөр нь бүртгэх санхүүгийн хөрөнгүүд (Үргэлжлэл)**

Бүртгэлийн бууруулсан дүн дээр хүүгийн орлогыг үргэлжлүүлэн хуримтлуулах ба үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хэмжих зорилгоор ирээдүйн мөнгөн урсгалыг бууруулахад ашигласан хүүг ашиглан хуримтлуулна. Хүүгийн орлогыг “Хүү ба түүнтэй адилтгах орлого”-ын нэг хэсэг болгон бүртгэнэ. Цаашид эргэн төлөгдөх ямар нэг бодит чиг хандлага байхгүй байгаа, бүх барьцаа хөрөнгийг борлуулсан эсхүл банкинд шилжүүлсэн үед зээлийг холбогдох зээлийн эрсдэлийн сангийн хамт данснаас хасна. Хэрэв дараагийн тайлант хугацаанд үнэ цэнийн бууралтыг хүлээн зөвшөөрсний дараах үйл явдлын улмаас тооцоолсон үнэ цэнийн бууралтын алдагдал өсөж эсхүл буурвал, сангийн дансыг залруулах замаар өмнө хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтыг өсгөж эсхүл бууруулна. Данснаас хассан хөрөнгө дараа нь эргэн төлөгдвөл “Зээлийн ба бусад болзошгүй алдагдлын зардал” дансны кредитэд бүртгэнэ.

Орж ирнэ гэж тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнийг санхүүгийн хөрөнгийн анхны, үр ашигт хүүгийн хувиар бууруулан тооцдог. Зээлийн хүүгийн хувь нь хувьсах байх нөхцөлд үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хэмжих хөнгөлөлтийн хувь нь өнөөгийн үр ашигт хүүгийн хувьтай тэнцүү байна. Банк арилжааны зориулалттай хөрөнгийг “Зээл ба авлага” ангилалд дахин ангилсан бол үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хэмжих хөнгөлөлтийн хувь нь дахин ангилсан өдрийн шинэ үр ашигт хүүгийн хувьтай тэнцүү байна. Барьцаатай санхүүгийн хөрөнгийн ирээдүйд орж ирэхээр тооцоолсон мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнийн тооцоо нь барьцааг хураан авах нь боломжтой эсэхээс үл хамааран тус барьцааг хураан авч, албадан борлуулахад гарах зардлыг хассаны дараах мөнгөн урсгалыг харуулдаг.

Үнэ цэнийн бууралтын багцын үнэлгээг хийхдээ санхүүгийн хөрөнгийн төрөл, хамаарах салбар, газарзүйн байрлал, барьцаа хөрөнгийн төрөл, хугацаа хэтрэлтийн байдал болон бусад гол хүчин зүйлс зэрэг зээлийн эрсдэлийн шинж чанаруудыг харгалзан үзсэн банкны дотооддоо хэрэглэдэг зээллэгийн ангиллын систем дээр үндэслэн санхүүгийн хөрөнгийг бүлэглэнэ.

Эрсдэлийн бүлэг тус бүр дээр түүхэн дундаж алдагдлыг харгалзах зээлийн үлдэгдэлд нь хувааж үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг тооцох энгийн аргачлалыг сонгосон. Өнөө үед үгүй болсон түүхэн нөхцөл байдлын нөлөөг арилгах, түүхэн алдагдлын суурилж буй жилүүдэд хамааралгүй өнөөгийн нөхцөл байдлын нөлөөг харуулах үүднээс түүхэн алдагдлын мэдээнд өнөө үед ажиглагдахуйц өгөгдлүүдэд үндэслэн тохиргоо хийнэ.

Ирээдүйд орж ирэх мөнгөн урсгалын өөрчлөлтийн тооцоолол нь жил жилийн ажиглаж болохуйц холбогдох өгөгдлүүдийн өөрчлөлтүүдийг тусгасан (Үүнд: ажилгүйдлийн түвшин, эд хөрөнгийн үнэ, өргөн хэрэглээний барааны үнэ, төлбөрийн чадавхи, алдагдлыг илэрхийлэх хүчин зүйлс бүлгээр болон ач холбогдлоор нь). Ирээдүйд орж ирэх мөнгөн урсгалыг тооцоолоход ашигласан аргачлал, таамаглалуудыг тооцоолсон алдагдал, бодитоор хүлээсэн алдагдлын хоорондын зөрүүг багасгах зорилгоор тогтмол хянана.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (Үргэлжлэл)

(ii) Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө орлуулалт

Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын хувьд, Банк нь хөрөнгө оруулалт эсхүл бүлэг хөрөнгө оруулалт нь үнэ цэнийн бууралтанд орсныг нотлох бодит нотолгоо байгаа эсэхийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдөр бүр үнэлж үзнэ.

Борлуулахад бэлэн гэж ангилагдсан өрийн хэрэгслийн хувьд Банк хорогдуулсан өртгөөр нь бүртгэх санхүүгийн хөрөнгөтэй адил шалгуураар хөрөнгө оруулалт тус бүрийн хувьд үнэ цэнийн бууралтын бодит нотолгоо байгаа эсэхийг үнэлж үзнэ. Гэсэн хэдий ч, үнэ цэнийн бууралтаар бүртгэх дүн нь хуримтлагдсан алдагдал (хорогдуулсан өртөг болон өнөөгийн бодит үнэ цэнийн зөрүүнээс тухайн хөрөнгө оруулалттай холбоотой дэлгэрэнгүй орлогын тайланд өмнө нь хүлээн зөвшөөрч байсан үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр хэмжих) байна. Ирээдүйн хүүгийн орлого нь бууруулсан бүртгэлийн үнэ дээр суурилах ба үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хэмжих зорилгоор ирээдүйн мөнгөн урсгалыг бууруулахад ашигласан хүүг ашиглан хуримтлуулна. Хүүгийн орлогыг “Хүү ба түүнтэй адилтгах орлого”-ын нэг хэсэг болгон бүртгэнэ. Хэрэв дараагийн тайлант хугацаанд дэлгэрэнгүй орлогын тайланд үнэ цэнийн бууралтыг хүлээн зөвшөөрсний дараах зээлийн үйл явдлын улмаас өрийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнэ өсөж эсхүл буурвал, үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг дэлгэрэнгүй орлогын тайлангаар дамжуулан буцаана.

“Борлуулахад бэлэн” гэж ангилагдсан өмчийн хөрөнгө оруулалтын хувьд, хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэн нь өртгөөсөө их хэмжээгээр эсхүл урт хугацаанд тогтмол буурч байвал бодит нотолгоонд багтана. Үнэ цэнийн бууралтын бодит нотолгоо байгаа тохиолдолд хуримтлагдсан алдагдал (худалдан авалт ба өнөөгийн бодит үнэ цэнэ хоёрын зөрүүнээс орлогын тайланд өмнө нь хүлээн зөвшөөрсөн байсан тухайн хөрөнгө оруулалттай холбоотой үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр хэмжигдэх)-ыг өөрийн хөрөнгөөс хасч дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө. Өмчийн хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын буцаалтыг орлогын тайлангаар дамжуулдаггүй, үнэ цэнийн бууралтын дараах бодит үнэ цэнийн өсөлтийг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгана.

(iii) Зээлийн шинэчилсэн гэрээ

Хэрэв боломжтой бол банк нь барьцаа хөрөнгийг хурааж өөрийн болгохоос илүүтэйгээр аль болох гэрээг шинэчлэн байгуулах боломжийг хайж байдаг. Үүнд зээлийн эргэн төлөлтийн хуваарийг сунгах, зээлийн шинэ нөхцлийг санал болгох зэрэг ойлголтыг хамруулж болох юм. Зээлийн гэрээг нэгэнт шинэчлэн байгуулсан бол аливаа нэг үнэ цэнийн бууралтыг зээлийн нөхцлийг өөрчлөхөөс өмнө тооцож байсны нэг адил анхны үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хэмжих ба зээлийг хугацаа хэтэрсэн гэж үзэхгүй. Гэрээнд заасан зээлийн шалгуур нөхцлүүд биелж буй эсэх, ирээдүйн зээл төлөлт хийгдэх баталгаа байгаа эсэхийг баталгаажуулах үүднээс зээлийн шинэчилсэн гэрээнд удирдлагын зүгээс байнгын хяналт тавин ажилладаг. Эдгээр зээл нь зээлийн анхны үр ашигт хүүгийн хувиар тооцдог тусгайлсан болон багцын үнэ цэнийн бууралтын үнэлгээнд хамрагдсаар байна.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг цэвэр дүнгээр тайлагнах

Зөвхөн хүлээн зөвшөөрсөн дүнгүүдийг цэврээр барагдуулах хуулиар олгогдсон эрхтэй, тооцоог цэвэр дүнгээр нь барагдуулах, эсхүл хөрөнгийг борлуулж өр төлбөрийг нь барагдуулах ажлыг нэгэн зэрэг хийхээр зэхэж байгаа тохиолдолд л санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрүүдийг хооронд нь хааж, цэвэр дүнгээр нь тайлан тэнцэлд толилуулж болно. Мастер үр дүнгийн тооцооны гэрээнүүдийн хувьд энэ нөхцлүүд ерөнхийдөө хэрэгждэггүй учраас холбогдох хөрөнгө болон өр төлбөрийг нийт дүнгээр нь санхүүгийн байдлын тайланд тус тусд нь толилуулдаг.

“Эхний өдөр”-ийн ашиг алдагдал

Ажил гүйлгээний үнэ нь ижил төстэй санхүүгийн хэрэглүүрийн зах зээлийн ажил гүйлгээний бодит үнэ цэнээс ялгаатай эсхүл нээлттэй зах зээлийн мэдээллийн үнэлгээний аргад суурилсан байвал Банк бодит үнэ цэн, ажил гүйлгээний үнийн зөрүүг шууд бусад үйл ажиллагааны цэвэр орлогоор хүлээн зөвшөөрнө (Эхний өдрийн ашиг ба алдагдал). Илэрхий нээлттэй мэдээлэлд суурилаагүй бол ажил гүйлгээний үнэ болон үнэлгээний загварын зөрүүг орлого орж ирэх нь тодорхой болсон эсхүл санхүүгийн хэрэглүүрийг үл хүлээн зөвшөөрөх үед дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Түрээс

Тухайн гэрээ нь түрээсийн гэрээ эсхүл түрээс агуулж байгаа эсэхийг тодорхойлохдоо гэрээний агуулга дээр үндэслэх ба гэрээг гүйцэтгэхэд тусгай хөрөнгийг ашиглах шаардлагатай эсэх ба гэрээ нь хөрөнгийг ашиглах эрхийг шилжүүлж байгаа эсэхийг үнэлж үзэх шаардлагатай.

Банк түрээслэгчээр

Банкинд түрээслэж байгаа хөрөнгийн бүх эрсдэл, өгөөжийг шилжүүлэхгүй байгаа тохиолдолд түрээсийн гэрээ нь үйл ажиллагааны түрээс байна. Үйл ажиллагааны түрээсийн төлбөрийг түрээсийн хугацаанд шулуун шугамын аргаар бодож дэлгэрэнгүй орлогын тайланд зардлаар бүртгэнэ.

Банк түрээслүүлэгчээр

Түрээслүүлэгч нь хөрөнгийн эзэмшилтэй холбоотой бараг бүх эрсдэлийг хүлээж, өгөөжийг хүртэж байгаагаас бусад түрээсийг үйл ажиллагааны түрээс гэж ангилна. Үйл ажиллагааны түрээсийн гэрээг анх байгуулахад гарсан шууд зардлуудыг түрээслэсэн хөрөнгийн бүртгэлийн дүн дээр нэмэх ба түрээсийн хугацаанд түрээсийн орлогыг зөвшөөрөхтэй адил аргаар хүлээн зөвшөөрнө.

Түрээслэгчээс санхүүгийн түрээсийн авах авлагын дүнг тодорхойлохдоо Банкны түрээсийн хөрөнгөнд оруулсан цэвэр хөрөнгө оруулалтын дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө. Банкны хөрөнгө оруулалтын өгөөжийг тогтмол байлгахын тулд санхүүгийн түрээсийн орлогыг бүртгэлийн хугацаанд хувиарлан хүлээн зөвшөөрнө.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Орлого, зардлыг хүлээн зөвшөөрөх

Эдийн засгийн өгөөж нь Банкинд орж ирэх нь тодорхой мөн хэмжих боломжтой үед орлогыг хүлээн зөвшөөрөн бүртгэдэг. Орлогыг хүлээн зөвшөөрөхөөс өмнө дараах тусгай шалгуурууд хангагдсан байх ёстой. Үүнд:

(i) Хүү болон түүнтэй адилтгах орлого ба зардал

Хорогдуулсан өртгөөр нь хэмждэг бүх санхүүгийн хэрэглүүрүүд, “Борлуулахад бэлэн” гэж ангилагдсан хүүтэй санхүүгийн хөрөнгүүд, “Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг нь ашиг алдагдалд бүртгэх” гэж ангилагдсан санхүүгийн хэрэгслүүдийн хүүгийн орлого, зардлыг үр ашигт хүүгийн хувийг (ирээдүйд төлөх эсхүл хүлээн авах мөнгөний ойролцоолон тооцоолсон дүнг санхүүгийн хэрэглүүрийн хүлээгдэж буй хугацаа эсхүл түүнээс богино хугацааны туршид санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бүртгэлийн цэвэр дүн хүртэл бууруулах хүү) хэрэглэн бүртгэнэ.

Тооцоололд санхүүгийн хэрэглүүрийн гэрээний бүх нөхцлүүдийг (жишээ нь: урьдчилгаа төлбөрийн хувилбарууд) харгалзан үзсэн ба тухайн хэрэглүүрт шууд хамааралтай ба зээлийн ирээдүйн алдагдал биш харин үр ашигт хүүгийн салшгүй нэг хэсэг болж байгаа аливаа төлбөр эсхүл өсөн нэмэгдэх зардлуудыг багтаасан.

Банк хийх төлбөр, хүлээн авах мөнгөний талаар хийсэн өөрийн тооцоололдоо өөрчлөлт оруулбал санхүүгийн хөрөнгө эсхүл санхүүгийн өр төлбөрийн бүртгэлийн дүнг залруулна. Залруулсан бүртгэлийн дүнг анхны үр ашигт хүүгийн түвшин дээр үндэслэн тооцоолох ба бүртгэлийн дүнгийн зөрүүг “Бусад үйл ажиллагааны орлого” гэж бүртгэнэ. Гэхдээ ирээдүйд хүлээн авах мөнгөний хэмжээ өссөний улмаас Банк ирээдүйд хүлээн авах мөнгөний тооцоолсон дүнг дараагийн тайлант хугацаанд өсгөсөн бол уг өсөлтийн нөлөөг тооцоололд өөрчлөлт оруулсан өдрөөс эхлэн “Үр ашигт хүүгийн түвшинд хийсэн залруулга” гэж хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн хөрөнгийн эсхүл төсөөтэй бүлэг санхүүгийн хөрөнгүүдийн бүртгэлийн дүнг үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын улмаас бууруулсан бол үнэ цэнийн бууралтыг хэмжих зорилгоор ирээдүйн мөнгөн урсгалыг бууруулахдаа хэрэглэсэн хүүгийн түвшинг ашиглан хүүгийн орлогыг үргэлжлүүлэн хүлээн зөвшөөрнө.

(ii) Хураамж ба шимтгэлийн орлого

Банк нь өөрийн харилцагч нарт үзүүлдэг төрөл бүрийн үйлчилгээнээс хураамж, шимтгэлийн орлого олдог. Хураамжийн орлогыг дараах хоёр бүлэгт хувааж болно. Үүнд:

Тодорхой хугацааны туршид үзүүлж байгаа үйлчилгээнүүдээс олсон хураамжийн орлого

Тодорхой хугацааны туршид үйлчилгээг үзүүлж олох орлогыг тэр хугацааны туршид нь хуримтлуулна. Эдгээр хураамжинд шимтгэлийн орлого, хөрөнгийн удирдлага, хамгаалалтын болон бусад удирдлага, зөвлөгөөний хураамжууд орно.

Татан авах нь тодорхой зээлүүд дээр “Зээлийн үйлчилгээний шимтгэл”-ийг хойшлуулах (өсөн нэмэгдэх аливаа зардлын хамт) ба зээлийн үр ашигт хүүгийн залруулга гэж хүлээн зөвшөөрнө. Татан авахгүй нь бараг тодорхой болсон зээлүүдийн “Зээлийн үйлчилгээний шимтгэл”-ийг үүрэг хүлээсэн хугацааны туршид шулуун шугамын аргаар хүлээн зөвшөөрнө.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)**Орлого, зардлыг хүлээн зөвшөөрөх (Үргэлжлэл)****(ii) Хураамж ба шимтгэлийн орлого (Үргэлжлэл)***Гүйлгээний үйлчилгээний хураамжийн орлого*

Гуравдагч талтай гүйлгээний талаар хэлэлцээр хийх эсхүл гүйлгээнд оролцохтой холбоотойгоор үүссэн хураамжууд (хувьцаа эсхүл бусад үнэт цаасыг худалдан авах, бизнес худалдан авах, худалдах зохицуулалт гэх мэт)-ыг холбогдох гүйлгээ дууссан үед хүлээн зөвшөөрнө. Тодорхой нэг гүйцэтгэлтэй уягдсан хураамж эсхүл хураамжийн бүрэлдэхүүн хэсгийг холбогдох шалгуурууд хангагдсаны дараа хүлээн зөвшөөрнө.

(iii) Арилжааны цэвэр орлого

Арилжааны үйл ажиллагааны үр дүнд бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс үүссэн бүх олз, гарз ба холбогдох хүүгийн орлого, зардал, “Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй” санхүүгийн хөрөнгө, санхүүгийн өр төлбөрүүдийн ногдол ашиг орно.

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Мөнгөн гүйлгээний тайланд тайлагнасан мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөнд касс дахь мөнгө, Монголбанкин дахь хязгаарлалтгүй харилцах данс, бусад банкуудад байршуулсан харилцах ба 3 сар түүнээс бага хугацаатай хадгаламжууд орно.

Үндсэн хөрөнгө

Бүх үндсэн хөрөнгийг анхлан өртгөөр нь бүртгэдэг. Дараагийн тайлант хугацаанд гарсан зардлыг тухайн зардалтай холбогдсон ирээдүйн эдийн засгийн үр өгөөжийг Банк хүртэх магадлалтай ба өртгийг нь найдвартайгаар хэмжих боломжтой тохиолдолд л хөрөнгийн бүртгэлийн дүн дээр нэмж эсхүл зохистой бол тусдаа хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрдөг. Аливаа сольсон хэсгийн бүртгэлийн дүнг үл хүлээн зөвшөөрнө. Бүх урсгал засварыг тэдгээрийн гарсан тайлангийн хугацааны дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг.

Хүлээн зөвшөөрсний дараах үед үндсэн хөрөнгийг хуримтлагдсан элэгдэл ба хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан өртгөөр илэрхийлдэг.

Хөрөнгө тус бүрийн өртгийг үлдэх өртөг хүртэл нь, ойролцоолон тооцоолсон дараах ашиглалтын хугацааны туршид, шулуун шугамын аргаар элэгдүүлнэ.

Барилга	40 жил
Тавилга, эд хогшил	10 жил
Компьютер, техник хэрэгсэл	5 жил
Тээврийн хэрэгсэл	10 жил
Түрээсийн хөрөнгийн сайжруулалт	Түрээсийн хугацаа болон ашиглалтын хугацааны аль багад

Үндсэн хөрөнгийн дүн, элэгдүүлэх хугацаа, арга нь өмнө хийгдсэн тооцоолол ба үндсэн хөрөнгөд агуулагдаж буй ирээдүйн эдийн засгийн өгөөжийн хүлээгдэж буй хэрэглээний хэв загварт нийцэж байгаа гэдгийг баталгаажуулах үүднээс үндсэн хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн аргыг санхүүгийн жилийн эцэс бүрт хянаж үздэг.

Үндсэн хөрөнгийг худалдан борлуулах үед эсхүл түүний ашиглалт, борлуулалтаас ирээдүйд эдийн засгийн үр ашиг олохгүй болсон үед үл хүлээн зөвшөөрнө. Үндсэн хөрөнгийн борлуулалтын цэвэр орлого (хэрэв байгаа бол), дансны цэвэр үнэ хоёрын зөрүүг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Биет бус хөрөнгө

Банкны биет бус хөрөнгөд компьютерийн программ хангамж, лиценз, патент, эрхийн өртөг орно.

Зөвхөн биет бус хөрөнгийн өртгийг зохистойгоор хэмжиж болох ба хүлээгдэж буй эдийн засгийн ирээдүйн өгөөж нь Банкинд орж ирэх нь магадлалтай болсон үед л биет бус хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрнө.

Тусад нь авсан биет бус хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө өртгөөр нь бүртгэдэг. Анх хүлээн зөвшөөрсний дараа, биет бус хөрөнгийг хуримтлагдсан хорогдуулалт болон үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан өртгөөр тайланд тусгадаг.

Биет бус хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа нь тодорхой эсхүл тодорхой бус эсэхийг үнэлнэ. Ашиглалтын тодорхой хугацаатай биет бус хөрөнгийг эдийн засгийн үр ашигтай хугацааны туршид нь хорогдуулна. Ашиглалт нь тодорхой хугацаатай биет бус хөрөнгийн хорогдуулах хугацаа болон аргыг хамгийн багадаа санхүүгийн жил бүрийн эцэст хянаж үздэг. Хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацаа эсхүл хүлээгдэж буй ирээдүйн үр өгөөжийн хэв загварт орсон өөрчлөлтийг хорогдуулалтын хугацаа эсхүл аргын аль тохиромжтойг нь өөрчлөх замаар бүртгэлд тусгах ба уг өөрчлөлтийг нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын өөрчлөлт гэж үзнэ.

Хязгаарлагдмал хугацаатай биет бус хөрөнгийн хорогдуулалтын зардлыг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд биет бус хөрөнгийн үүрэгтэй нь нийцсэн зардлын бүлэгт хүлээн зөвшөөрнө.

Биет бус хөрөнгийн өртгийг дараах ойролцоогоор тооцоолсон ашиглалтын хугацааны туршид, шулуун шугамын аргыг ашиглан, үлдэх өртөг хүртэл нь хорогдуулна. Үүнд:

Компьютерийн програм хангамж	2 - 10 жил
Патент ба эрхүүд	3 - 60 жил

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)**Санхүүгийн бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт**

Хөрөнгө нь үнэ цэнийн бууралтанд орсон байж болох шинж тэмдэг байгаа эсэхийг Банк тайлант хугацаа тутамд шалгаж үздэг. Хэрэв тийм шинж тэмдэг илэрсэн эсхүл жилд нэг удаа хийдэг хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын тестийг хийж гүйцэтгэх үед Банк нь хөрөнгөөс цуглуулан авах боломжтой дүнг тооцож үздэг. Цуглуулан авах дүн нь хөрөнгийн эсхүл бэлэн мөнгө бий болгогч нэгжийн бодит үнэ цэн (борлуулалтын зардлыг хасаж тооцсон) ба ашиглалтын өртөг хоёрын аль өндөр нь байна. Хөрөнгийн эсхүл бэлэн мөнгө бий болгогч нэгжийн дансны дүн нь цуглуулан авах дүнгээс илүү байгаа үед хөрөнгийг үнэ цэнийн бууралтанд орсон гэж үзэн цуглуулан авах дүн хүртэл нь бууруулж бүртгэнэ. Ашиглалтын үнийг үнэлэхдээ, тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалыг мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ ба хөрөнгөд харгалзах эрсдэлүүдийн талаарх өнөөгийн зах зээлийн үнэлгээнүүдийг тусгасан татварын өмнөх хөнгөлөлтийн хувь хэмжээгээр бууруулан өнөөгийн үнэ цэнийг олно. Борлуулалтын зардлыг хассаны дараах бодит үнэ цэнийг тодорхойлохдоо тохиромжтой үнэлгээний загварыг ашиглан тооцоолно. Үнэлгээний үржүүлэгчийг тодорхойлохдоо, нийтэд хувьцаагаа арилжаалдаг охин компанийн хөрөнгийн бирж дээрх хувьцааны үнэ эсхүл бодит үнэ цэнийн бусад үзүүлэлтүүдийг ашиглан хэмжиж болно.

Гүүдвилээс бусад хөрөнгүүд дээр, тайлагналын өдөр бүр өмнө хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал арилсан эсхүл буурсан эсэх ямар нэгэн шинж тэмдэг байгаа эсэхийг үнэлдэг. Хэрэв тийм шинж тэмдэг илэрвэл Банк нь тухайн хөрөнгийн эсхүл бэлэн мөнгө үүсгэгч нэгжийн нөхөн төлөгдөх дүнг ойролцоогоор тооцож үзнэ. Хамгийн сүүлд үнэ цэнийн бууралтыг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш хөрөнгийн цуглуулан авах дүнг тодорхойлоход ашигласан тооцооллуудад өөрчлөлт гарсан тохиолдолд өмнө хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтыг буцаана. Буцаалт нь хязгаартай байх ба ингэснээр хөрөнгийн бүртгэлийн дүн нь цуглуулан авах дүн ба өмнөх жилүүдэд хөрөнгийн үнэ цэнийн алдагдлыг хүлээн зөвшөөрөөгүй байсан бол байх ёстой байсан бүртгэлийн цэвэр дүнгээс (элэгдлийг хассан цэвэр дүнгээс) хэтрэхгүй байна. Ийм буцаалтуудыг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн баталгаа

Бизнесийн хэвийн нөхцөлд Банк аккредитив, баталгаа, хүлээн зөвшөөрөлт гэх мэт санхүүгийн баталгааг гаргадаг. Санхүүгийн баталгааг санхүүгийн тайлангуудад анхлан бүртгэхдээ бодит үнээр нь буюу хүлээн авсан урамшууллын дүнгээр "Бусад өр төлбөр"-т хүлээн зөвшөөрдөг. Ийнхүү анхлан хүлээн зөвшөөрсний дараа, баталгаа бүрт Банкны хүлээх хариуцлагыг хорогдуулсан урамшуулал ба уг баталгааны улмаас үүсэх аливаа нэг санхүүгийн үүргийг биелүүлэхэд шаардлагатай зардлын хамгийн сайн тооцоолсон дүн хоёрын аль ихээр нь хэмжинэ.

Санхүүгийн баталгааны холбогдох өр төлбөрийн аливаа өсөлтийг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэнэ. Хүлээн авсан урамшууллыг санхүүгийн баталгааны хүчинтэй байх хугацааны туршид нь шулуун шугамын аргаар тооцож дэлгэрэнгүй орлогын тайлангийн "Хураамж, шимтгэлийн цэвэр орлого" дансанд хүлээн зөвшөөрнө.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Ажилчдын тэтгэвэр тэтгэмж

(i) Богино хугацаат тэтгэмж

Цалин ба түүнтэй холбогдох бусад зардлуудыг Банкны ажилчдаас холбогдох үйлчилгээг үзүүлсэн тухайн жилд нь зардалд тусгана. Ажилтнуудад ээлжийн амралт зэрэг богино хугацааны чөлөөтэй үед нөхөн олговрыг ажилласан жилийг нь харгалзан олгодог бөгөөд өвчтэй байх хугацааны нөхөн олговрыг цаг тухайд нь олгодог.

(ii) Тогтоогдсон тэтгэвэр тэтгэмжийн төлөвлөгөө

Монгол Улсын холбогдох хууль, тогтоомжид заасны дагуу Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниуд нь Монгол Улсын эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын санд шимтгэл төлнө. Эдгээр шимтгэлийг гарсан хугацаанд нь орлого, үр дүнгийн тайланд зардлаар хүлээн зөвшөөрнө. Банк мөн өөрсдийн байгуулсан тэтгэврийн санд шимтгэл төлдөг. Төлсөн шимтгэлийг ажилтны банкинд ажилласан хугацаанд нь хувь тэнцүүлэн "Тэтгэврийн сангийн зардал" дансанд бүртгэдэг.

Сангууд

Банкинд өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд үүссэн өнөөгийн үүрэг хариуцлага (хуулийн эсхүл үүсмэл) байгаа ба уг үүрэг хариуцлагыг биелүүлэхэд эдийн засгийн гадагш урсгал гарах магадлалтай болсон бөгөөд дүнг нь ул үндэслэлтэй тооцоолох боломжтой үед санг хүлээн зөвшөөрнө. Аливаа сантай холбоотой зардлыг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд аливаа нөхөн төлбөрийг хассан цэвэр дүнгээр нь толилуулна.

Татвар

(i) Тайлант хугацааны орлогын татвар

Одоогийн болон өмнөх тайлант хугацааны өнөөгийн албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг татварын байгууллагаас буцаан авахаар хүлээж байгаа эсхүл татварын байгууллагад төлөх дүнгээр хэмжинэ. Энэ дүнг тооцоолоход хэрэглэсэн татварын хувь хэмжээ, татварын хуулиуд нь санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан.

(ii) Хойшлогдсон татвар

Хойшлогдсон татварыг тайлагналын өдрийн байдлаарх хөрөнгө, өр төлбөрийн татварын суурь, тэдгээрийн санхүүгийн бүртгэлийн дүн хоёрын хоорондын түр зөрүүний дүнгээс тайлан тэнцлийн аргыг хэрэглэн тооцдог. Дараахаас бусад бүх түр зөрүүнүүд дээр хойшлуулсан орлогын татварын өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- ▶ Хэрэв хойшлогдсон татварын өр төлбөр нь гүүдвиллээс эсхүл бизнесийн нэгдлийн үеийн бус гүйлгээнээс үүссэн ба гүйлгээ хийх үед нягтлан бодох бүртгэлийн ашиг ба татвар ногдох ашгийн аль алинд нөлөө үзүүлэхгүй хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс үүссэн бол.

Дараахаас бусад бүх хасагдах түр зөрүүнүүд, ашиглаагүй татварын хөнгөлөлт, ашиглаагүй татварын алдагдлууд дээр, эдгээрийг ашиглаж болох татвар ногдох ашиг олох магадлал байгаа үед хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Татвар (Үргэлжлэл)

(ii) Хойшлогдсон татвар (Үргэлжлэл)

- ▶ Хэрэв хойшлогдсон татварын хөрөнгө нь бизнесийн нэгдлийн үеийн бус гүйлгээнээс үүссэн ба гүйлгээ хийгдэх үед нягтлан бодох бүртгэлийн ашиг ба татвар ногдох ашгийн аль алинд нөлөө үзүүлэхгүй хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс үүссэн бол;
- ▶ Охин компанид оруулсан хөрөнгө орлуулалт, хамтарсан компани дахь ашиг сонирхолтой холбоотой татвар ногдох түр зөрүүнүүдийн хувьд, үүссэн түр зөрүү нь ойрын ирээдүйд арилах ба түр зөрүүг ашиглаж болох татвар ногдох ашиг олох магадлал байгаа бол.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг санхүүгийн тайлант өдөр хянаж үздэг ба энэхүү хөрөнгийг бүхэлд нь эсхүл хэсэгчлэн ашиглахад хангалттай хэмжээний татвар ногдох орлого олох магадлал буурах үед уг бүртгэлийн дүнг бууруулна. Үл хүлээн зөвшөөрсөн хойшлогдсон татварын хөрөнгийг санхүүгийн тайлант өдрөөр дахин үнэлж үздэг ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийг ашиглахыг зөвшөөрсөн татвар ногдох орлого ирээдүйд орж ирэх магадлалтай болсон үед хүлээн зөвшөөрнө.

Хөрөнгийг олох эсхүл өр төлбөрийг барагдуулах тэр тайлант хугацаанд хэрэглэгдэнэ гэж хүлээж байгаа (тайлант жилийн эцсийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан татварын хувь хэмжээ, татварын хуулиуд дээр үндэслэн) татварын хувь хэмжээгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийг хэмжинэ.

Эздийн өмчид шууд хүлээн зөвшөөрсөн зүйлүүдтэй холбоотой тайлант жилийн болон хойшлогдсон татварыг мөн эздийн өмчид хүлээн зөвшөөрөх ба дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөхгүй.

Нэг татвар төлөгч, нэг татварын байгууллагад хамаарах хойшлогдсон татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг цэвэр дүнгээр тайлагнах хуулиар олгогдсон эрхтэй бол хойшлогдсон татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг цэвэр дүнгээр тайлагнаж болно.

Энгийн хувьцааны ногдол ашиг

Энгийн хувьцааны ногдол ашгийг өр төлбөр гэж хүлээн зөвшөөрөх ба Банкны хувьцаа эзэмшигчид баталсан үед өөрийн хөрөнгөөс хасна. Хугацааны дундуурх ногдол ашгийг зарласан, Банк буцаах аргагүй болсон үед өөрийн хөрөнгөөс хасна.

Санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн дараа батлагдсан тайлант жилийн ногдол ашгийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн дараах үйл явдал гэж толилуулна.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Эздийн өмчийн нөөцүүд

Банкны санхүүгийн байдлын тайлан дээрх эздийн өмч (бусад дэлгэрэнгүй орлого)-д бүртгэгдсэн нөөцөд дараах нөөцүүд орно. Үүнд:

“Бусад нөөц” нь Банкны захирлуудын зөвлөлийн шийдвэр дээр үндэслэсэн хуримтлагдсан ашгийн ашиглалтыг илэрхийлдэг. Бусад нөөцийн зорилгыг одоогийн байдлаар тодорхойлоогүй байна.

Тусгай зориулалтын нөөц нь Монгол Банкны шаардлагад нийцсэн бөгөөд Монгол Банктай зөвшилдсөний үндсэн дээр Банкны хувьцаа эзэмшигчид олгох боломжтой.

Засгийн газрын нөхцөлт хандив

Засгийн газрын нөхцөлт хандивыг хүлээн авах нь тодорхой болсон ба дагалдах бүх нөхцлүүдэд нийцнэ гэж үзэж байгаа үед хүлээн зөвшөөрнө. Нөхцөлт хандив нь зардлын зүйлтэй холбогдож байгаа үед нөхцөлт хандивыг нөхөн олгох хандлагатай зардлуудтай тааруулахад шаардагдах хугацааны туршид орлогоор хүлээн зөвшөөрнө. Нөхцөлт хандив нь хөрөнгөтэй холбогдож байгаа үед үүнийг хойшуулсан орлогоор хүлээн зөвшөөрөх ба холбогдох хөрөнгийн хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацааны туршид тэнцүү хэмжээгээр орлогод хүлээн зөвшөөрнө.

Банк мөнгөн бус нөхцөл хандивыг хүлээн авч байгаа үед хөрөнгө ба нөхцөлт хандивыг нийт нэрлэсэн дүнгээр нь бүртгэх ба хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацааны туршид ба холбогдох хөрөнгийн өгөөжийг хэрэглэх хэлбэрээс хамааран жил бүр адил хэмжээтэйгээр орлогын тайланруу бичнэ. Засгийн газар эсхүл холбогдох байгууллагаас зээл эсхүл төсөөтэй тусламжийг өнөөгийн хэрэгжиж буй зах зээлийн хүүгээс бага хүүтэйгээр олгож эсхүл үзүүлж байгаа үед энэхүү тааламжтай хүүгийн нөлөөллийг засгийн газраас олгож буй нэмэлт нөхцөлт хандив гэж үзнэ.

Үнэт металл

Зоос болон соёлын үнэт зүйлсийг өртөг ба цэвэр боломжит үнэ цэнийн аль багаар нь тусгана.

Хураан авсан хөрөнгүүд

Банкны бодлого нь хураан авсан хөрөнгүүдийг дотоод үйл ажиллагаандаа ашиглах эсхүл худалдан борлуулахыг тодорхойлдог. Дотоод үйл ажиллагаандаа ашиглахаар тодорхойлогдсон хөрөнгүүд нь холбогдох хөрөнгийн данс руу шилждэг. Худалдан борлуулахаар тодорхойлогдсон хөрөнгүүдийг “Борлуулах зориулалттай хөрөнгө”-ийн данс руу шилжүүлдэг. Ашиглалтыг нь банк тодорхойлоогүй хураан авсан хөрөнгүүдийг энэ дансанд бүртгэсэн болно.

Хураан авсан хөрөнгүүдийг анхлан тэдгээрийн бодит үнэ цэнээс борлуулалтын зардлыг хассан дүн ба холбогдох зээлийн буцаан авалт хийгдсэн өдрийн байдлаарх үлдэгдэл дүнгийн аль багаар нь хүлээн зөвшөөрөх ба холбогдох зээл ба урьдчилгааг үнэ цэнийн бууралтын сангийнх нь хамт тайлан тэнцэлд үл хүлээн зөвшөөрнө. Дараагийн тайлант хугацаанд хураан авсан хөрөнгийг өртөг ба бодит үнэ цэнээс борлуулалтын зардлыг хассан дүн хоёрын аль багаар нь хэмжиж, “Бусад хөрөнгө”-нд бүртгэнэ.

2.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (Үргэлжлэл)

Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө

Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийг дансны үнэ болон борлуулалтын зардлыг хассан бодит үнэ цэнийн аль багаар үнэлнэ. Хураан авсан хөрөнгийг үргэлжлүүлэн ашиглахаас илүү борлуулснаар үлдэгдэл өртгийг нөхөх боломжтой бол уг хөрөнгийг борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгөд ангилна. Энэ нөхцлийг хангахын тулд хураан авсан хөрөнгө нь зах зээл дээр тохиромжтой үнээр идэвхитэй арилжаалагдах, хөрөнгө болон худалдах багц нь өөрийн одоо байгаа нөхцөл байдлаараа түргэн борлогдох боломжтой, удирдлага худалдан борлуулахаар төлөвлөж байгаа, нэг жилийн дотор борлуулах магадлал өндөртэй байх ёстой.

Сегментийн тайлагнал

Банкны сегментийн тайлагнал нь дараах үйл ажиллагааны сегментэд суурилдаг. Үүнд: иргэдийн банк, бизнесийн банк, хөрөнгө зохицуулалтын хэлтэс.

Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг

Нэгж хувьцаанд ногдох үндсэн ашгийг энгийн хувьцаа эзэмшигчдэд олгохоор тооцсон жилийн цэвэр ашгийг тайлант хугацааны туршид гаргасан энгийн хувьцааны жигнэсэн дундаж тоонд харьцуулж тооцоолно.

Хорогдуулсан нэгж хувьцаанд ногдох ашгийг энгийн хувьцаа эзэмшигчдэд олгохоор тооцсон жилийн цэвэр ашиг дээр аливаа татварын нөлөөллийг оруулсан хөрвөгч давуу эрхтэй хувьцаа болон хөрвөгч бонд (хорогдуулагч үнэт цаас)-ын хүүг нэмж, уг дүнгээ хэрвээ хорогдуулагч үнэт цааснуудыг бүгдийг нь хөрвүүлсэн тохиолдолд нэмж гаргах байсан энгийн хувьцааны тоог оруулсан энгийн хувьцааны жигнэсэн дундаж тоонд харьцуулж тооцоолно.

Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ

Санхүүгийн тайлагналын зорилгоор дараах этгээдүүдийг банкны холбоотой талууд хэмээн авч үзнэ. Үүнд:

- ▶ Банкны удирдлага, бодлого, эрхлэх үйл ажиллагаатай холбоотой аливаа шийдвэрт шууд буюу шууд бус байдлаар, дангаараа буюу бусадтай хамтрах хэлбэрээр хяналт тогтоож нөлөөлдөг, эсхүл нөлөөлөх боломж бүхий тал;
- ▶ Банктай нэгдмэл сонирхолтой этгээд;
- ▶ Банкны гол удирдах албан тушаалтнууд, тэдний эцэг эх, гэр бүлийн гишүүн, эсхүл тэдний шууд буюу шууд бусаар хяналтаа хэрэгжүүлдэг хуулийн этгээд;
- ▶ (1)-д заасан иргэдийн гэр бүлийн гишүүд, эсхүл тэдгээрийн шууд буюу шууд бусаар хяналтаа хэрэгжүүлдэг хуулийн этгээд; эсхүл
- ▶ Банк болон түүнтэй холбоотой талын ажиллагсдыг урамшуулах зорилгоор ажил эрхлэлтийн дараах тэтгэмж олгодог этгээд.

Ойрын садан төрөл гэж иргэний гэр бүлийн гишүүн, төрөл, садангийн хүн, тэдгээр нь шууд буюу шууд бус хэлбэрээр хяналтаа хэрэгжүүлдэг хуулийн этгээд, түүний нэгдмэл сонирхолтой этгээд.

Холбоотой талуудтай хийсэн бүх гүйлгээ болон дансдын үлдэгдлийн мэдээллүүдийг санхүүгийн тайланд хавсаргасан бөгөөд Тодруулга 39-д задаргааг толилуулсан.

3. СЕГМЕНТИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Удирдлагын зорилгоор Банк нь бүтээгдэхүүн, үйлчилгээн дээрээ суурилан үйл ажиллагааны дараах гурван сегментэд хуваагддаг. Үүнд:

Иргэдийн банк	- Харилцагчдын харилцах данс, хадгаламжийн данс, дебет болон кредит карт, бичил бизнесийн зээл, хэрэглээний зээл, санхүүгийн түрээс, эко зээл, төлбөр шилжүүлгүүд.
Бизнесийн банк	- Жижиг, дунд үйлдвэр болон банкны харилцагчдад үзүүлдэг арилжааны банкны үйл ажиллагаа нь дебет хэрэгслүүд, харилцах данс, хадгаламж, овердрафт, зээл, худалдааны санхүүжилт, бусад кредит хэрэгслүүд, олон улсын шилжүүлэг.
Хөрөнгө зохицуулалтын хэлтэс	- Бэлэн мөнгөний удирдлага, Монголбанкны үнэт цаас, банк хоорондын зээл, хадгаламж, санхүүгийн хэрэглүүрийн арилжаа.

Банкны удирдлага нь нөөцийн хуваарилалт, гүйцэтгэлийн үнэлгээний талаар шийдвэр гаргахдаа хэрэглэх зорилгоор өөрийн бизнесийн үйл ажиллагааны үр дүнг тусад нь хянаж байдаг. Сегментийн гүйцэтгэлийг үйл ажиллагааны ашиг, алдагдал (зарим тохиолдолд санхүүгийн тайлангууд дээрх үйл ажиллагааны ашиг алдагдлаас өөрөөр хэмждэг) дээр нь үндэслэн үнэлдэг. Орлогын татварыг банкны түвшинд удирддаг ба сегментүүдэд хуваарилдаггүй.

Удирдлага нь гүйцэтгэлийн хэмжүүр нь нийт орлого, зардал биш цэвэр хүүгийн орлого байдаг учраас хүүгийн орлогыг цэвэр дүнгээр нь тайлагнадаг.

Үйл ажиллагааны сегментүүдийн хооронд шилжих үнэ нь гуравдагч талтай хийж байгаа гүйлгээний нэг адил зарчмаар тооцогддог.

2016 ба 2017 онуудын аль алинд нэг хөндлөнгийн харилцагч эсхүл талтай хийсэн гүйлгээний орлого нь Банкны нийт орлогын 10%-иас илүү гараагүй.

БҮС НУТГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2016 болон 2017 оны 12 дугаар сарын 31-нээр тасалбар болгосон тайлант жилүүдэд Банкны бүхий л үйл ажиллагаа Монгол Улсад хийгдсэн. Ийм учраас бүс нутгийн мэдээлэл толилуулаагүй.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

3. СЕГМЕНТИЙН МЭДЭЭЛЭЛ (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Доорх хүснэгтэнд Банкны 2017 оны үйл ажиллагааны сегментүүдийн орлого, ашиг ба тодорхой хөрөнгө, өр төлбөрийн талаарх мэдээллийг толилуллаа.

	Иргэдийн банк	Бизнесийн банк	Хөрөнгө зохицуулал- тын хэлтэс	Нийт
	2017 мян.төг	2017 мян.төг	2017 мян.төг	2017 мян.төг
Орлого				
Гуравдагч тал	24,035,902	82,031,540	(18,975,367)	87,092,075
Сегмент хоорондын	20,155,419	(42,035,772)	21,880,353	-
Нийт үйл ажиллагааны орлого	44,191,321	39,995,768	2,904,986	87,092,075
Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал	2,988,915	(2,282,287)	-	706,628
Үйл ажиллагааны цэвэр орлого	47,180,236	37,713,481	2,904,986	87,798,703
Үр дүнгүүд				
Хүүгийн цэвэр орлого (зардал)	16,571,200	76,651,445	(12,098,911)	81,123,734
Хураамж ба шимтгэлийн цэвэр орлого	6,166,839	4,941,402	-	11,108,241
Арилжааны цэвэр алдагдал	-	-	(12,022,591)	(12,022,591)
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	(3,925,407)	(1,421,728)	(5,760)	(5,352,895)
Биет бус хөрөнгийн хорогдол	(1,150,593)	(760,446)	-	(1,911,039)
Бусад үйл ажиллагааны зардал	(34,912,044)	(24,250,600)	(1,349,767)	(60,512,411)
Хойшлогдсон нөхцөлт хандивын хорогдуулга	-	500,490	-	500,490
Бусад үйл ажиллагааны орлого, цэвэр	1,297,862	438,693	5,146,136	6,882,691
Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын зардал	2,988,915	(2,282,287)	-	706,628
Сегмент хоорондын	20,155,419	(42,035,772)	21,880,353	-
Татварын өмнөх сегментийн ашиг (алдагдал)	7,192,191	11,781,197	1,549,460	20,522,848
Орлогын татварын зардал				(412,832)
Татварын дараах сегментийн ашиг (алдагдал)				20,110,016
Хөрөнгө				
Капитал зардал:				
Үндсэн хөрөнгө	6,708,237	158,446	-	6,866,683
Бусад биет бус хөрөнгө	954,225	839,459	-	1,793,684
	7,662,462	997,905	-	8,660,367
Сегментийн нийт хөрөнгө	1,062,187,690	735,997,671	1,244,302,556	3,042,487,917
Сегментийн нийт өр төлбөр	963,005,429	651,973,884	1,228,149,183	2,843,128,496

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

3. СЕГМЕНТИЙН МЭДЭЭЛЭЛ (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Доорх хүснэгтэнд Банкны 2016 оны үйл ажиллагааны сегментүүдийн орлого, ашиг ба тодорхой хөрөнгө, өр төлбөрийн талаарх мэдээллийг толилууллаа.

	Иргэдийн банк	Бизнесийн банк	Хөрөнгө зохицуулал- тын хэлтэс	Нийт
	2016 мян.төг	2016 мян.төг	2016 мян.төг	2016 мян.төг
Орлого				
Гуравдагч тал	58,206,810	51,402,792	810,291	110,419,893
Сегмент хоорондын	(1,061,053)	(3,943,651)	5,004,704	-
Нийт үйл ажиллагааны орлого	57,145,757	47,459,141	5,814,995	110,419,893
Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал	(12,150,074)	(18,991,857)	-	(31,141,931)
Үйл ажиллагааны цэвэр орлого	44,995,683	28,467,284	5,814,995	79,277,962
Үр дүнгүүд				
Хүүгийн цэвэр орлого (зардал)	52,130,865	50,318,369	(11,905,037)	90,544,197
Хураамж ба шимтгэлийн цэвэр орлого	6,496,020	2,196,497	-	8,692,517
Арилжааны цэвэр алдагдал	-	-	(17,046,410)	(17,046,410)
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	(3,892,221)	(1,196,396)	(7,176)	(5,095,793)
Биет бус хөрөнгийн хорогдол	(1,014,737)	(618,433)	-	(1,633,170)
Бусад үйл ажиллагааны зардал	(34,389,303)	(14,443,486)	(1,115,947)	(49,948,736)
Хойшлогдсон нөхцөлт хандивын хорогдуулга	-	604,327	-	604,327
Бусад үйл ажиллагааны орлого, цэвэр	(420,075)	(1,112,074)	29,761,738	28,229,589
Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын зардал	(12,150,074)	(18,991,857)	-	(31,141,931)
Сегмент хоорондын	(1,061,053)	(3,943,651)	5,004,704	-
Татварын өмнөх сегментийн ашиг (алдагдал)	5,699,422	12,813,296	4,691,872	23,204,590
Орлогын татварын зардал				(1,751,137)
Татварын дараах сегментийн ашиг (алдагдал)				21,453,453
Хөрөнгө				
Капитал зардал:				
Үндсэн хөрөнгө	5,611,106	1,688,282	-	7,299,388
Бусад биет бус хөрөнгө	1,614,784	1,327,980	-	2,942,764
	7,225,890	3,016,262	-	10,242,152
Сегментийн нийт хөрөнгө	999,474,041	686,517,873	571,288,129	2,257,280,043
Сегментийн нийт өр төлбөр	909,376,202	616,014,924	552,854,346	2,078,245,472

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

4. ХҮҮ БОЛОН ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ОРЛОГО

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	212,684,116	204,459,053
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт - дуусах хугацаа хүртэл эзэмших	54,553,101	38,815,411
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкин дахь харилцах	8,135,020	9,231,171
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	7,725,387	5,626,504
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт - борлуулахад бэлэн	3,434,324	2,554,171
Урвуу репо хэлцэл	95,413	220,607
	286,627,361	260,906,917

5. ХҮҮ БОЛОН ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ЗАРДАЛ

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	116,155,932	98,008,831
Зээлээр авсан санхүүжилт	69,786,539	60,469,954
Хоёрдогч өглөг	9,959,897	9,123,940
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж	8,522,432	1,961,469
Репо хэлцэл	316,969	264,741
Бусад хүүгийн зардал	761,858	533,785
	205,503,627	170,362,720

6. ХУРААМЖ БА ШИМТГЭЛИЙН ЦЭВЭР ОРЛОГО

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Хураамж ба шимтгэлийн орлого		
Мөнгөн гуйвуулга болон бусад үйлчилгээний хураамж	5,026,307	4,737,233
Картын үйлчилгээний хураамж ба шимтгэл	5,538,268	3,615,952
Дансны үйлчилгээний хураамж ба шимтгэл	1,364,265	1,351,474
Зээлийн үйлчилгээний хураамж ба шимтгэл	1,628,286	730,606
	13,557,126	10,435,265
Хураамж ба шимтгэлийн зардал		
Картын гүйлгээний шимтгэл	1,820,938	1,135,895
Банкны үйлчилгээний шимтгэл	627,947	606,853
	2,448,885	1,742,748
Хураамж ба шимтгэлийн цэвэр орлого	11,108,241	8,692,517

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

7. АРИЛЖААНЫ ЦЭВЭР ОРЛОГО

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Гадаад валютын арилжаа	(12,022,591)	(17,046,410)
	<u>(12,022,591)</u>	<u>(17,046,410)</u>

Гадаад валютын арилжааны алдагдалд своп, форвард болон бусад валютын үүсмэл хэрэгслүүдийн хэлцлээс бий болсон ашиг алдагдлууд орсон.

8. ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУСАД ОРЛОГО - ЦЭВЭР

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Валютын ханшийн зөрүүний хэрэгжээгүй олз	4,598,391	26,975,522
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн үнэлгээний олз (Тодруулга 23)	1,186,692	-
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө борлуулсны олз (Тодруулга 19,20)	316,477	742,952
Биет бус хөрөнгө борлуулсны олз	200,000	-
Түрээсийн орлого	186,086	162,491
Ногдол ашгийн орлого	99,329	50,802
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны олз/(гарз)	15,282	(439)
Бусад	280,434	298,261
	<u>6,882,691</u>	<u>28,229,589</u>

9. ЗЭЭЛИЙН ҮНЭ ЦЭНИЙН БУУРАЛТЫН АЛДАГДЛЫН ЗАРДАЛ

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Тодруулга 18)		
Бичил бизнесийн зээл	2,801,504	8,786,281
Хэрэглээний зээл	2,239,654	(764,952)
Орон сууцны зээл	132,945	6,280,143
Санхүүгийн түрээс	16,827	(284,470)
Бусад	(164,442)	(1,328,246)
Жижиг дунд бизнесийн (ЖДБ) зээл	(9,538,065)	11,662,754
	<u>(4,511,577)</u>	<u>24,351,510</u>
Бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал (Тодруулга 19)	913,575	429,422
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралт (Тодруулга 17)	84,625	516,445
Хураан авсан хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (Тодруулга 19)	2,806,749	5,953,192
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын буцаалт (Тодруулга 20)	-	(108,638)
	<u>(706,628)</u>	<u>31,141,931</u>

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

10. ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Боловсон хүчний зардлууд*	32,630,493	26,228,496
Мэргэжлийн үйлчилгээний зардал	6,089,903	4,030,659
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл (тодруулга 21)	5,352,895	5,095,793
Байрны түрээс	4,518,422	4,632,374
Хадгаламжийн даатгалын зардал	2,859,415	2,340,728
Харуул хамгаалалтын зардал	2,095,068	1,985,705
Биет бус хөрөнгийн хорогдол (тодруулга 22)	1,911,039	1,633,170
Зар сурталчилгаа	1,833,417	1,678,018
Харилцаа холбооны зардал	1,384,899	1,201,729
Бусад үйл ажиллагааны зардал	1,345,575	1,439,245
Албан томилолтын зардал	1,323,811	1,207,075
Зээл цуглуулалтын зардал	1,020,141	182,661
Ашиглалтын зардал	970,860	823,645
Хүлээн авалтын зардал	965,601	1,151,529
Урсгал засварын зардал	848,690	551,101
Тээврийн зардал	683,987	642,103
Бичиг хэргийн зардал	682,199	753,921
Даатгалын зардал	518,507	470,597
Гишүүнчлэл ба аудитын зардал	457,925	470,648
Торгууль	116,273	10,913
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз (тодруулга 21)	104,824	115,614
Хандивын зардал	62,401	30,039
Биет бус хөрөнгө данснаас хассаны гарз (тодруулга 22)	-	1,936
	67,776,345	56,677,699
* Боловсон хүчний зардлууд		
Цалин, хөлс болон урамшуулал	28,509,533	23,003,416
Эрүүл мэнд нийгмийн даатгалын шимтгэл	3,133,423	2,522,671
Тэтгэврийн тогтоосон төлөвлөгөөний дагуу хийсэн хуримтлалын хорогдуулга	551,112	561,425
Ажилчдын сургалт	436,425	140,984
	32,630,493	26,228,496

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31
11. ОРЛОГЫН ТАТВАРЫН ЗАРДАЛ

2016 болон 2017 оны 12-р сарын 31-нээр тасалбар болгосон тайлант жилүүдийн орлогын татварын зардлын бүрэлдэхүүнд:

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Тайлант жилийн татвар:		
Тайлант жилийн орлогын татвар	324,966	84,162
Хойшлогдсон татвар:		
Түр зөрүүнээс үүссэн болон буцаалттай холбогдуулан (Тодруулга 24)	87,866	1,666,975
	412,832	1,751,137

Банк нь санхүүгийн тайланд орлогын татварын дүнг орлогын татварын хуульд заасан татвар ногдох эсхүл үл татвар ногдох зүйлүүдээр залруулсан дүнг үндэслэн орлогын татварын зардлыг тооцдог. Банк 3 тэрбум (2016 онд 3 тэрбум) төгрөг хүртэл ашгаас 10% (2016 онд 10%)-ийн, 3 тэрбумаас (2016 онд 3 тэрбум) дээш төгрөгийн ашгаас 25% (2016 онд 25%)-ийн орлогын татвар төлдөг. Засгийн Газрын бондын хүүгийн орлогод татвар тооцдоггүй. Зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын алдагдал нь татвар ногдох орлогоос хасагдах зардал болдог.

Татварын өмнөх ашгаас хуулиар тогтоосон хувь хэмжээгээр тооцож гаргасан орлогын татварын зардлыг Банкинд хүчин төгөлдөр үйлчлэх орлогын татварын хувь хэмжээгээр тооцож гаргасан орлогын татварын зардалд 2016 болон 2017 оны 12 дугаар сарын 31-нээр хэрхэн тохируулсныг дараах байдлаар үзүүлэв. Үүнд:

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Татварын өмнөх ашиг	20,522,848	23,204,590
25%-ийн орлогын татвар (2016 онд 25%)	5,130,712	5,801,148
Бага хувийн татвар ногдох орлогын нөлөө	(450,000)	(450,000)
Татвараас чөлөөлөгдөх орлогын нөлөө	(10,495,931)	(6,909,571)
Татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардлын нөлөө	6,228,051	3,309,560
Тайлант жилийн татварын зардал	412,832	1,751,137

2017 онд үр ашигт орлогын татварын хувь хэмжээ 2.01% (2016 онд 7.55%) байсан.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

12. НЭГЖ ХУВЬЦААНД НОГДОХ АШИГ

Доорх хүснэгтээр нэгж хувьцааны үндсэн болон хорогдуулсан ашгийн тооцоололд ашигласан орлого болон хувьцааны мэдээллийг үзүүлэв:

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Банкны хувьцаа эзэмшигчдэд ногдох, нийт дэлгэрэнгүй орлого (татварын дараах)	20,110,016	21,453,453
	2017	2016
Нэгж хувьцааны үндсэн болон хорогдуулсан ашгийн тооцоололд хэрэглэгдэх энгийн хувьцааны жигнэсэн дундаж тоо	20,353,656	20,353,656
Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг		
Тайлант жилд банкны хувьцаа эзэмшигчдийн:	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Нэгж хувьцаанд ногдох үндсэн ашиг	988.03	1,054.03
Нэгж хувьцаанд ногдох хорогдуулсан ашиг	988.03	1,054.03

Тайлагналын өдрөөс эхлэн эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэж дуусах хүртэл нэгж хувьцаанд ногдох ашгийг дахин тайлагнахыг шаардах энгийн хувьцаа болон боломжит энгийн хувьцаатай холбоотой ажил гүйлгээ гараагүй болно.

13. БЭЛЭН МӨНГӨ БА МОНГОЛБАНКИН ДАХЬ ХАРИЛЦАХ

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Монголбанкин дахь харилцах	422,786,050	280,863,167
Бэлэн мөнгө	42,977,647	45,916,709
	465,763,697	326,779,876

Монголбанкнаас тавигддаг шаардлагын дагуу Монголбанкинд харилцах данс байршуулдаг. Монголбанкинд байршуулах бэлэн мөнгөний заавал байлгах үлдэгдэл нь хоёр долоо хоногийн туршид харилцагчдын харилцах, хадгаламжийн дундаж үлдэгдлийн 12.0% (2016: 12.0%)-иас багагүй байдаг. 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банкны заавал байлгах шаардлагатай 14 хоногийн дундаж нөөцийн хэмжээ төгрөгөөр 136,374.26 сая төгрөг (2016: 111,685.65 сая төгрөг) ба гадаад валютаар 36,040.98 сая төгрөг (2016: 30,407.64 сая төгрөг) байсан.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

14. БУСАД БАНК БА САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДАД БАЙРШУУЛСАН ХАРИЛЦАХ, ХАДГАЛАМЖ

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	<u>313,373,833</u>	<u>158,627,068</u>

Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж нь дотоодын болон гадаадын санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан төгрөг болон гадаад валютын харилцах болон хадгаламжийн дансдыг хэлнэ.

15. УРВУУ РЕПО ХЭЛЦЭЛ

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Урвуу репо хэлцэл	<u>64,974,429</u>	<u>-</u>

Банк 2018 оны 1-р сарын 2 болон 3-ны өдөр буцаан худалдах урвуу репо хэлцэл худалдан авсан.

16. САНХҮҮГИЙН ҮҮСМЭЛ ХЭРЭГСЛҮҮД

Доорх хүснэгтэнд хөрөнгө болон өр төлбөрөөр бүртгэгдсэн санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүдийн бодит үнэ цэнийг нэрлэсэн үнийн хамтаар харууллаа. Нэрлэсэн үнэ нь санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн суурь болж буй хөрөнгө, жишиг ханш эсхүл индекс байх бөгөөд санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн үнэ цэнийн өөрчлөлтийг хэмжих суурь болно. Нэрлэсэн үнэ нь жилийн эцсийн байдлаарх гүйлгээний дүнг харуулах бөгөөд энэ нь зах зээлийн эрсдэл эсхүл зээлийн эрсдэлийн аль алинийг нь тодорхойлох үзүүлэлт болж чадахгүй юм.

	Хөрөнгө 2017 мян.төг	Өр төлбөр 2017 мян.төг	Нэрлэсэн үнэ 2017 мян.төг
Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй үүсмэл хэрэгслүүд			
Валютын своп хэлцэл	<u>82,731,615</u>	<u>5,477,654</u>	<u>657,585,111</u>
	<u>82,731,615</u>	<u>5,477,654</u>	<u>657,585,111</u>
	2016 мян.төг	2016 мян.төг	2016 мян.төг
Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй үүсмэл хэрэгслүүд			
Валютын своп хэлцэл	<u>125,019,231</u>	<u>928,603</u>	<u>559,080,805</u>
	<u>125,019,231</u>	<u>928,603</u>	<u>559,080,805</u>

16. САНХҮҮГИЙН ҮҮСМЭЛ ХЭРЭГСЛҮҮД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн хувьд анхны хөрөнгө оруулалт бага байх буюу эсхүл огт шаардагдахгүй. Хэдий тийм боловч эдгээр санхүүгийн хэрэгслүүд нь ихэвчлэн хөшүүргийн зэргийг өндөрсгөх бөгөөд нилээн тогтворгүй байна. Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүдийн хэлцлийн хөрөнгө, түвшин, индексийн үнэлгээний жижиг хэмжээний өөрчлөлт нь ч банкны ашиг, алдагдалд томоохон нөлөө үзүүлж болзошгүй.

Банк нь санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн гэрээний эрсдэлд өртөх дүнг банкны зах зээлийн эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд тодорхойлдог. (Тодруулга 40.4-г үзнэ үү).

Форвард хэлцлүүд

Форвард хэлцлүүд нь санхүүгийн хэрэглүүрийг ирээдүйн тодорхой нэгэн цагт, тогтоосон үнээр нэг тал нь худалдан авч, нөгөө тал нь худалдах тухай үүрэг хүлээсэн гэрээнүүд юм. Форвардыг лангууны арын зах зээлд гэрээний дагуу арилжаална.

Своп хэлцлүүд

Ирээдүйн тодорхой нэгэн үед хэлцлийн хоёр талын оролцогчийн хооронд хүүгийн түвшин, гадаад валютын ханшийн түвшин эсхүл хувьцааны индекс зэргийг суурь болгон төлбөр солилцох зорилготой тохиролцоо юм.

Валютын своп хэлцлийн үед банк нь тодорхой хэмжээний валютыг худалдаж, оронд нь мөн тохиролцсон хэмжээний өөр нэг валютыг хүлээн авна. Валютын своп тус бүр бие даасан гэрээгээр зохицуулагдана.

Бодит үнэ цэн

Тодруулга 36-д санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн бодит үнэ цэнийн тодруулгыг оруулсан.

17. САНХҮҮГИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Борлуулахад бэлэн:		
Ипотекийн зээлээр баталгаажсан давуу эрхтэй бонд ("ИЗББ"), бодит үнэ цэнээр (а)	14,465,637	-
Ипотекийн зээлээр баталгаажсан энгийн бонд ("ИЗББ"), бодит үнэ цэнээр (а)	27,324,935	22,837,304
Хөрөнгө оруулалтын санд оруулсан хөрөнгө оруулалт, бодит үнэ цэнээр	3,124,459	3,124,459
	44,915,031	25,961,763
Өмчийн үнэт цаас		
Хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй өмчийн үнэт цаас, бодит үнэ цэнээр	2,200,989	1,904,972
Хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй өмчийн үнэт цаас, өртгөөр (б)	250,597	250,597
	47,366,617	28,117,332
Дуусах хугацаа хүртэл эзэмших:		
Монголбанкны үнэт цаас, хорогдуулсан өртгөөр (в)	489,702,314	69,941,289
Засгийн газрын үнэт цаас, хорогдуулсан өртгөөр (в)	83,056,407	254,901,094
Засгийн газрын бонд, хорогдуулсан өртгөөр (г)	5,589,678	30,277,541
	578,348,399	355,119,924

а. Банк нь Монголын Ипотекийн Корпораци Тусгай Зориулалтын Компани-д ипотекийн зээлүүдийн зарим хэсгийг МИК-н гаргасан бондоор худалдсан. Ипотекийн зээлийг ийнхүү хэсэгчлэн худалдах үйл ажиллагаа нь Монгол улсын засгийн газрын хөтөлбөрийн хүрээнд МИК-с хэрэгжүүлж буй төслийн нэг хэсэг бөгөөд уг төслийн хүрээнд банкныг оролцуулан Монгол улсын 9 том арилжааны банк ипотекийн зээлийн багцаа хэсэгчлэн худалдсан. МИК нь тус зээлүүдийг буцаах нөхцөлгүйгээр худалдан авсан. Банкны худалдан данснаас хассан зээлийн эрсдэл нь хүлээн авсан бондын эрсдлийн шинж чанараас ялгаатай, учир нь бондын эрсдэл нь олон өөр банкнаас худалдан авсан зээлийн багцын эрсдэл юм.

Бонд нь давуу эрхтэй транч (Борлуулахад бэлэн) болон энгийн транч гэсэн хэсгүүдэд хуваагдана. Бондын 90%-г давуу эрхтэй транч эзлэх ба 4.5%-н хүүтэй, бондын 10%-г энгийн транч эзлэх ба 10.5%-н хүүтэй. Энгийн транчийг эзэмших хугацаа хамгийн багадаа 3 жил байх ба давуу эрхтэй транч бүрэн төлөгдсөний дараа төлөгдөнө. Давуу эрхтэй бондыг Монголбанкнаас авсан зээлийн эргэн төлөлтийг хааж худалдсан (Тодруулга 18-г үзнэ үү).

б. Хөрөнгийн бирж дээр бүртгэлгүй өмчийн үнэт цаас нь хөрөнгийн бирж дээр бүртгэлгүй компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтыг илэрхийлнэ. Хөрөнгийн бирж дээр бүртгэлгүй хувьцаанд оруулсан хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнийг найдвартай хэмжих боломжгүй учир тэдгээрийг өртгөөр нь бүртгэдэг. Үнэлгээний техникүүдийг ашиглан хийсэн бодит үнэ цэнийн тооцооллууд хоорондоо их хэмжээгээр зөрнө гэсэн хүлээлттэй байна. Энэ хөрөнгө оруулалтын хувьд зах зээл байхгүй ба Банк энэхүү хөрөнгө оруулалтыг ойрын ирээдүйд зарж борлуулах төлөвлөгөөгүй байна.

в. Монголбанкны болон Засгийн газрын үнэт цаас нь богино хугацаатай, хүү тооцдог, хөнгөлөлттэй гаргасан үнэт цаас юм.

г. Засгийн газрын бонд нь урт хугацаатай, хүү тооцдог, хөнгөлөлттэй гаргасан үнэт цаас юм.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

18. ХАРИЛЦАГЧДАД ОЛГОСОН ЗЭЭЛ БА УРЬДЧИЛГАА

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
ЖДБ-ийн зээл	616,492,357	570,094,457
Хэрэглээний зээл	238,546,248	124,541,795
Бичил бизнесийн зээл	194,661,880	216,315,568
Орон сууцны зээл	185,008,960	200,691,580
Санхүүгийн түрээс	15,597,264	10,393,299
Бусад	146,865,062	103,505,653
	1,397,171,771	1,225,542,352
Хуримтлагдсан хүүгийн авлага	27,337,852	22,505,769
Нийт зээл ба урьдчилгаа	1,424,509,623	1,248,048,121
Хасах нь: Үнэ цэн бууралтын хасагдуулга	(80,406,810)	(90,846,538)
Цэвэр зээл ба урьдчилгаа	1,344,102,813	1,157,201,583

Бүхэлд нь үл хүлээн зөвшөөрч бусдад шилжүүлсэн санхүүгийн хөрөнгүүд

Тайлант жилийн туршид Банк нь тогтмол хүүтэй орон сууцны зээлийн багцаас орж ирэх мөнгөн урсгалыг авах эрхийг 100% Монголын Ипотекийн Корпораци (МИК)-ийн эзэмшлийн тусгай зориулалтын компанид худалдаж, оронд нь ИЗББ-ыг худалдан авсан. Банк нь уг зээлийн багцыг үл хүлээн зөвшөөрч, давуу эрхтэй болон энгийн ИЗББ-ыг санхүүгийн хөрөнгөөр тус тус хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн. Банк эдгээр зээлүүдтэй холбоотой үйлчилгээг үргэлжлүүлэн үзүүлсээр байгаа ба МИК-ээс 2.5%-ийн үйлчилгээний шимтгэл авдаг. Тайлант жилийн туршид шилжүүлсэн зээлийн багцын дансны үнэ нь 44,192 сая төгрөг байсан (2016 он: 40,817 сая төгрөг). Санхүүгийн тайланд 39,773 сая төгрөг (2016 он: 36,735 сая төгрөг) болон 4,419 сая төгрөг (2016: 4,082 сая төгрөг)-ийн давуу эрхтэй болон энгийн ИЗББ-ыг тус тус хүлээн зөвшөөрсөн. 25,352 сая төгрөг (2016: 36,735 сая төгрөг)-ийн давуу эрхтэй транчыг худалдан Монголбанкнаас авсан санхүүжилтийг эргэн төлсөн (Тодруулга 17).

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

18. ХАРИЛЦАГЧДАД ОЛГОСОН ЗЭЭЛ БА УРЬДЧИЛГАА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулгын тохируулгыг зээлийн анги тус бүрээр нь салган үзүүлбэл:

	ЖДБ мян.төг	Орон сууцны мян.төг	Бичил бизнес мян.төг	Хэрэглээ мян.төг	Санхүүгийн Түрээс мян.төг	Бусад мян.төг	Нийт мян.төг
2017 оны 12 дугаар сарын 31-нээр							
2017 оны 1 дүгээр сарын 1-нээр	60,772,127	10,227,690	16,267,147	2,492,792	341,823	744,959	90,846,538
Тайлант жилд байгуулсан (Тодруулга 9)	17,276,668	4,401,922	8,887,171	2,987,709	140,012	93,133	33,786,615
Эргэн төлөлт (Тодруулга 9)	(26,814,733)	(4,268,977)	(6,085,667)	(748,055)	(123,185)	(257,575)	(38,298,192)
Данснаас хассан	(4,447,741)	(340,053)	(633,459)	(419,519)	(79,905)	(7,474)	(5,928,151)
2017 оны 12 дугаар сарын 31-ээр	<u>46,786,321</u>	<u>10,020,582</u>	<u>18,435,192</u>	<u>4,312,927</u>	<u>278,745</u>	<u>573,043</u>	<u>80,406,810</u>
Тусдаа үнэ цэн нь буурсан	24,299,285	1,458,505	-	-	-	-	25,757,790
Багцаараа үнэ цэн нь буурсан	<u>22,487,036</u>	<u>8,562,077</u>	<u>18,435,192</u>	<u>4,312,927</u>	<u>278,745</u>	<u>573,043</u>	<u>54,649,020</u>
	46,786,321	10,020,582	18,435,192	4,312,927	278,745	573,043	80,406,810
Тусгай үнэлгээгээр үнэ цэнийн бууралттай гарсан зээлийн тусгай үнэ цэнийн бууралтын дүнг хасахаас өмнөх нийт дүн	<u>52,361,145</u>	<u>2,773,196</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>55,134,341</u>

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

18. ХАРИЛЦАГЧДАД ОЛГОСОН ЗЭЭЛ БА УРЬДЧИЛГАА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга (Үргэлжлэл)

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулгын тохируулгыг зээлийн анги тус бүрээр нь салган үзүүлбэл:

	ЖДБ мян.төг	Орон сууцны мян.төг	Бичил бизнес мян.төг	Хэрэглээ мян.төг	Санхүүгийн Түрээс мян.төг	Бусад мян.төг	Нийт мян.төг
2016 оны 12 дугаар сарын 31-нээр							
2016 оны 1 дүгээр сарын 1-нээр	49,139,509	4,183,266	7,701,065	4,105,963	929,210	2,112,263	68,171,276
Тайлант жилд байгуулсан (Тодруулга 9)	39,746,493	8,152,191	12,538,748	1,581,557	181,279	389,694	62,589,962
Эргэн төлөлт (Тодруулга 9)	(28,083,739)	(1,872,048)	(3,752,467)	(2,346,509)	(465,749)	(1,717,940)	(38,238,452)
Данснаас хассан	(30,136)	(235,719)	(220,199)	(848,219)	(302,917)	(39,058)	(1,676,248)
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ээр	<u>60,772,127</u>	<u>10,227,690</u>	<u>16,267,147</u>	<u>2,492,792</u>	<u>341,823</u>	<u>744,959</u>	<u>90,846,538</u>
Тусдаа үнэ цэн нь буурсан	24,721,040	195,548	-	-	-	-	24,916,588
Багцаараа үнэ цэн нь буурсан	<u>36,051,087</u>	<u>10,032,142</u>	<u>16,267,147</u>	<u>2,492,792</u>	<u>341,823</u>	<u>744,959</u>	<u>65,929,950</u>
	<u>60,772,127</u>	<u>10,227,690</u>	<u>16,267,147</u>	<u>2,492,792</u>	<u>341,823</u>	<u>744,959</u>	<u>90,846,538</u>
Тусгай үнэлгээгээр үнэ цэнийн бууралттай гарсан зээлийн тусгай үнэ цэнийн бууралтын дүнг хасахаас өмнөх нийт дүн	<u>56,328,426</u>	<u>281,241</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>56,609,667</u>

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31
18. ХАРИЛЦАГЧДАД ОЛГОСОН ЗЭЭЛ БА УРЬДЧИЛГАА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Тусдаа үнэ цэнийн бууралтанд орсон Банкны эзэмшиж буй зээлийн барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэн нь 2017 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар 63,071 сая төгрөг (2016 онд 72,772 сая төгрөг) байна. Эдгээр үнэлгээг удирдлагаас хамгийн сүүлийн үеийн боломжит мэдээлэлд үндэслэн гаргасан. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 40.2 "Зээлийн барьцаа хөрөнгө ба бусад сайжруулалтууд" хэсгээс үзнэ үү.

19. БУСАД ХӨРӨНГӨ

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Бусад хөрөнгө	10,228,028	5,239,934
Хасах нь: Үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга	(1,620,838)	(870,711)
	8,607,190	4,369,223
Хураан авсан хөрөнгө		
1-р сарын 1-нээр	26,214,281	3,732,958
Нэмэх нь: Өмчлөлд шилжүүлж авсан болон дахин ангилсан	63,079,503	52,366,027
Хасах нь: Жилийн туршид худалдан борлуулсан	(5,935,848)	(2,274,490)
Хасах нь: Хөрөнгө оруулалтын санд шилжүүлсэн	-	(752,796)
Хасах нь: Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгө	(33,283,555)	-
Хасах нь: Эргэн төлөгдсөн	(19,586)	(63,471)
Хасах нь: Дахин ангилсан	(30,307,761)	(26,793,947)
	19,747,034	26,214,281
Хасах нь: Үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга	(9,204,977)	(6,398,228)
12-р сарын 31-нээр	10,542,057	19,816,053
Урьдчилж төлсөн зардал	8,422,866	2,400,378
Хангамж ба бусад бараа материал	1,521,340	1,290,981
Барьцаа	1,312,383	1,299,357
Үнэт металл	94,439	94,439
	11,351,028	5,085,155
Нийт бусад хөрөнгө	30,500,275	29,270,431
Бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга		
1-р сарын 1-нээр	870,711	453,421
Тайлант жилд байгуулсан (Тодруулга 9)	913,575	429,422
Данснаас хассан	(163,448)	(12,132)
12-р сарын 31-нээр	1,620,838	870,711
Хураан авсан хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга		
1-р сарын 1-нээр	6,398,228	445,036
Тайлант жилд байгуулсан (Тодруулга 9)	15,050,470	8,599,109
Эргэн төлөлт (Тодруулга 9)	(12,243,721)	(2,645,917)
12-р сарын 31-нээр	9,204,977	6,398,228

Хураан авсан хөрөнгөөс жилийн туршид 6,461 сая төгрөг (2016 онд: 2,446 сая төгрөг)-өөр борлуулсан бөгөөд эдгээрийг борлуулснаас олсон олз нь 294 сая төгрөг (2016 онд: 48 сая төгрөг) байсан.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

20. БОРЛУУЛАХ ЗОРИЛГООР ЭЗЭМШИЖ БУЙ ХӨРӨНГӨ

Банкны борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийн хөдөлгөөн дараах байдалтай байна:

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
1-р сарын 1-нээр	24,039,038	20,089,341
Нэмэх нь: Дахин ангилсан	31,513,619	26,767,847
Хасах нь: Жилийн туршид худалдан борлуулсан	(7,088,297)	(7,211,759)
Хасах нь: Хөрөнгө оруулалтын санд шилжүүлсэн	-	(2,910,138)
Хасах нь: Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгөд шилжүүлсэн (тодруулга 23)	(11,044,464)	(4,976,156)
Хасах нь: Дахин ангилсан	(20,619,430)	(7,720,097)
	16,800,466	24,039,038
Үнэ цэнийн бууралт (Тодруулга 9)	-	-
12-р сарын 31-нээр	16,800,466	24,039,038

Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгөөс жилийн туршид 7,219 сая төгрөг (2016 онд: 7,935 сая төгрөг)-өөр борлуулсан бөгөөд эдгээрийг борлуулсны олз болох 22 сая төгрөг (2016 онд: 695 сая төгрөг) -ийг 'Үйл ажиллагааны бусад орлого' (Тодруулга 8)-оор хүлээн зөвшөөрч тайлагнасан.

Борлуулах зориулалттай хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
1-р сарын 1-нээр	-	859,359
Тайланд жилд буцаасан (Тодруулга 9)	-	(108,638)
Үндсэн хөрөнгө, бусад хөрөнгөрүү дахин ангилсан	-	(750,721)
12-р сарын 31-нээр	-	-

ХАСБАНК ХХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

21. ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ

	Түрээсийн хөрөнгийн сайжруулалт	Барилга байшин	Тээврийн хэрэгсэл	Тавилга, эд хогшил	Компьютер, тоног төхөөрөмж	Ашиглах зорилгоор эзэмшиж буй газар	Дуусаагүй барилга	Нийт
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2017 оны 12-р сарын 31								
Өртгөөр								
1-р сарын 1-нээр	4,170,771	19,203,753	3,624,809	5,760,341	23,299,110	2,091,896	760,982	58,911,662
Нэмэгдсэн	485,475	457,856	-	164,055	657,100	-	5,102,197	6,866,683
Данснаас хассан	-	-	(146,484)	(107)	(661,035)	-	-	(807,626)
Худалдан борлуулсан	-	(31,000)	(120,904)	(105,974)	(84,893)	-	-	(342,771)
Дахин ангилсан	-	-	-	94,042	3,969,225	-	(4,063,267)	-
Худалдан борлуулах зориулалттай хөрөнгөд дахин ангилсан (тодруулга 20)	-	(665,597)	(967,943)	-	-	-	-	(1,633,540)
12-р сарын 31-нээр	<u>4,656,246</u>	<u>18,965,012</u>	<u>2,389,478</u>	<u>5,912,357</u>	<u>27,179,507</u>	<u>2,091,896</u>	<u>1,799,912</u>	<u>62,994,408</u>
Хуримтлагдсан элэгдэл								
1-р сарын 1-нээр	2,207,131	2,804,541	1,447,314	1,934,738	13,898,356	-	-	22,292,080
Тайлант жилд байгуулсан	687,075	491,757	309,760	550,426	3,313,877	-	-	5,352,895
Данснаас хассан	-	-	(97,656)	(107)	(605,039)	-	-	(702,802)
Худалдан борлуулсан	-	(7,746)	(73,275)	(76,741)	(70,937)	-	-	(228,699)
Худалдан борлуулах зориулалттай хөрөнгөд дахин ангилсан (тодруулга 20)	-	(108,060)	(622,100)	-	-	-	-	(730,160)
12-р сарын 31-нээр	<u>2,894,206</u>	<u>3,180,492</u>	<u>964,043</u>	<u>2,408,316</u>	<u>16,536,257</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>25,983,314</u>
2017 оны 12-р сарын 31-нээрх дансны үнэ	<u>1,762,040</u>	<u>15,784,520</u>	<u>1,425,435</u>	<u>3,504,041</u>	<u>10,643,250</u>	<u>2,091,896</u>	<u>1,799,912</u>	<u>37,011,094</u>

21. ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ

	Түрээсийн хөрөнгийн сайжруулалт	Барилга байшин	Тээврийн хэрэгсэл	Тавилга, эд хогшил	Компьютер, тоног төхөөрөмж	Ашиглах зорилгоор эзэмшиж буй газар	Дуусаагүй барилга	Нийт
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2016 оны 12-р сарын 31								
Өртгөөр								
1-р сарын 1-нээр	3,229,390	16,147,889	3,727,684	4,891,270	20,117,453	2,091,896	3,683,499	53,889,081
Нэмэгдсэн	941,381	1,969,536	-	33,932	629,605	-	3,724,934	7,299,388
Данснаас хассан	-	-	-	(133,114)	(1,041,112)	-	-	(1,174,226)
Худалдан борлуулсан	-	-	(542,875)	(134,832)	(355,883)	-	-	(1,033,590)
Дахин ангилсан	-	1,086,328	440,000	1,103,085	3,949,047	-	(6,578,460)	-
Биет бус хөрөнгөд дахин ангилсан	-	-	-	-	-	-	(68,991)	(68,991)
12-р сарын 31-нээр	<u>4,170,771</u>	<u>19,203,753</u>	<u>3,624,809</u>	<u>5,760,341</u>	<u>23,299,110</u>	<u>2,091,896</u>	<u>760,982</u>	<u>58,911,662</u>
Хуримтлагдсан элэгдэл								
1-р сарын 1-нээр	1,564,016	2,358,297	1,462,526	1,631,837	12,075,505	-	-	19,092,181
Тайлант жилд байгуулсан	643,115	446,244	377,238	493,635	3,135,561	-	-	5,095,793
Данснаас хассан	-	-	-	(93,385)	(965,227)	-	-	(1,058,612)
Худалдан борлуулсан	-	-	(392,450)	(97,349)	(347,483)	-	-	(837,282)
12-р сарын 31-нээр	<u>2,207,131</u>	<u>2,804,541</u>	<u>1,447,314</u>	<u>1,934,738</u>	<u>13,898,356</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>22,292,080</u>
2016 оны 12-р сарын 31-нээрх дансны үнэ	<u>1,963,640</u>	<u>16,399,212</u>	<u>2,177,495</u>	<u>3,825,603</u>	<u>9,400,754</u>	<u>2,091,896</u>	<u>760,982</u>	<u>36,619,582</u>

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

22. БИЕТ БУС ХӨРӨНГӨ

	Патент ба эрх мян.төг	Програм хангамж мян.төг	Програм хангамжийн хөгжүүлэлт мян.төг	Нийт мян.төг
2017 оны 12-р сарын 31				
Өртгөөр				
1-р сарын 1-нээр	5,404,392	9,712,465	1,050,460	16,167,317
Нэмэгдсэн	98,765	6,960	1,687,959	1,793,684
Худалдан борлуулсан	(40,000)	-	-	(40,000)
Дахин ангилсан	250,295	1,906,450	(2,156,745)	-
Бусад хөрөнгөд дахин ангилсан	-	-	(209,178)	(209,178)
12-р сарын 31-нээр	<u>5,713,452</u>	<u>11,625,875</u>	<u>372,496</u>	<u>17,711,823</u>
Хуримтлагдсан хорогдуулалт				
1-р сарын 1-нээр	2,043,923	3,824,711	-	5,868,634
Тайлант жилд байгуулсан (Тодруулга 10)	706,069	1,204,970	-	1,911,039
Худалдан борлуулсан	(40,000)	-	-	(40,000)
Дахин ангилсан	-	-	-	-
12-р сарын 31-нээр	<u>2,709,992</u>	<u>5,029,681</u>	<u>-</u>	<u>7,739,673</u>
Дансны үнэ	<u>3,003,460</u>	<u>6,596,194</u>	<u>372,496</u>	<u>9,972,150</u>
2016 оны 12-р сарын 31				
Өртгөөр				
1-р сарын 1-нээр	4,303,256	8,518,140	427,468	13,248,864
Нэмэгдсэн	73,999	184,968	2,683,797	2,942,764
Данснаас хассан	(93)	(19,418)	-	(19,511)
Дахин ангилсан	1,027,230	1,028,775	(2,060,805)	(4,800)
12-р сарын 31-нээр	<u>5,404,392</u>	<u>9,712,465</u>	<u>1,050,460</u>	<u>16,167,317</u>
Хуримтлагдсан хорогдуулалт				
1-р сарын 1-нээр	1,461,800	2,796,039	-	4,257,839
Тайлант жилд байгуулсан (Тодруулга 10)	587,016	1,046,154	-	1,633,170
Данснаас хассан	(93)	(17,482)	-	(17,575)
Дахин ангилсан	(4,800)	-	-	(4,800)
12-р сарын 31-нээр	<u>2,043,923</u>	<u>3,824,711</u>	<u>-</u>	<u>5,868,634</u>
Дансны үнэ	<u>3,360,469</u>	<u>5,887,754</u>	<u>1,050,460</u>	<u>10,298,683</u>

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

23. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЗОРИУЛАЛТТАЙ ХӨРӨНГӨ

	2017	2016
	мян.төг	мян.төг
1-р сарын 1-нээр	4,860,809	-
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгөөс шилжүүлсэн (Тодруулга 20)	11,044,464	4,860,809
Хураан авсан хөрөнгөөс шилжүүлсэн (Тодруулга 19)	33,283,555	-
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгийн цэвэр үнэ цэнийн өөрчлөлт	1,186,692	-
12-р сарын 31-нээр	50,375,520	4,860,809

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлохдоо ижил төстэй хөрөнгийн зах зээлийн үнийг харгалзаж үзсэн ба хөрөнгийн одоогийн эдийн засгийн нөхцөл байдлыг тусгахын тулд сүүлийн үеийн гүйлгээ эсвэл хөрөнгийн нөхцөл болон байршил зэргээс хамаарсан тохируулгыг хийсэн.

24. ХОЙШЛОГДСОН ТАТВАРЫН ХӨРӨНГӨ

	2017	2016
	мян.төг	мян.төг
1-р сарын 1-ний өдрөөр	1,326,486	3,412,101
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн (Тодруулга 11)	(87,866)	(1,666,975)
Дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн	(71,611)	(418,640)
12-р сарын 31-ний өдрөөр	1,167,009	1,326,486

	Хойшлогдсон татварын өр төлбөр	Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	Цэвэр хойшлогдсон татварын хөрөнгө/ (өр төлбөр)
	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2017 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөр			
Үндсэн хөрөнгө			
- Түргэвчилсэн татварын элэгдэл	506,574	-	(506,574)
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа			
- Хойшлогдсон зээл олголтын хураамж	-	1,335,690	1,335,690
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд			
- Свопын үнэлгээ	2,850,578	-	(2,850,578)
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгө	1,355,391	-	(1,355,391)
Бусад өр төлбөр	-	912,660	912,660
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын нөөц	490,251	-	(490,251)
Шилжүүлсэн татварын алдагдал	-	4,121,453	4,121,453
	5,202,794	6,369,803	1,167,009
2016 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөр			
Үндсэн хөрөнгө			
- Түргэвчилсэн татварын элэгдэл	731,210	-	(731,210)
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа			
- Хойшлогдсон зээл олголтын хураамж	-	1,289,783	1,289,783
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд			
- Свопын үнэлгээ	2,035,636	-	(2,035,636)
Бусад өр төлбөр	-	506,731	506,731
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын нөөц	418,640	-	(418,640)
Шилжүүлсэн татварын алдагдал	-	2,715,458	2,715,458
	3,185,486	4,511,972	1,326,486

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31
24. ХОЙШЛОГДСОН ТАТВАРЫН ХӨРӨНГӨ (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө тооцооход ашиглаагүй татварын алдагдал	<u>3,128,772</u>	<u>1,765,805</u>

Хүлээн зөвшөөрөөгүй орлогын татварын хөнгөлөлт нь 2018, 2019 онд дуусна.

25. БУСАД БАНК, САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГААС БАЙРШУУЛСАН ХАРИЛЦАХ, ХАДГАЛАМЖ

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагаас байршуулсан харилцах, хадгаламж	<u>230,315,541</u>	<u>750,413</u>

26. РЕПО ХЭЛЦЭЛ

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Репо хэлцэл	<u>214,925,195</u>	<u>-</u>

Репо хэлцлийн дагуу Банк нь Монголбанкны үнэт цаасыг ирээдүйд буцаан худалдан авах нөхцөлтэй борлуулсан.

27. ХАРИЛЦАГЧДЫН ХАРИЛЦАХ, ХАДГАЛАМЖ

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Засгийн газрын:		
- Харилцах данс	5,878,773	6,995,461
- Хугацаагүй хадгаламж	5,266,327	364,905
- Хугацаатай хадгаламж	3,351,379	557,022
Хувийн секторын:		
- Харилцах данс	123,982,428	96,454,589
- Хугацаагүй хадгаламж	33,176,898	31,006,392
- Хугацаатай хадгаламж	64,051,100	65,069,217
Иргэдийн:		
- Харилцах данс	30,594,720	17,702,303
- Хугацаагүй хадгаламж	130,529,028	128,992,658
- Хугацаатай хадгаламж	897,682,977	638,361,140
	<u>1,294,513,630</u>	<u>985,503,687</u>

Харилцагчдын харилцах, хадгаламжинд банкнаас гаргаж буй үл цуцлах санхүүгийн баталгаанд барьцаа хөрөнгө болгож байршуулсан төгрөгийн хадгаламж 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар 4,176 сая (2016 онд: 3,189 сая) төгрөг байна.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

28. ЗЭЭЛЭЭР АВСАН САНХҮҮЖИЛТ

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудаас авсан санхүүжилт		
Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци	119,138,833	111,821,876
Каргил Олон улсын санхүүгийн үйлчилгээ	90,120,159	94,051,794
Хилийн чанад дахь хувийн хөрөнгө оруулалтын корпораци	59,716,797	-
Уур Амьсгалын Ногоон Сан	47,712,216	-
Глобал Клаймет Нөхөрлөлийн Сан ЭсЭй СИКАВ	36,426,946	37,291,187
Ажил олгогч эмэгтэйчүүдийн зээлийн сан	36,193,824	36,986,149
Инкофин	31,955,351	-
Азийн Хөгжлийн Банк	31,147,317	53,178,454
Нидерландын Хөгжил Санхүүжилтийн Компани	27,301,573	30,114,659
ДиЖиЖиЭф	24,350,811	-
РеспонсАбилити Менежмент компани	24,298,899	-
ШведФанд	24,102,955	24,620,719
Үйлдвэрлэл, Хамтын Ажиллагааны Финниш Фанд	24,096,156	24,611,248
ЭсАйЭфИЭм ЭйЖи	19,313,427	19,740,005
БлюОрчард Майкрофайнанс Фанд	18,319,117	24,976,985
Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын Банк	18,099,129	24,590,753
Бичил, Жижиг Дунд Бизнесийн Бонд ЭсЭй	17,329,769	-
Олон улсын эдийн засгийн хамтын ажиллагааны банк	16,946,021	-
Каргил ТиЭсЭф Ази	16,530,610	17,349,815
Европын Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк ("ЕСБХБ")	14,111,705	39,626,976
Триодос Фэйр Шэйр Сан	13,071,767	6,482,033
Симбиотикс	12,350,376	-
Девелопин Уорлд Маркетс ("ДиВиЭм")	12,150,266	12,485,988
КайсаБанк	10,944,189	10,001,695
Банк Им Бистум Эссэн ИЖи	10,391,232	28,854,174
Австрийн Хөгжлийн Банк	10,679,628	21,836,752
Социете Де Промоушн Эт Дэ Партисипэйшн Поур Ла Ко- оперэйшн Экономик ЭсЭй	10,509,696	21,510,166
Актиам Институционал микрофинанс сан	9,598,701	-
Майкрофайнанс Инишэтив фор Азиа	9,160,219	12,489,963
ДиКаЭм микрофинанс сан	8,425,253	-
Гуевоура Сан	7,774,981	14,213,854
Триодос Сикав II – Триодос Майкрофайнанс Фандз	-	6,482,033
Майкрофайнанс Энхансмент Фасилити ЭсЭй СИКАВ	-	38,228,861
Калверт Соушл Инвестмент Фаундэйшн, Инк.	-	12,787,782
Дойчи Инвестишнз- Унд Энтвиклангсгеселлшафт ЭмБиЭйч	-	12,462,109
ВиДиКэй Спаарбанк	-	10,213,910
Кредитансталт фуер Виедеранфбау	-	4,784,377
КИВА	-	440,562
Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудаас авсан нийт санхүүжилт	812,267,923	752,234,879

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

28. ЗЭЭЛЭЭР АВСАН САНХҮҮЖИЛТ (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Засгийн газар, төрийн байгууллагуудаас авсан санхүүжилт		
Монголбанк	-	1,252,105
Монгол Улсын Засгийн Газар	81,771,173	87,994,529
Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан	39,376,012	68,504,433
Сангийн Яам/Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Банк	14,027,069	16,443,985
Сангийн Яам	4,801,115	4,109,480
Азийн Хөгжлийн Банк	3,799,693	1,259,720
Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан - Улаанбаатар хот	458,162	1,279,559
Боловсролын зээлийн сан	376,966	1,000,000
Хөдөө аж ахуйг хөгжүүлэх олон улсын сан	154,525	-
Хөдөөгийн ядуурлыг бууруулах хөтөлбөр	-	2,002,073
Хөдөлмөр Эрхлэлтийг Дэмжих Сан	-	13,232
Засгийн газар, төрийн байгууллагуудаас авсан нийт санхүүжилт	144,764,715	183,859,116
Нийт зээлээр авсан санхүүжилт	957,032,638	936,093,995

Засгийн газар, төрийн байгууллагаас авсан, дээр дурдсан бүх санхүүжилтүүд нь Монгол Улсын Засгийн газартай холбоотой болно.

Банк нь тайлант хугацааны туршид өр төлбөрөө хугацаанаас нь өмнө урьдчилан төлөөгүй (2016 онд: Тэг). 2016 болон 2017 оны туршид Банк үндсэн болон хүүгийн өр төлбөрийг хугацаанд нь төлж барагдуулсан.

Зээлийн гэрээнүүдийн ихэнх нь тодорхой шалгуур үзүүлэлтүүдийг хангаж байхыг банкнаас шаарддаг ба тус нөхцөлүүдийг дараах төрлүүдэд ангилан үзүүлж болно:

- Өөрийн хөрөнгийн харьцаа (эрсдлээр жигнэсэн өөрийн хөрөнгийн харьцаа, төлбөрийн чадварын харьцаа, 1 дүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө болон нийт хөрөнгийн харьцаа)
- Санхүүгийн эрсдэлийн харьцаанууд (актив, пассивын төлөгдөх хугацааны харьцаа, гадаад валютын эрсдэлийн харьцаа, нийт гадаад валютын нээлттэй позиц, нэгж гадаад валютын эрсдэлийн харьцаа, төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын харьцаа, нийт хүүгийн эрсдэлийн харьцаа);
- Зээлийн эрсдэлийн харьцаанууд (Эрсдэлтэй зээлийн багцын эрсдэл, шугаман зээлийн эрсдэлийн харьцаа, алдагдлаар хаасан зээлийн харьцаа, том зээлдэгч болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа, холбогдох этгээдэд олгосон зээлийн харьцаа, нийт том зээлдэгчдийн эрсдэлийн харьцаа);
- Бусад харьцаанууд (Хадгаламж зээлийн харьцаа, хүү төлөх чадварын эрсдэл, үндсэн хөрөнгө ба нийт хөрөнгийн харьцаа, үндсэн хөрөнгө, өөрийн хөрөнгийн хөрөнгө оруулалтын харьцаа, үйл ажиллагааны зардал болон ашгийн харьцаа гэх мэт).

Биелүүлсэн байх шаардлагатай харьцаануудыг хангаагүй тохиолдолд холбогдох зээлийн үүрэг биелэгдээгүйд тооцогдох буюу зээл нь нэхэмжилсэн үед төлөгдөх шаардлагатай болно. Тиймээс харьцаануудын биелэлтэнд холбогдох хэлтэс, ажилтнууд (санхүү, бүртгэлийн газар, санхүү эрхэлсэн захирал, мөн эрсдэлийн нэгдсэн удирдлагын газар, хөрөнгө зохицуулалтын газар, зээлийн удирдлагын газар г.м.) улирал тутамд хяналт тавин ажилладаг. Тодорхой харьцааны биелэлт хангагдахгүйг урьдчилан мэдсэн буюу олж илрүүлсэн тохиолдолд удирдлага нь шалгуур үзүүлэлтийн биелэлтийг хангах үүргээс түр чөлөөлөгдөх хүсэлт гаргах, харьцааг өөрчлөн гэрээг шинээр байгуулах зэрэг зохистой арга хэмжээг авдаг.

2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар, Банк нь бүх л зээлүүдийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг биелүүлсэн.

28. ЗЭЭЛЭЭР АВСАН САНХҮҮЖИЛТ (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

28.1 Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөрийн тохируулга

Доорх хүснэгт нь банкны санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөрийн бэлэн, бэлэн бус өөрчлөлтийг харуулсан болно. Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөр гэдэг нь өнгөрсөн эсвэл ирээдүйд гарах мөнгөн урсгалыг хэлэх бөгөөд банкны мөнгөн урсгалын тайланд санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээний ангилалд ордог.

	2017 мян.төг
1-р сарын 1-ний өдрөөр	936,093,995
Санхүүгийн орох мөнгөн урсгал	559,761,604
Санхүүгийн гарах мөнгөн урсгал	(555,567,187)
Мөнгөн бус (Note 35)	(25,352,400)
Бусад өөрчлөлт *	61,976,739
Ханшийн зөрүү	(19,880,113)
12-р сарын 31-ний өдрөөр	957,032,638

* Бусад өөрчлөлтөд хуримтлуулсан хүү орсон.

29. ХОЁРДОГЧ ӨГЛӨГ

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци	110,262,405	112,853,126
КэйЭфДаблю, Франкфурт ам Майн	-	10,589,959
	110,262,405	123,443,085

Олон Улсын Санхүүгийн Корпорациас авсан хоёрдогч өглөг

2010 оны 8-р сарын 19-нд Олон Улсын Санхүүгийн Корпорациас 5,000,000 ам.долларын хөрвөх эрхтэй хоёрдогч зээл авсан ба уг зээл нь 2018 оны 12-р сарын 15-нд эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй. Үүний дагуу хувьцаанд хөрвүүлэх сонголтыг зөвхөн ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигчид нэмэлт хувьцаа гаргахыг зөвшөөрсөн бөгөөд ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК-ийн зарим хувьцаа эзэмшигчид нь өөрсдийн давуу эрхээ эдлэхээс татгалзсан тохиолдолд хийж болно. Энэ нөхцөлд Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци нь ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК-ийн үлдэгдэл хувьцааг өмнөх хувьцаа эзэмшигчдэд санал болгосон үнэтэй ижил үнээр худалдан авах эрхтэй. Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци нь хувьцааг бэлэн мөнгөөр худалдан авах эсхүл хоёрдогч өглөгийн үлдэгдлийг эргүүлэн төлөх хүсэлтээ Банкинд гаргах замаар хувьцааг худалдан авах эрхтэй.

Хувьцаанд хөрвүүлэхээр шийдвэрлэсэн үед Олон Улсын Санхүүгийн Корпорацийн шинээр эзэмших хувьцаа нь бүрэн саналын эрхтэй энгийн хувьцаа байх бөгөөд ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК-ийн бусад бүх хувьцаатай тэнцүү эрхтэй байна. Уг хувьцааны нийт хэмжээ нь ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК-ийн нийт хувьцаат капиталын 20%-иас илүү байж болохгүй.

Банк нь банкны үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрлөө алдах, төлбөрийн чадвараа алдах, татан буугдах, бүтцийн зохион байгуулалтад орох болон Монголбанкнаас зөвшөөрөл авснаас бусад бүх тохиолдолд зээлийг хугацаа дуусахаас нь өмнө эргэн төлж болохгүй.

ХАСБАНК ХХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

29. ХОЁРДОГЧ ӨГЛӨГ (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Олон Улсын Санхүүгийн Корпорациас авсан хоёрдогч өглөг (Үргэлжлэл)

Тус зээлийн жилийн хүү нь 6 сарын Лайбор + 6.5 хувийн хувьсах хүүтэй юм. 2017 оны 12-р сарын 31- нээр үр ашигт хүү жилийн 8.256% (2016 онд: 7.799%) байсан. Банк татан буугдах тохиолдолд тус өглөг нь бусад бүх зээлдүүлэгчдийн өр төлөгдсөний дараагаар төлөгдөнө.

- (ii) 2012 оны 6-р сард Банк нь ОУСК-тай 40,000,000 ам.долларын хоёрдогч зээлийн гэрээнд гарын үсэг зурсан. Банк нь энэ зээлийг 2 салгаж хүлээж авах юм: 9,000,000 ам.долларыг 2012 оны 12-р сард жилийн 8.955%-ийн тогтмол хүүтэйгээр, 31,000,000 ам.долларыг 2014 онд 6 сарын Лайбор +7.4% - ийн жилийн хүүтэйгээр. 2017 оны 12-р сарын 31 нд 31,000,000 ам.долларын үр ашигт хүү 8.932% (2016 онд: 8.663%) байсан. Уг хоёрдогч өглөг нь 2020 оны 12-р сард эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй.

КэйЭфДаблю, Франкфурт ам Майнаас авсан хөрвөх нөхцөлтэй хоёрдогч өглөг

Банк нь КэйЭфДаблюгаас 1,800,000 евротой тэнцэх 2,747,230 ам.долларын, хөрвөх нөхцөлтэй, арван жилийн хугацаатай хоёрдогч өглөгийг авсан. Зээлийн хүүгийн дээд хязгаар жилийн 9% байна.

Хөрвөх нөхцөлтэй хоёрдогч өглөгийг 2017 оны 7-р сарын 20-нд бүхэлд нь эргэн төлсөн.

29.1 Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөрийн тохируулга

Доорх хүснэгт нь банкны санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөрийн бэлэн, бэлэн бус өөрчлөлтийг харуулсан болно. Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөр гэдэг нь өнгөрсөн эсвэл ирээдүйд гарах мөнгөн урсгалыг хэлэх бөгөөд банкны мөнгөн урсгалын тайланд санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээний ангилалд ордог.

	2017 мян.төг
1-р сарын 1-ний өдрөөр	123,443,085
Санхүүгийн орох мөнгөн урсгал	-
Санхүүгийн гарах мөнгөн урсгал	(20,176,791)
Бусад өөрчлөлт *	10,194,850
Ханшийн зөрүү	(3,198,739)
12-р сарын 31-ний өдрөөр	110,262,405

* Бусад өөрчлөлтөд хуримтлуулсан хүү орсон.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

30. ХОЙШЛОГДСОН НӨХЦӨЛТ ХАНДИВ

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Уур Амьсгалын Ногоон сан ("УАНС")	1,770,139	-
Микро Энержи Кредит Корпораци ("МЭК")	1,067,191	904,987
Жижиг Бизнес Боловсрол олгож Дэмжих Сүлжээ ("ЖББДС")	87,122	89,362
ЭКО сан	65,221	66,898
Дэлхийн Эмэгтэйчүүдийн Банк ("ДЭБ")	4,179	4,287
Ядууст Туслах Зөвлөх Нэгж ("ЯТЗН")	3,867	3,966
Цэвэр агаар сан	-	210,402
	2,997,719	1,279,902

Хойшлогдсон нөхцөлт хандивын хөдөлгөөнийг дор үзүүлэв:

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Тайлант жилийн эхний үлдэгдэл	1,279,902	1,454,737
Тайлант жилд хүлээн авсан	2,218,307	429,492
Дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн	(500,490)	(604,327)
Тайлант жилийн эцсийн үлдэгдэл	2,997,719	1,279,902

31. БУСАД ӨР ТӨЛБӨР

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Өглөг	23,208,741	26,873,704
Клирингийн тооцооны өглөг	4,328,831	3,369,811
	27,537,572	30,243,515

32. ЭНГИЙН ХУВЬЦАА

	Нэг бүр нь 2,719.06 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй энгийн хувьцааны тоо 2017	Нэг бүр нь 2,719.06 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй энгийн хувьцааны тоо 2016	Дүн	
			2017 мян.төг	2016 мян.төг
1-р сарын 1-ний өдрөөр болон 12-р сарын 31-ний өдрөөр	20,353,656	20,353,656	55,342,753	55,342,753

2017 оны 12-р сарын 31-нээр Банк нэг бүр нь 2,719.06 төгрөг (2016 онд: 2,719.06 төгрөг)-ийн нэрлэсэн үнэтэй 20,353,656 ширхэг (2016 онд: 20,353,656) энгийн хувьцаатай байсан.

Банк нь нэг төрлийн хувьцаатай ба нэгж хувьцаа бүр нэг саналын эрхтэй. Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлөөс санал болгосон завсрын ногдол ашгаас бусад ногдол ашгийг Хувьцаа Эзэмшигчдийн ээлжит хурлаас баталдаг. Банкыг татан буулгах тохиолдолд, тэргүүн ээлжийн үүргийг барагдуулсны дараа үлдсэн хөрөнгөөс хувьцаа эзэмшигчид хувь тэнцүүлэн авах эрхтэй.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31
33. БУСАД НӨӨЦ

Тайлант жилийн туршид бусад нөөцөд хөдөлгөөн гараагүй бөгөөд тайлант өдрийн байдлаар, энэхүү нөөц сангийн зориулалтын талаар ТУЗ-өөс баримталж буй тодорхой бодлогогүй байна.

34. НОГДОЛ АШИГ

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
1-р сарын 1-ний өдрөөр, ногдол ашгийн өглөг	-	39
Тайлант жилд төлсөн ногдол ашиг	-	(39)
12-р сарын 31-ний өдрөөр, ногдол ашгийн өглөг	-	-

35. МӨНГӨ БА ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ХӨРӨНГӨ

		2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкин дахь харилцах	13	465,763,697	326,779,876
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	14	313,373,833	158,627,068
Монголбанкны үнэт цаас	17	489,702,314	69,941,289
Засгийн газрын үнэт цаас	17	83,056,407	254,901,094
		1,351,896,251	810,249,327
Хасах нь: Банкны өдөр тутмын үйл ажиллагааг үл санхүүжүүлэх, Монголбанкинд заавал байлгах нөөц (Тодруулга 13)		(172,415,241)	(142,093,290)
Хасах нь: Бусад банкинд байршуулсан, анхны дуусах хугацаа нь гурван сараас дээш харилцах, хадгаламж		(161,321,101)	(50,368,989)
Хасах нь: Засгийн газрын анхны дуусах хугацаа нь гурван сараас дээш үнэт цаас		(83,056,407)	(170,445,380)
Нийт мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө		935,103,502	447,341,668

МӨНГӨН БУС ГҮЙЛГЭЭ

Тайлант жилд Банк 44,192 сая төгрөг (2016 онд: 40,817 сая төгрөг)-ийн 8% -ийн ипотекийн зээлээр баталгаажсан үнэт цаасыг МИК-д худалдаж, 39,773 сая төгрөг (2016 онд: 36,735 сая төгрөг)-ийн давуу эрхтэй транч болон 4,419 сая төгрөг (2016 онд: 4,082 сая төгрөг)-ийн энгийн транч ИЗББ авсан.

Тайлант жилд Банк ипотекийн зээлээр баталгаажсан 25,352 сая төгрөг (2016 онд: 36,735 сая төгрөг)-ийн давуу эрхтэй транч ("ИЗББ") худалдан Монголбанкнаас авсан 4%-ийн хүүтэй санхүүжилтийг төлсөн. (18-р тодруулгыг харна уу).

36. САНХҮҮГИЙН ХЭРЭГЛҮҮРҮҮДИЙН БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭ

Бодит үнэ цэнийг тодорхойлох ба бодит үнэ цэнийн зэрэглэл

Банк нь үнэлгээний техникүүдийг ашиглан санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлох, толилуулахдаа дараах шатлалуудыг хэрэглэдэг. Үүнд:

Зэрэглэл 1: Бодит үнэ цэнэ нь ижил төстэй актив, пассивын идэвхтэй зах зээл дээр тогтоосон үнэд үндэслэсэн байх;

Зэрэглэл 2: Бодит үнэ цэнийг хэмжихдээ хэрэглэсэн мэдээ нь зах зээл дээрээс шууд ба шууд бусаар олдох боломжтой бусад техникүүд;

Зэрэглэл 3: Зах зээлийн мэдээлэлд үндэслэгдээгүй мэдээ ашиглан бодит үнэ цэнийг тооцоолох арга ашиглан тооцоолсон техникүүд.

Дараах хүснэгтэнд бодит үнэ цэнээрээ бүртгэгдсэн санхүүгийн хэрэгслүүдийг бодит үнэ цэнийн зэрэглэлээр нь ангилан үзүүлэв:

	Зэрэглэл 1 мян.төг	Зэрэглэл 2 мян.төг	Зэрэглэл 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2017.12.31-ний өдрөөр				
Санхүүгийн хөрөнгө				
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд				
Валютын своп хэлцэл	-	82,731,615	-	82,731,615
	-	<u>82,731,615</u>	-	<u>82,731,615</u>
Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө				
Ипотекийн зээлээр баталгаажсан давуу эрхтэй бонд, бодит үнэ цэнээр	-	-	14,465,637	14,465,637
Ипотекийн зээлээр баталгаажсан энгийн бонд, бодит үнэ цэнээр	-	-	27,324,935	27,324,935
Хөрөнгийн бирж дээр бүртгэлгүй өмчийн үнэт цаас, бодит үнэ цэнээр	-	-	3,124,459	3,124,459
Хөрөнгийн бирж дээр бүртгэлтэй өмчийн үнэт цаас	2,200,989	-	-	2,200,989
	<u>2,200,989</u>	-	<u>44,915,031</u>	<u>47,116,020</u>
Санхүүгийн өр төлбөр				
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд				
Валютын своп хэлцэл	-	5,477,654	-	5,477,654
	-	<u>5,477,654</u>	-	<u>5,477,654</u>
2016.12.31-ний өдрөөр				
Санхүүгийн хөрөнгө				
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд				
Валютын своп хэлцэл	-	125,019,231	-	125,019,231
	-	<u>125,019,231</u>	-	<u>125,019,231</u>
Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө				
Ипотекийн зээлээр баталгаажсан энгийн бонд, бодит үнэ цэнээр	-	-	22,837,304	22,837,304
Хөрөнгийн бирж дээр бүртгэлгүй өмчийн үнэт цаас, бодит үнэ цэнээр	-	-	3,124,459	3,124,459
Хөрөнгийн бирж дээр бүртгэлтэй өмчийн үнэт цаас	1,904,972	-	-	1,904,972
	<u>1,904,972</u>	-	<u>25,961,763</u>	<u>27,866,735</u>
Санхүүгийн өр төлбөр				
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд				
Валютын своп хэлцэл	-	928,603	-	928,603
	-	<u>928,603</u>	-	<u>928,603</u>

36. САНХҮҮГИЙН ХЭРЭГЛҮҮРҮҮДИЙН БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭ (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Бодит үнэ цэнийг тодорхойлох ба бодит үнэ цэнийн зэрэглэл (үргэлжлэл)

Бодит үнэ цэнээрээ хэмжигддэггүй ч бодит үнэ цэнэ нь бодит үнэ цэнийн хүснэгтэнд толилуулагддаг санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөр

Ашиглах боломжтой зах зээлийн өгөгдлүүдийг ашиглан үнэлгээний аргачлал (дискаунтлагдсан мөнгөн урсгалын загвар) дээр суурилан Банкны тооцсон эдгээр санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ нь 2 дугаар түвшинд ангилагддаг.

1 болон 2 дугаар түвшний хоорондох хөдөлгөөн

Бодит үнэ цэнээрээ бүртгэгдсэн, санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрүүдийн бодит үнэ цэнийн 1 болон 2 дугаар түвшний хооронд ямар нэг хөдөлгөөн гараагүй.

Бодит үнэ цэнээрээ тусгагдаагүй санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ

Санхүүгийн тайланд бодит үнэ цэнээрээ хараахан бүртгэгдээгүй байгаа санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход ашиглах аргачлал, таамаглалыг доор харуулав.

Бодит үнэ цэнэ нь дансны үнэтэйгээ ойролцоо хөрөнгө

Дуусах хугацаа нь богино (нэг хүртэл жил) болон түргэн борлогдох санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрүүдийн дансны үнийг бодит үнэ цэнэтэйгээ ойролцоо гэж үзнэ. Уг таамаглалыг хугацаагүй болон хугацаатай хадгаламж, янз бүрийн хүүтэй санхүүгийн хэрэглүүрүүдэд мөн ашиглана.

Тогтмол хүүтэй санхүүгийн хэрэглүүр

Хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгдсэн тогтмол хүүтэй санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг Монгол улс дах ижил төстэй санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн одоогийн зах зээлийн хүү болон тэдгээр санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрсөн үеийн зах зээлийн хүүтэй харьцуулан тооцно.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31
36. САНХҮҮГИЙН ХЭРЭГЛҮҮРҮҮДИЙН БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭ (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Санхүүгийн тайланд бодит үнэ цэнээрээ тусгагдаагүй Банкны санхүүгийн хэрэгслүүдийг ангилал бүрээр нь дансны болон бодит үнэ цэнээр нь харьцуулан дараах хүснэгтээр харууллаа. Энэхүү хүснэгтэд санхүүгийн бус хөрөнгө болон санхүүгийн бус өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг оруулаагүй болно.

2017 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөр	Тодруулга	Дансны үнэ мян.төг	Бодит үнэ цэн мян.төг
Санхүүгийн хөрөнгө			
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкн дахь харилцах	13	465,763,697	465,763,697
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	14	313,373,833	313,373,833
Урвуу репо хэлцэл	15	64,974,429	64,974,429
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт- дуусах хугацаа хүртэл эзэмших	17	578,348,399	578,348,399
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй санхүүгийн хөрөнгө оруулалт	17	250,597	250,597
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	18	1,344,102,813	1,337,306,840
Бусад хөрөнгө	19	9,829,360	9,829,360
		2,776,643,128	2,769,847,155
Санхүүгийн өр төлбөр			
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж	25	230,315,541	230,315,541
Репо хэлцэл	26	214,925,195	214,925,195
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	27	1,294,513,630	1,294,513,630
Зээлээр авсан санхүүжилт	28	957,032,638	958,206,334
Хоёрдогч өглөг	29	110,262,405	111,972,252
Бусад өр төлбөр	31	14,158,587	14,158,587
		2,821,207,996	2,824,091,539
2016 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөр			
		Дансны үнэ мян.төг	Бодит үнэ цэн мян.төг
Санхүүгийн хөрөнгө			
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкн дахь харилцах	13	326,779,876	326,779,876
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	14	158,627,068	158,627,068
Урвуу репо хэлцэл	15	-	-
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт- дуусах хугацаа хүртэл эзэмших	17	355,119,924	355,119,924
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	18	1,157,201,583	1,154,925,751
Бусад хөрөнгө	19	5,462,032	5,462,032
		2,003,190,483	2,000,914,651
Санхүүгийн өр төлбөр			
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж	25	750,413	750,413
Репо хэлцэл	26	-	-
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	27	985,503,687	985,503,687
Зээлээр авсан санхүүжилт	28	936,093,995	935,815,861
Хоёрдогч өглөг	29	123,443,085	124,996,747
Бусад өр төлбөр	31	22,132,908	22,132,908
		2,067,924,088	2,069,199,616

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

37. БОЛЗОШГҮЙ ӨР ТӨЛБӨР БА ҮҮРЭГ ХАРИУЦЛАГА

Харилцагчдын санхүүгийн хэрэгцээ шаардлагыг хангахын тулд, Банк янз бүрийн цуцалж үл болох санхүүгийн хэлцлүүдэд оролцдог. Хэдийгээр, эдгээр үүрэг хариуцлагууд нь санхүүгийн байдлын тайланд тусгагдахгүй байж болох ч, эдгээр нь зээлийн эрсдэл агуулдаг бөгөөд үүгээрээ Банкны хүлээж буй эрсдэлийн нэг хэсэг юм.

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Болзошгүй өр төлбөр		
Санхүүгийн баталгаа	31,705,404	13,208,125
Гүйцэтгэлийн болон тендерийн баталгаа	29,657,202	9,726,851
Аккредитив	9,417,644	18,252,843
	<u>70,780,250</u>	<u>41,187,819</u>
Үүрэг		
Олгогдоогүй зээл	80,325,273	34,226,912
Нийт	<u>151,105,523</u>	<u>75,414,731</u>

Болзошгүй өр төлбөр

Аккредитив, баталгаа (нээлттэй аккредитив хамрагдана) нь тусгай үйл явдал тохиолдоход харилцагчийн өмнөөс голдуу бараа бүтээгдэхүүний импорт болон экспорттой холбоотойгоор төлбөр хийх үүргийг Банкинд ногдуулдаг. Баталгаа, нээлттэй аккредитив нь зээлийн эрсдэлтэй ижил эрсдэлийг агуулдаг. Эдгээр гүйлгээний улмаас материаллаг алдагдал гарахгүй гэсэн хүлээлттэй байна.

Олгогдоогүй зээл

Зээлийн хэмжээг нэмэхээр шийдвэрлэсэн нь Банкны зүгээс зээл олгох, зээлийн шугам нээх гэрээт үүргүүдийг хүлээснийг илэрхийлдэг. Ийм үүргүүд нь тогтсон дуусах хугацаа эсхүл цуцлах бусад төрлийн заалтуудтай байдаг. Зээл олгох үүрэг нь хэрэгжээгүй байтал тус үүргийнх нь хугацаа нь дууссан байж болох тул гэрээнд заасан дүн нь ирээдүйн мөнгөний шаардлагыг илэрхийлдэг гэсэн ойлголт биш юм.

Зээлийн хэмжээг нэмэх шийдвэрүүд нь харилцагчийн тодорхой шалгууруудыг хангах явдлаас шууд шалтгаалдаг учраас зээлийн боломжит алдагдал нь нийт хэрэгжээгүй үлдсэн зээл олгох үүргүүдийн дүнгээс бага байна. Богино хугацаат зээлийн үүргээс голдуу урт хугацаат зээлийн үүрэг нь илүүтэйгээр зээлийн эрсдэлтэй байдаг тул банк нь зээлийн үүргүүдийнхээ дуусах хугацааг хянаж байдаг.

Бусад үүрэг хариуцлагууд

	2017 мян.төг	2016 мян.төг
Батлагдаж, гэрээ байгуулсан:		
Үндсэн хөрөнгө	1,732,482	956,317
Биет бус хөрөнгө	22,385	917,354
Зөвлөгөө өгөх үйлчилгээ	268,217	2,250
Зар сурталчилгаа	200,000	-
Хангамжийн материал	-	12,346
	<u>2,223,084</u>	<u>1,888,267</u>

37. БОЛЗОШГҮЙ ӨР ТӨЛБӨР БА ҮҮРЭГ ХАРИУЦЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Үйл ажиллагааны түрээсийн үүрэг – Банк түрээслэгчээр

Банк нь цуцлах боломжтой, үйл ажиллагааны түрээсийн гэрээний дагуу түрээслэгч болж төрөл бүрийн барилгыг үйл ажиллагаа явуулах зорилгоор түрээслэдэг. Банк эдгээр гэрээнүүдийн хугацааг дуусгавар болгох тохиолдолд мэдэгдлээ нэг сарын өмнө өгөх үүрэгтэй. Түрээсийн гэрээнд аливаа шинэчлэх, худалдан авах, сайжруулах боломжуудыг тусгаагүй ба Банк эдгээр түрээсийн гэрээний тал болсноор аливаа хязгаарлалтууд тавигдаагүй болно.

Үйл ажиллагааны түрээсийн үүрэг – Банк түрээслүүлэгчээр

Банк нь цуцлах боломжтой, үйл ажиллагааны түрээсийн гэрээний дагуу түрээслүүлэгч болж төрөл бүрийн барилгыг үйл ажиллагаа явуулах зорилгоор түрээслүүлдэг. Банк эдгээр гэрээнүүдийн хугацааг дуусгавар болгох тохиолдолд мэдэгдлээ нэг сарын өмнө өгөх үүрэгтэй. Түрээсийн гэрээнд аливаа шинэчлэх, худалдан авах, сайжруулах боломжуудыг тусгаагүй ба Банк эдгээр түрээсийн гэрээний тал болсноор аливаа хязгаарлалтууд тавигдаагүй болно.

Шүүхийн нэхэмжлэл

Бизнесийн онцлог шинж чанарын улмаас Банкны салбарт шүүхээр асуудлыг шийдэх явдал энгийн үзэгдэл байдаг. Банк нь шүүхийн нэхэмжлэлтэй хэрхэн ажиллах талаар тогтсон журамтай. Нэгэнт мэргэжлийн зөвлөгөө авсан, гарч болох хохирлын хэмжээг зохистойгоор тооцоолсон бол Банк нь тухайн нэхэмжлэлийн банкны санхүүгийн байдалд үзүүлж болох сөрөг нөлөөллөөс хамгаалан дансандаа залруулах бичилт хийнэ.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31
38. ХӨРӨНГӨ БОЛОН ӨР ТӨЛБӨРИЙН ДУУСГАВАР БОЛОХ ХУГАЦААНЫ ШИНЖИЛГЭЭ

Дараах хүснэгтэд Банкны хөрөнгө ба өр төлбөрийн эргэн төлөгдөх, эсхүл барагдах хугацаагаар нь ангилсан шинжилгээг харуулсан. Тодруулга 40.3 "Төлбөрийн чадварын эрсдэл ба эх үүсвэрийн удирдлага"-аас Банкны зүгээс барагдуулах гэрээт үүргүүдийн бууруулж тооцоогүй хувилбарыг харна уу.

2017 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөр	12 сар хүртэлх мян.төг	12 сараас дээш мян.төг	Нийт мян.төг
Санхүүгийн хөрөнгө			
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкин дахь харилцах	465,763,697	-	465,763,697
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	313,373,833	-	313,373,833
Урвуу репо хэлцэл	64,974,429	-	64,974,429
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	23,220,025	59,511,590	82,731,615
Санхүүгийн хэрэглүүр:			
- арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй	-	-	-
- борлуулахад бэлэн	-	47,366,617	47,366,617
- дуусах хугацаа хүртэл эзэмших	573,314,385	5,034,014	578,348,399
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	535,126,823	808,975,990	1,344,102,813
Бусад хөрөнгө	9,059,713	769,647	9,829,360
	1,984,832,905	921,657,858	2,906,490,763
Санхүүгийн бус хөрөнгө			
Үндсэн хөрөнгө	-	37,011,094	37,011,094
Биет бус хөрөнгө	193,243	9,778,907	9,972,150
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгө	-	50,375,520	50,375,520
Бусад хөрөнгө	20,576,476	94,439	20,670,915
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө	16,800,466	-	16,800,466
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	-	1,167,009	1,167,009
	37,570,185	98,426,969	135,997,154
Нийт	2,022,403,090	1,020,084,827	3,042,487,917

2017 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөр	12 сар хүртэлх мян.төг	12 сараас дээш мян.төг	Нийт мян.төг
Санхүүгийн өр төлбөр			
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж	230,315,541	-	230,315,541
Урвуу репо хэлцэл	214,925,195	-	214,925,195
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	957,689,385	336,824,245	1,294,513,630
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	5,477,654	-	5,477,654
Зээлээр авсан санхүүжилт	293,309,662	663,722,976	957,032,638
Хоёрдогч өглөг	14,025,910	96,236,495	110,262,405
Бусад өр төлбөр	8,536,325	5,622,262	14,158,587
	1,724,279,672	1,102,405,978	2,826,685,650
Санхүүгийн бус өр төлбөр			
Хойшлогдсон нөхцөлт хандив	2,997,719	-	2,997,719
Бусад өр төлбөр	9,292,374	4,086,611	13,378,985
Орлогын татварын өр	66,142	-	66,142
	12,356,235	4,086,611	16,442,846
Нийт	1,736,635,907	1,106,492,589	2,843,128,496
Цэвэр позиц	285,767,183	(86,407,762)	199,359,421

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

38. ХӨРӨНГӨ БОЛОН ӨР ТӨЛБӨРИЙН ДУУСГАВАР БОЛОХ ХУГАЦААНЫ ШИНЖИЛГЭЭ
(ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2016 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөр	12 сар хүртэлх мян.төг	12 сараас дээш мян.төг	Нийт мян.төг
Санхүүгийн хөрөнгө			
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкин дахь харилцах	326,779,876	-	326,779,876
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	158,627,068	-	158,627,068
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	32,012,473	93,006,758	125,019,231
Санхүүгийн хэрэглүүр:			
- арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй	-	-	-
- борлуулахад бэлэн	-	28,117,332	28,117,332
- дуусах хугацаа хүртэл эзэмших	355,117,924	2,000	355,119,924
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	426,090,378	731,111,205	1,157,201,583
Бусад хөрөнгө	4,613,391	848,641	5,462,032
	1,303,241,110	853,085,936	2,156,327,046
Санхүүгийн бус хөрөнгө			
Үндсэн хөрөнгө	-	36,619,582	36,619,582
Биет бус хөрөнгө	100,125	10,198,558	10,298,683
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгө	-	4,860,809	4,860,809
Бусад хөрөнгө	23,713,960	94,439	23,808,399
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө	24,039,038	-	24,039,038
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	-	1,326,486	1,326,486
	47,853,123	53,099,874	100,952,997
Нийт	1,351,094,233	906,185,810	2,257,280,043
	12 сар хүртэлх мян.төг	12 сараас дээш мян.төг	Нийт мян.төг
2016 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөр			
Санхүүгийн өр төлбөр			
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж	750,413	-	750,413
Урвуу репо хэлцэл	-	-	-
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	736,778,366	248,725,321	985,503,687
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	928,603	-	928,603
Зээлээр авсан санхүүжилт	462,974,238	473,119,757	936,093,995
Хоёрдогч өглөг	10,589,959	112,853,126	123,443,085
Бусад өр төлбөр	5,525,528	16,607,380	22,132,908
	1,217,547,107	851,305,584	2,068,852,691
Санхүүгийн бус өр төлбөр			
Хойшлогдсон нөхцөлт хандив	1,279,902	-	1,279,902
Бусад өр төлбөр	5,048,427	3,062,180	8,110,607
Орлогын татварын өр	2,272	-	2,272
	6,330,601	3,062,180	9,392,781
Нийт	1,223,877,708	854,367,764	2,078,245,472
Цэвэр позиц	127,216,525	51,818,046	179,034,571

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31
39. ХОЛБООТОЙ ТАЛУУДЫН ТОДРУУЛГА

ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК нь Банкныг эзэмшдэг. ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдийн жагсаалтыг Тодруулга 1-ээс харна уу.

Бизнесийн ердийн үйл ажиллагааны явцад зээл олгох, хадгаламж байршуулах, гадаад валютын гуйвуулгын гүйлгээ хийх зэрэг хэд хэдэн гүйлгээг холбоотой талуудтай хийсэн. Эдгээр ажил гүйлгээг арилжааны нөхцлөөр зах зээлийн ханшаар гүйцэтгэсэн.

2016 болон 2017 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар, Банкны хувьд холбоотой талуудтай хийсэн гүйлгээ болон тухайн өдрөөрх дансны үлдэгдэл нь дараах байдалтай байна. Үүнд:

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
а) Холбоотой компаниудад олгосон зээл болон урьдчилгаа		
Толгой компани	-	8,710,432
Толгой компанийн бусад охин компаниуд	9,928,820	3,403,813
	<u>9,928,820</u>	<u>12,114,245</u>
Банкны Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн Гишүүд болон гол удирдах албан тушаалтнууд	2,182,065	2,196,269
	<u>12,110,885</u>	<u>14,310,514</u>

Холбоотой талуудад олгосон барьцаат зээл болон урьдчилгаа нь жилийн 6.5%-иас 22.9% (2016 онд: 6.5%-24.0%)-ийн хүүтэй ба 1-ээс 20 хүртэл жилийн эргэн төлөгдөх хугацаатай байна. Тайлант жилд эдгээр зээлээс олсон хүүгийн орлого нь 1,896.0 сая төгрөг (2016 онд: 1,946.7 сая төгрөг) болно.

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
б) Холбоотой компаниудын харилцах, хадгаламж:		
Толгой компани	139,262	25,085
Толгой компанийн бусад охин компаниуд	2,667,193	9,755,932
Толгой компанийн хувьцаа эзэмшигчид	90,827	35,191
	<u>2,897,282</u>	<u>9,816,208</u>
Банкны Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн Гишүүд болон гол удирдах албан тушаалтнууд	4,261,697	1,741,576
	<u>7,158,979</u>	<u>11,557,784</u>

Холбоотой талуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж нь жилийн 0%-иас 16.5% (2016 онд 0%-иас 15.2%)-ийн хүүтэй байсан. Дээрх харилцах болон хадгаламж эзэмшигчдэд тайлант жилд 467.3 сая төгрөг (2016 онд: 477.5 сая төгрөг)-ийн хүүгийн зардал төлсөн.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31
39. ХОЛБООТОЙ ТАЛУУДЫН ТОДРУУЛГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
в) ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдээс авсан зээл:		
Европийн Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк	14,111,705	39,626,976
Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци	119,138,833	111,821,876
Триодос Фэйр Шэйр Сан	13,071,767	6,482,033
	146,322,305	157,930,885

ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдээс авсан зээл нь жилийн 2.6%-иас 16.75% (2016 онд: 2.95%-иас 15.46%)-ийн хүүтэй байсан. Тайлант жилд эдгээр зээлд төлсөн хүүгийн зардал нь 11,987.3 сая төгрөг (2016 онд: 8,230.8 сая төгрөг) байсан.

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
г) ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдээс авсан хоёрдогч өглөг:		
Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци	110,262,405	112,853,126

ТэнГэр Санхүүгийн Нэгдэл ХХК-ийн дээрх хувьцаа эзэмшигчээс авсан хоёрдогч өглөг жилийн 8.26%-иас 8.96% хүүтэй (2016 онд: 7.25%-иас 8.96%) байсан. Тайлант жилд хоёрдогч өглөгт төлсөн хүүгийн зардал нь 9,710.7 сая (2016 онд: 8,146.2 сая) төгрөг байсан.

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
д) Санхүүгийн түрээс		
Толгой компанийн бусад охин компани	52,401	65,922
	52,401	65,922

Холбоотой компаниас авсан санхүүгийн түрээсийн жилийн хүү 18% (2016 онд: 18%) байсан. Санхүүгийн түрээсд жилийн 10.8 сая төгрөг (2016 онд: 13.1 сая төгрөг)-ийн хүүгийн зардал төлсөн.

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
е) Төлсөн харуул хамгаалалтын зардал:		
Толгой компанийн бусад охин компани	1,910,383	1,779,785
	1,910,383	1,779,785

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

39. ХОЛБООТОЙ ТАЛУУДЫН ТОДРУУЛГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

	2017 МЯН.ТӨГ	2016 МЯН.ТӨГ
ё) Холбоотой компаниудаас авсан шимтгэлийн орлого:		
Толгой компани	409	891
Толгой компанийн бусад охин компани	4,118	5,130
Толгой компанийн хувьцаа эзэмшигчид	144	119
	4,671	6,140
Банкны ТУЗ-ийн гишүүд ба гол удирдах албан тушаалтнууд	3,149	2,462
	7,820	8,602
ж) Холбоотой компанид төлсөн гэрээний төлбөр:		
Толгой компанийн бусад охин компани	550,046	798,940
	550,046	798,940
з) Холбоотой компаниудаас авсан түрээсийн орлого:		
Толгой компанийн бусад охин компани	55,977	58,320
	55,977	58,320
и) Холбоотой компаниудаас авсан зуучлалын орлого:		
Толгой компанийн бусад охин компани	349,069	283,885
	349,069	283,885
й) Холбоотой компаниудаас авсан даатгалын нөхөн төлбөр:		
Толгой компанийн бусад охин компани	10,587	5,669
	10,587	5,669
к) Гол удирдах албан тушаалтнуудад олгосон нөхөн олговор:		
Ажилчдад олгосон богино хугацаат тэтгэмж	7,637	4,628
Цалин	5,952,746	2,629,083
Эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын шимтгэл	642,449	284,332
	6,602,832	2,918,043

Холбоотой талуудтай хийсэн гүйлгээний нөхцлүүд

Бизнесийн ердийн үйл ажиллагааны үр дүнд дээр дурьдсан үлдэгдэл дүнгүүд үүссэн болно. Холбоотой талуудын төлсөн болон хүлээн авсан хүү нь ердийн арилжааны хүүгээр тооцогдсон. Тайлант жилийн эцсээрхи үлдэгдэл дүн барьцаагаар хангагдаагүй болно. Бусад холбоотой талуудын өглөг эсхүл авлагын дүнд ямар нэгэн хүлээн авсан эсхүл гаргасан баталгаа байхгүй. 2016 болон 2017 оны 12-р сарын 31-ээр дуусгавар болсон тайлант жилүүдэд Банк өөрийн холбоотой талуудтай холбоотойгоор эргэлзээтэй авлагын сан байгуулаагүй болно.

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА

40.1 Оршил

Эрсдэлийн Удирдлага

Банкны эрсдэлийн удирдлагын гол чиг үүрэг нь хамгаалалтын гурван бүсийн зарчимд суурилсан бизнест ээлтэй зохистой эрсдэлийн болон хяналтын тогтолцоог бий болгох юм. Банкны хамгаалалтын гурван бүсийн эрсдэлийг удирдах, хянах чиг үүргүүд дараах байдлаар тодорхойлогдсон болно. Үүнд:

- ▶ **Хамгаалалтын нэгдүгээр бүс** нь эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлж ажиллах бөгөөд өөрсдийн үйл ажиллагааны хяналтын тогтолцооны хүрээнд эрсдэлийг үнэлэх, хянах, тайлагнах, бууруулах чиг үүрэгтэй байна.
- ▶ **Хамгаалалтын хоёрдугаар бүс** нь эрсдэлийн удирдлагын хяналтыг хэрэгжүүлж ажиллах бөгөөд эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог тодорхойлох, бодлого журам зааврыг боловсруулах, шинэчлэх, эрсдэлийн хязгаарыг хянах, хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн хэм хэмжээг тодорхойлох, түүний хэрэгжилтэнд хяналт тавих чиг үүрэгтэй байна. Түүнчлэн нэгдүгээр бүсийн эрсдэлийг удирдах хяналтын тогтолцоо болон хэрэгжилтэнд хяналт тавихаас гадна нэгдүгээр бүсийг чиглэл болон зөвлөмжөөр ханган ажиллах чиг үүрэгтэй байна.
- ▶ **Хамгаалалтын гуравдугаар бүс** нь Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл (ТУЗ)-д хараат бус байдлаар тайлагнах ба эрсдэлд суурилсан аргачлалд үндэслэн Банк эрсдэлийг хэрхэн үр дүнтэй удирдаж байгаа талаар хамгаалалтын нэг болон хоёрдугаар бүсийн үйл ажиллагаанд хараат бус үнэлэлт дүгнэлт өгч ажиллах чиг үүрэгтэй байна.

Эрсдэлийн Засаглал болон Хороод

ТУЗ нь Банкны эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээг тодорхойлох, эрсдэлийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх чиг үүрэгтэй байх бөгөөд энэхүү чиг үүргийг хэрэгжүүлэх эрх мэдлийг ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэлийн Удирдлагын Хороонд шилжүүлсэн.

Банкны Эрсдэлийн Удирдлагыг хэрэгжүүлэх гол хороод:

- ▶ **ТУЗ-ийн Эрсдэлийн Удирдлагын Хороо** нь эрсдэлд хараат бус хяналтыг ТУЗ-ийн өмнөөс хэрэгжүүлж ажиллах бөгөөд Банкны эрсдэлийн удирдлага болон хяналтын тогтолцоог батлах, түүний хэрэгжилт болон үр дүнд хяналт тавихаас гадна том дүнтэй зээлүүдийг батлах, зээлийг сангаас хаах эцсийн шийдвэрийг гаргаж ажиллах чиг үүрэгтэй болно.
- ▶ **Банкны Эрсдэлийн Удирдлагын Хороо** нь гүйцэтгэх удирдлагын түвшин дэх хороо бөгөөд эрсдэлийн удирдлагад хяналт тавих, Банкны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх болон ТУЗ-өөр батлагдсан эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээг ханган ажиллах чиг үүрэгтэй болно.
- ▶ **Зээлийн Удирдлагын Хороо** нь нэг болон хоёрдугаар хамгаалалтын бүсүүдийн зээл шийдвэрлэх эрхийн хүрээнээс давсан зээл болон эрсдэлийн саналыг хэлэлцэн шийдвэрлэх чиг үүрэгтэй болно.
- ▶ **Үйл Ажиллагааны Эрсдэлийн Удирдлагын Хороо** нь Банкны хяналтанд суурилсан үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын тогтоолцооны хэрэгжилтийг хянах, үйл ажиллагааны эрсдэлийг удирдах чиг үүрэгтэй болно.

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.1 Оршил (Үргэлжлэл)

Эрсдэлийн цар хүрээ, төрөл

Банк эрсдэл бүрт холбогдох хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн хэм хэмжээг тодорхойлдог бөгөөд учирч болох эрсдэлийн цар хүрээг төрлүүдээр нь дараах байдлаар тодорхойлсон. Үүнд:

- ▶ **Зээлийн эрсдэл**, зээлдэгч гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлж чадаагүйн улмаас хүлээж болзошгүй алдагдал.
- ▶ **Зээлийн төвлөрлийн эрсдэл**, хэт их зээлийн төвлөрлийн улмаас үүсэх алдагдал.
- ▶ **Зах зээлийн эрсдэл**, зах зээлийн үнийн өөрчлөлтөөс орлого болон хөрөнгийн хэмжээнд хүлээж болзошгүй алдагдал.
- ▶ **Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний эрсдэл**, хязгаарлагдмал өөрийн хөрөнгийн улмаас бизнесийн үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэх чадваргүй болох эсвэл зохицуулагч байгууллагын өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний шаардлагыг хангаж чадахгүй болох;
- ▶ **Хөрвөх чадварын эрсдэл**, хөрөнгийн өсөлтийг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийн дутагдалд орох болон хүлээсэн үүргээ цаг хугацаанд нь биелүүлэх чадваргүй болох;
- ▶ **Үйл ажиллагааны эрсдэл (авилга, залиланг оролцуулан)**, дотоод процесс, хүний нөөц болон системийн үйл ажиллагаа хангалтгүй буюу доголдолтой, эсвэл гадны хүчин зүйлсийн (үүнд эрх зүйн эрсдэлийг оролцуулан) улмаас үүсэх хүлээж болзошгүй алдагдал;
- ▶ **Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэл**, мэдээлэл алдагдах, мэдээллийн системд халдлага хийх эсвэл түүнийг зөрчсөний улмаас үүсэх гарз хохирол болон алдагдал;
- ▶ **Ёс зүйн эрсдэл**, банкны ёс зүйн дүрмийг зөрчсөн эсвэл харилцагчидтай шударга харилцах зарчмыг баримтлаагүйн улмаас хүлээж болзошгүй алдагдал;
- ▶ **Хянан нийцүүлэлтийн эрсдэл**, хянан нийцүүлэлтийг хангаж ажиллаагүйн улмаас үүсэх алдагдал;
- ▶ **Нэр хүндийн эрсдэл**, банкны нэр хүндэд хохирол учирах, улмаар орлогын хэмжээнд алдагдал үүсэх эрсдэл;
- ▶ **Стратегийн эрсдэл**, банкны стратегийг оновчтой төлөвлөж чадаагүйн улмаас ашигтай ажиллах, орлого олох боломжоо алдах эрсдэл.

Эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээ, Стресс тест, Эрсдэлийн тайлагналт

Банкны эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээ нь Банкны бизнес төлөвлөгөөтэй уялдсан байдаг бөгөөд дараах нэр томъёог ашигладаг. Үүнд:

- ▶ **Эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээ** гэдэгт Банк стратеги зорилт болон бизнесийн төлөвлөгөөндөө хүрэхэд эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээг;
- ▶ **Эрсдэлийн хязгаар** гэдэгт Банкны эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх үзүүлэлтийг;

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.1 Оршил (Үргэлжлэл)

Эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээ, Стресс тест, Эрсдэлийн тайлагналт (Үргэлжлэл)

- ▶ **Эрсдэл даах чадвар** гэдэгт зохицуулагч байгууллагын тавьсан хязгаарлалтын хүрээнд Банкны хүлээж чадах эрсдэлийн хэмжээг;
- ▶ **Стресс гүйцэтгэл (Stress Performance)** гэдэгт урьдчилж тодорхойлогдсон стресс нөхцлүүдэд хүлээн зөвшөөрөх санхүүгийн гүйцэтгэлийг хэлнэ.

Банкны эрсдэлийн удирдлага хариуцсан нэгж нь эрсдэлүүдийн хүлээн зөвшөөрөгдсөн хэм хэмжээний хэрэгжилтэд тогтмол хяналт тавин ажилладаг. Банк санхүүгийн гүйцэтгэл болон төлөвлөлтийг хөнгөн болон хүнд уналтын гэсэн хоёр цочирлын сценариудад үнэлэхээс гадна эдгээр сценариудад ороогүй бусад нөхцлүүдийн хувьд болзошгүй эрсдэлийн сценари болон шинжилгээгээр Банкны эрсдэл даах чадварыг мөн үнэлдэг болно.

40.2 Зээлийн эрсдэл

Банкны зээлийн эрсдэлийг удирдах ерөнхий журам нь Банкны зээлийн эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог тодорхойлох, хүлээн зөвшөөрөх зээлийн эрсдэлийн хэм хэмжээ, эрсдэлийн хязгаар болон Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд зээлийн эрсдэлийг зохистой удирдах ерөнхий зарчим болон үйл ажиллагааг тодорхойлж зохицуулсан байдаг.

Банкны зээлийн эрсдэлийн тогтолцооны хүрээнд, бизнес хариуцсан нэгж нь харилцагчаа сонгох, тэдгээрт тохирсон бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, нөхцөлийг санал болгох, тэдгээрийн зээл төлөх чадварыг үнэлэх, зээлийн гэрээний үүргийг хангуулахаар барьцаалах хөрөнгийг үнэлэх, зээлийг төлүүлэх, хянах, анхаарал татсан зээлийг илрүүлэх, эрсдэлтэй зээлийг төлүүлэхтэй холбоотойгоор шаардлагатай арга хэмжээг авах чиг үүрэгтэй байна.

Харин эрсдэл хариуцсан нэгж нь зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотой ерөнхий үйл ажиллагааны журмыг боловсруулах, зээлийн эрсдэлтэй холбоотой хязгаарууд, хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн хэм хэмжээг тогтоох, батлуулах, зээлийн эрсдэлийг хянах болон бизнесийн нэгжийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, заавар зөвлөмжөөр ханган ажиллах чиг үүрэгтэй байна.

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Барьцаа хөрөнгө болон бусад зээлийн баталгаа, батлан даалтыг тооцохгүйгээр зээлд учирч болзошгүй эрсдэлийн дээд хэмжээг авч үзвэл:

Доорх хүснэгт нь тайлан тэнцлийн үзүүлэлт бүрийн хувьд зээлийн эрсдэлд өртөж болох нийт багцыг харуулсан байна. Эрсдэлд өртөж болох нийт багцыг барьцаа хөрөнгөөр эрсдэлийг бууруулахаас өмнөх нийт дүнгээр илэрхийлсэн болно.

	Тодруулга	Нийт багцын хэмжээ 2017 мян.төг	Нийт багцын хэмжээ 2016 мян.төг
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкн дахь үлдэгдэл (касс дахь бэлэн мөнгийг оролцуулаагүй)	13	422,786,050	280,863,167
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	14	313,373,833	158,627,068
Урвуу репо хэлцэл	15	64,974,429	-
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	16	82,731,615	125,019,231
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт- борлуулахад бэлэн		41,790,572	22,837,304
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт – дуусах хугацаа хүртэл эзэмших	17	578,348,399	355,119,924
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	18	1,424,509,623	1,248,048,121
Бусад хөрөнгө	19	9,829,360	5,462,032
Нийт		2,938,343,881	2,195,976,847
Болзошгүй өр төлбөр	37	70,780,250	41,187,819
Санхүүгийн үүрэг хариуцлагууд	37	80,325,273	34,226,912
Нийт		151,105,523	75,414,731
Зээлийн эрсдэлд өртөж болох нийт дүн		3,089,449,404	2,271,391,578

Бодит үнээр бүртгэгддэг санхүүгийн хэрэгслийн хувьд дээрх дүнгүүд нь өнөөгийн зээлийн эрсдэлийн өртөлтийг харуулсан ба энэ нь ирээдүйд үнэ цэнэ өөрчлөгдөхөөс шалтгаалж бий болж болох эрсдэлийн дээд хэмжээ биш юм.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Эрсдэлийн төвлөрөл (аж үйлдвэрийн салбараар)

Доорх хүснэгтэнд Банкны харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааг (Тодруулга 18) аж үйлдвэрийн салбар болоод эдийн засгийн зорилгоор нь ангилан, нийт дүнгээр (зээлийн барьцаа хөрөнгө эсхүл зээлийн чанарыг сайжруулах бусад зүйлүүдийн бодит үнийг авч үзэхээс өмнөх болон дараах дүнгээр) нь үзүүлэв.

	2017		2016	
	Нийт багцын хэмжээ		Нийт багцын хэмжээ	
	мян.төг	%	мян.төг	%
Худалдаа	285,283,531	20.03	277,248,431	22.21
Үйлдвэрлэл	215,078,034	15.10	194,057,350	15.55
Орон сууц	170,678,508	11.98	188,579,944	15.11
Үйлчилгээ	127,091,810	8.92	145,617,752	11.67
Хэрэглээний зээл	247,634,021	17.38	128,535,477	10.30
Хадгаламж барьцаалсан	158,415,613	11.12	107,859,289	8.65
Барилга	88,124,480	6.19	94,207,840	7.55
Бусад	53,031,044	3.72	31,750,627	2.54
Хөдөө аж ахуй	35,194,013	2.47	39,305,251	3.15
Ажиллагсдын зээл	22,443,745	1.58	19,384,458	1.55
Уул уурхай	19,731,860	1.39	19,617,664	1.57
Удирдах гол ажиллагсдын зээл	1,802,964	0.13	1,884,038	0.15
Нийт	1,424,509,623	100	1,248,048,121	100

Зээлийн барьцаа хөрөнгө ба бусад сайжруулалтууд

Зээлдэгч буюу харилцагчийн зээлийн эрсдэлийн үнэлгээ болон тэдгээрт олгох зээлийн төрлөөс хамааран барьцаа хөрөнгийн шаардлагыг тодорхойлдог. Банкны зээлийн эрсдэлийг удирдах ерөнхий журам нь барьцаалах эд хөрөнгийн төрөл болон тэдгээрийн зээлд зөвшөөрөх хувийг тодорхойлсон байдаг.

Банкны барьцаалах эд хөрөнгийн гол төрлүүдийг дор үзүүлэв. Үүнд:

- (i) Үл хөдлөх хөрөнгийн хувьд барилга, байгууламж, хашаа байшин (газрын хамт) болон газар;
- (ii) Хөдлөх хөрөнгийн хувьд тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, харилцах хадгаламж, мал, бараа материал, ирээдүйд бие болон баталгаат мөнгөн хөрөнгө болон биет бус хөрөнгө.

Банк нь барьцаа хөрөнгүүдийг биет байдал болон зах зээлийн үнийг тогтмол хянадаг. Шаардлагатай бол гэрээнд заасны дагуу нэмэлт хөрөнгө барьцаалах, зээлийн эрсдэлийн сангийн хүрэлцээг тооцохын тулд барьцаа хөрөнгийн зах зээлийн үнийг хянадаг.

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгийн бүлэг нэг бүрийн чанар

Банк дотоодод боловсруулсан зээлийн зэрэглэлийн үнэлгээний аргачлалыг ашиглан харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны чанарыг үнэлж, дараах зээлийн зэрэглэлээр харуулдаг. Үүнд:

<u>Зээлийн зэрэглэл</u>	<u>Тодорхойлолт</u>
A	Маш сайн
B	Сайн
C	Хангалттай
D	Хэвийн бус

Энэхүү зээлийн зэрэглэлийн үнэлгээний аргачлал нь зээлийн эргэн төлөлт хийгдсэн байдал, зээл барьцаа хөрөнгийн харьцаа, зээлийн зориулалт гэх мэт эрсдэлийн параметруудийг үнэлж зээлийн зэрэглэлийг тогтоодог. Ингэснээр зээл болон урьдчилгааны чанарыг сегмент дотор нь бүлэглэх, харьцуулах боломжийг олгодог.

Үүнээс гадна Банк олон улсын зэрэглэл тогтоох байгууллагаас тогтоосон зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээг бусад банк болон санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө болон санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын чанарыг үнэлэхэд ашигладаг. Банк нь хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй санхүүгийн хөрөнгө оруулалтад үнэлгээ тогтоодоггүй.

Доорх хүснэгтэд нийт санхүүгийн хөрөнгүүдийг дээр дурдсан зээлийн зэрэглэлийн үнэлгээ болон олон улсын байгууллагаас тогтоосон зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээн дээр үндэслэн үнэ цэнийн бууралтын санг оруулаагүй дүнгээр үзүүлэв.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

2017 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар	Тодр уулга	Хугацаа хэтрэлтгүй ба үнэ цэнийн бууралтгүй санхүүгийн хөрөнгө					Хугацаа хэтэрсэн эсхүл тусдаа үнэ цэнийн бууралттай	Нийт мян.төг
		Маш сайн мян.төг	Сайн мян.төг	Хангалттай мян.төг	Хэвийн бус мян.төг	Үнэлээгүй мян.төг		
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкин дахь үлдэгдэл	13	465,763,697	-	-	-	-	-	465,763,697
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө	14	7,604,583	62,360,637	1,200,103	242,208,510	-	-	313,373,833
Урвуу репо хэлцэл	15	64,974,429	-	-	-	-	-	64,974,429
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	16	82,731,615	-	-	-	-	-	82,731,615
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалтууд								
- борлуулахад бэлэн	17	-	-	-	-	41,790,572	-	41,790,572
- дуусах хугацаа хүртэл эзэмших	17	578,348,399	-	-	-	-	-	578,348,399
Зээл ба урьдчилгаа								
ЖДБ-ийн зээл	18	41,223,350	26,429,646	401,069,206	27,534,890	3,809,844	123,213,880	623,280,816
Орон сууцны зээл	18	41,000,086	25,903,994	92,816,436	11,826,199	72,640	14,434,772	186,054,127
Бичил бизнесийн зээл	18	24,094,332	21,702,567	124,063,478	695,870	476,127	25,624,926	196,657,300
Хэрэглээний зээл	18	91,638,694	35,442,002	107,031,287	262,613	6,526	6,365,571	240,746,693
Санхүүгийн түрээс	18	9,564,965	1,974,097	3,436,393	37	58,817	743,850	15,778,159
Бусад	18	158,277,150	-	63,096	2,213,202	-	1,439,080	161,992,528
		365,798,577	111,452,306	728,479,896	42,532,811	4,423,954	171,822,079	1,424,509,623
Бусад хөрөнгө	19	9,829,360	-	-	-	-	-	9,829,360
Нийт		1,575,050,660	173,812,943	729,679,999	284,741,321	46,214,526	171,822,079	2,981,321,528

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

2016 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар	Тодр уулга	Хугацаа хэтрэлтгүй ба үнэ цэнийн бууралтгүй санхүүгийн хөрөнгө					Хугацаа хэтэрсэн эсхүл тусдаа үнэ цэнийн бууралттай	Нийт
		Маш сайн мян.төг	Сайн мян.төг	Хангалттай мян.төг	Хэвийн бус мян.төг	Үнэлээгүй мян.төг		
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкин дахь үлдэгдэл	13	326,779,876	-	-	-	-	-	326,779,876
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө	14	1,130,444	151,167,666	3,659,078	-	2,669,880	-	158,627,068
Урвуу репо хэлцэл	15	-	-	-	-	-	-	-
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	16	125,019,231	-	-	-	-	-	125,019,231
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалтууд -борлуулахад бэлэн	17	-	-	-	-	22,837,304	-	22,837,304
-дуусах хугацаа хүртэл эзэмших	17	355,119,924	-	-	-	-	-	355,119,924
Зээл ба урьдчилгаа								
ЖДБ-ийн зээл	18	44,316,901	43,685,817	335,639,341	19,673,643	-	135,979,587	579,295,289
Орон сууцны зээл	18	48,619,224	9,257,691	123,994,306	5,001,550	-	15,216,005	202,088,776
Бичил бизнесийн зээл	18	43,563,204	18,841,529	124,108,172	689,959	-	32,167,035	219,369,899
Хэрэглээний зээл	18	9,787,118	71,372,223	37,058,330	1,348,450	-	6,269,715	125,835,836
Санхүүгийн түрээс	18	4,381,383	1,600,423	3,451,896	24,076	-	1,075,343	10,533,121
Бусад	18	107,800,586	50,833	520,079	8,510	-	2,545,192	110,925,200
		258,468,416	144,808,516	624,772,124	26,746,188	-	193,252,877	1,248,048,121
Бусад хөрөнгө	19	5,462,032	-	-	-	-	-	5,462,032
Нийт		1,071,979,923	295,976,182	628,431,202	26,746,188	25,507,184	193,252,877	2,241,893,556

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Хугацаа хэтэрсэн зээл болон урьдчилгаанд зөвхөн цөөн хэдэн хоногоор хугацаа хэтэрсэн зээлүүд орсон. Хугацаа хэтэрсэн зээлүүдийн насжилтын шинжилгээг дор үзүүлэв. Хугацаа хэтэрсэн зээлүүдийн дийлэнх нь үнэ цэнийн бууралтанд ороогүй гэж үзсэн.

Хугацаа хэтэрсэн боловч үнэ цэнийн бууралтанд ороогүй санхүүгийн хөрөнгүүдийн насжилтын шинжилгээ

	30 хоног хүртэл мян.төг	31-60 хоног мян.төг	61-90 хоног мян.төг	91-ээс дээш хоног мян.төг	Нийт мян.төг
2017 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар					
Зээл ба урьдчилгаа					
ЖДБ-ийн зээл	30,582,005	1,825,818	2,509,175	35,935,737	70,852,735
Орон сууцны зээл	2,148,015	1,182,808	751,582	7,579,171	11,661,576
Бичил бизнесийн зээл	1,435,424	1,345,156	1,189,413	21,654,933	25,624,926
Хэрэглээний зээл	1,188,202	601,238	356,562	4,219,569	6,365,571
Санхүүгийн түрээс	280,827	21,159	6,421	435,443	743,850
Бусад	8,751	25,039	11,378	1,393,912	1,439,080
	35,643,224	5,001,218	4,824,531	71,218,765	116,687,738

2016 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар

Зээл ба урьдчилгаа					
ЖДБ-ийн зээл	25,281,196	2,656,065	20,095,361	31,618,539	79,651,161
Орон сууцны зээл	2,032,279	1,845,416	1,103,162	9,953,907	14,934,764
Бичил бизнесийн зээл	3,573,860	3,500,743	2,522,491	22,569,941	32,167,035
Хэрэглээний зээл	791,103	566,161	242,753	4,669,698	6,269,715
Санхүүгийн түрээс	84,124	48,706	29,961	912,552	1,075,343
Бусад	116,056	193,590	10,639	2,224,907	2,545,192
	31,878,618	8,810,681	24,004,367	71,949,544	136,643,210

Хугацаа хэтэрсэн боловч үнэ цэнийн бууралтанд ороогүй зээл, урьдчилгааны нийт дүнд Банк нь 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 188,551 сая төгрөг (2016 онд 247,975 сая төгрөг)-ийн үнэ бүхий барьцаа хөрөнгийг авсан байна. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаанд байгуулсан үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын сангийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 18-аас харна уу.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Дахин бүтэцчилсэн санхүүгийн хөрөнгүүдийн бүлэг тус бүрийн дансны үнэ

Дахин бүтэцчилсэн санхүүгийн хөрөнгүүдийн дансны үнийг бүлэг тус бүрээр нь доорх хүснэгтэд үзүүлэв.

	2017	2016
	мян. төг	мян. төг
Зээл ба урьдчилгаа:		
ЖДБ-ийн зээл	47,816,182	24,832,590
Бичил бизнесийн зээл	9,289,657	2,854,057
Орон сууцны зээл	1,726,838	788,730
Хэрэглээний зээл	613,926	-
Санхүүгийн түрээс	98,764	112,193
Бусад	379,960	-
	59,925,327	28,587,570

Үнэ цэнийн бууралтын шинжилгээ

Зээлийн үндсэн ба хүүгийн графикт төлбөр 90-ээс дээш хоногоор хугацаа хэтэрсэн, зээлдэгчийн мөнгөн урсгалд мэдэгдэхүйц хүндрэл учирсан, зээлийн үнэлгээ буурсан, зээлийн гэрээний анхны нөхцлүүд зөрчигдсөн эсэх зэрэг асуудлуудыг зээлийн үнэ цэнийн бууралтын шинжилгээ хийх явцад авч үздэг. Банк нь үнэ цэнийн бууралтын шинжилгээг бүлгийн ба тусгайлсан үнэлгээ гэж ялган авч үздэг.

Тусгайлсан үнэлгээгээр үнэлсэн үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга

Банк нь өндөр дүнтэй зээл ба урьдчилгаанд нэг бүрчлэн зээлийн эрсдэлийн тохирох санг тооцдог. Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын хэмжээг тодорхойлоход зээлдэгчийн бизнес төлөвлөгөөний тортвортой байдал, санхүүгийн хүндрэл тохиолдсон үед гүйцэтгэлээ сайжруулах чадвар, дампуурал тохиолдсон үед хүлээн авах төлбөрүүд болон хүлээгдэж буй ногдол ашгийн төлбөрүүд, санхүүгийн өөр бусад дэмжлэг авах боломжууд, барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэн, хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалын хугацаа зэргийг зайлшгүй авч үздэг. Үнэ цэнийн бууралтаас үүсэх алдагдлын хэмжээг, гэнэтийн үйл явдлуудын улмаас илүү нухацтай авч үзэх шаардлагатай байгаагаас бусад тохиолдолд тухай бүр тайлант өдрөөр үнэлнэ.

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Бүлгийн үнэлгээгээр үнэлсэн эрсдэлийн сан

Чухал ач холбогдолгүй бүх зээл ба урьдчилгаа ба чухал ач холбогдолтой боловч тусгай үнэлгээгээр үнэ цэнэ бууралтын бодит нотолгоо гарч ирээгүй зээл ба урьдчилгаануудыг бүлэглэн, бүлэг тус бүр дээр хүлээж болзошгүй алдагдлыг тооцно. Удирдлагын зүгээс бүлгийн үнэлгээг хагас жилд бүлэг тус бүрт ялгаатай шинжилгээнд үндэслэн хийнэ.

Бүлгийн үнэлгээнд тусгай үнэлгээгээр үнэ цэнийн бууралтын бодит нотолгоо байхгүй боловч тэдгээрийг багтаасан багцын түвшинд оршин байх магадлалтай үнэ цэнийн бууралтыг тооцдог. Үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг бүлгийн алдагдлын түүхэн өгөгдөл, эдийн засгийн өнөөгийн байдал, алдагдал гарсан гэж таамаглаж буй үе болон уг алдагдлыг олж тогтоосон үе хоорондын ойролцоолсон хугацаа мөн үнэ цэнийн бууралттай гэж тогтоогдсоны дараа хүлээгдэж буй эргэн төлөгдөх эсхүл цуглуулан авах дүн зэрэг мэдээлэл дээр үндэслэн тогтоодог.

Эрсдэл хариуцсан захирал болон Санхүү хариуцсан захирал нь зээлийн үнэ цэн бууралтын сан нь Банкны нийт бодлоготой нийцэж байгаа эсэхт хяналт тавьж ажилладаг.

40.3 Төлбөрийн чадварын эрсдэл

Банк хөрөнгийн өсөлтийг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийн хомстолд орох болон хүлээсэн үүргээ цаг хугацаанд нь биелүүлэх чадваргүй болох эрсдэлийг хөрвөх чадварын эрсдэл гэнэ. Банк хөрвөх чадварын эрсдэл дээр хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн хэм хэмжээг тодорхойлсон бөгөөд энэ нь харилцагчдын гэнэтийн их хэмжээний бэлэн мөнгөний татан авалтын үед хүлээсэн үүргээ биелүүлэх чадвар бүхий хөрвөх чадварын харьцаа үзүүлэлтийн доод хэмжээг тогтоосон байдаг.

Банк нь зээлээр авсан болон өөрийн тогтвортой харилцах хадгаламжийн эх үүсвэрийн зохистой харьцааг барьж байх бодлогыг баримталдаг. Үүнээс гадна Банк нь нийт харилцагчдын хадгаламжийн 12%-тай (2016 онд: 12%) тэнцэх бэлэн мөнгийг Монголбанкинд заавал байршуулж байх ёстой.

Санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээний үлдэж буй хугацаагаар шинжилсэн шинжилгээ

Доорх хүснэгтэд банкны санхүүгийн өр төлбөрүүдийн дуусгавар хугацааг тэдгээрийн аливаа нэг хөнгөлөлтгүйгээр, гэрээний дагуу эргэн төлөх үүргүүд дээр үндэслэн харууллаа. Урьдчилан мэдэгдсэний үндсэн дээр төлөгдөх ёстой өр төлбөрийн хувьд уг мэдэгдэл тэр даруй ирсэн гэж тооцов. Гэсэн хэдий ч, Банк харилцагчдын дийлэнх нь гэрээт хугацаанаасаа өмнө зарлагын гүйлгээ хийхгүй гэсэн хүлээлттэй байгаа ба хадгаламжийн татан авалтын түүхэн өгөгдлүүд дээр үндэслэн Банкны хүлээж буй мөнгөн урсгалыг хүснэгтэд тусгаагүй болно.

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.3 Төлбөрийн чадварын эрсдэл (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээний үлдэж буй хугацаагаар шинжилсэн шинжилгээ (Үргэлжлэл)

		3 сараас	3-6	6 сараас	1-5	5-аас дээш	Санхүүгийн өр төлбөрийн дискаунтлаагүй нийт дүн
Санхүүгийн өр төлбөр	Хугацаагүй мян.төг	доош мян.төг	сар мян.төг	1 жил мян.төг	жил мян.төг	жил мян.төг	мян.төг
2017 оны 12-р сарын 31							
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж	341,215	202,423,941	30,825,000	-	-	-	233,590,156
Репо хэлцэл	-	214,925,195	-	-	-	-	214,925,195
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	399,628,635	121,794,537	172,220,394	308,778,372	163,628,294	355,719,469	1,521,769,701
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	-	3,928,970	1,548,684	-	-	-	5,477,654
Зээлээр авсан санхүүжилт	-	28,718,088	92,891,778	227,104,543	710,003,554	15,971,516	1,074,689,479
Хоёрдогч өглөг	-	2,355,183	2,355,184	18,736,278	113,185,047	-	136,631,692
Бусад өр төлбөр	-	8,315,065	112,724	108,536	2,815,783	2,806,479	14,158,587
Нийт	399,969,850	582,460,979	299,953,764	554,727,729	989,632,678	374,497,464	3,201,242,464

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.3 Төлбөрийн чадварын эрсдэл (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээний үлдэж буй хугацаагаар шинжилсэн шинжилгээ (Үргэлжлэл)

		3 сараас доош	3-6 сар	6 сараас 1 жил	1-5 жил	5-аас дээш жил	Санхүүгийн өр төлбөрийн дискаунтлаагүй нийт дүн
Санхүүгийн өр төлбөр	Хугацаагүй мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2016 оны 12-р сарын 31							
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж	753,668	-	-	-	-	-	753,668
Репо хэлцэл	-	-	-	-	-	-	-
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	283,306,374	150,127,015	138,638,220	196,445,304	127,941,688	263,409,541	1,159,868,142
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	-	625,968	302,635	-	-	-	928,603
Зээлээр авсан санхүүжилт	4,902,840	61,711,024	183,183,952	261,645,219	514,167,227	11,343,055	1,036,953,317
Хоёрдогч өглөг	843,716	1,687,432	2,531,147	15,459,898	139,900,351	-	160,422,544
Бусад өр төлбөр	-	4,650,279	6,800	868,450	12,780,330	3,827,049	22,132,908
Нийт	289,806,598	218,801,718	324,662,754	474,418,871	794,789,596	278,579,645	2,381,059,182

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.3 Төлбөрийн чадварын эрсдэл (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээний үлдэж буй хугацаагаар шинжилсэн шинжилгээ (Үргэлжлэл)

Доорхи хүснэгтэнд болзошгүй өр төлбөр болон үүрэг хариуцлагуудыг гэрээгээр дуусах хугацаагаар нь ангилж харуулав.

	Хугацаагүй мян.төг	3 сараас доош мян.төг	3-6 сар мян.төг	6 сараас 1 жил мян.төг	1-5 жил мян.төг	5-аас дээш жил мян.төг	Санхүүгийн өр төлбөрийн дискантлаагүй нийт дүн мян.төг
2017 оны 12-р сарын 31							
Болзошгүй өр төлбөр (Тодруулга 37)	10,986,941	17,480,643	6,733,875	10,210,163	25,368,628	-	70,780,250
Санхүүгийн үүрэг хариуцлагууд (Тодруулга 37)	541,054	5,081,977	3,846,178	20,425,248	50,415,268	15,548	80,325,273
Нийт	11,527,995	22,562,620	10,580,053	30,635,411	75,783,896	15,548	151,105,523
2016 оны 12-р сарын 31							
Болзошгүй өр төлбөр (Тодруулга 37)	4,898,943	6,374,101	10,470,013	8,668,244	10,776,518	-	41,187,819
Санхүүгийн үүрэг хариуцлагууд (Тодруулга 37)	7,032,817	1,155,310	4,318,470	15,572,164	6,148,151	-	34,226,912
Нийт	11,931,760	7,529,411	14,788,483	24,240,408	16,924,669	-	75,414,731

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.4 Зах зээлийн эрсдэл

Зах зээлийн эрсдэл гэдэг нь санхүүгийн зах зээл дээрх сөрөг өөрчлөлт болон үнийн хэлбэлзлээс эдийн засгийн үнэ цэн, орлогын хэмжээнд учирч болох алдагдлыг хэлнэ. Банкны зах зээлийн эрсдэлийг удирдах ерөнхий журам нь Банкны санхүүгийн эрсдэлүүд болох зах зээл, өөрийн хөрөнгө, хөрвөх чадварын эрсдэлийг зохистой түвшинд удирдах, улмаар өөрийн хөрөнгө болон хөрвөх чадвартай активын нөөцийг үр ашигтай боломжит түвшинд байлгахад чиглэсэн байдаг.

Хүүгийн түвшний эрсдэл

Хүүгийн эрсдэл гэдэг нь хүүгийн түвшний өөрчлөлт болон түүний тогтворгүй байдлаас банкинд үүсэх сөрөг нөлөө болон алдагдлыг хэлнэ. Банкны зээлийн болон санхүүжилтийн, хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаанууд нь хүүгийн эрсдэлийг бий болгодог. Хүүгийн хувь хэмжээний өөрчлөлт нь Банкны хүүгийн цэвэр орлогод тэр даруй нөлөөлдөг бол урт хугацаанд Банкны өөрийн хөрөнгөд нөлөөлдөг (Банкны хөрөнгө, өр төлбөр, тэнцлийн гадуурх зүйлсийн эдийн засгийн үнэ цэнэд нөлөөлөх учраас). Банкны эрсдэлийн удирдлага хариуцсан нэгж нь хүүгийн поцизи дээрх хүлээн зөвшөөрөгдсөн эрсдэлийн хэм хэмжээний хэрэгжилтэд тогтмол хяналт тавин ажилладаг.

Дараах хүснэгтэнд Банкны орлогын тайлангийн зүйлүүдийн, бусад бүх хувьсагчууд тогтмол байх үед хүүгийн хувь хэмжээний зохистой, боломжит өөрчлөлтүүдэд үзүүлэх мэдрэмжийг харуулав. Орлогын тайлангийн мэдрэмж гэж нэг жилийн хүүгийн цэвэр орлогод хүүгийн өөрчлөлт (2017 болон 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн хөвөгч хүүгийн өөрчлөлт)-ийн үзүүлэх нөлөөллийг хэлнэ.

Валют	Өсөлт/ (Бууралт)	Цэвэр хүүгийн орлогын мэдрэмж мян.төг
2017 оны 12-р сарын 31		
Америк доллар	+120	(9,269,820)
Төгрөг	+120	(1,342,970)
Америк доллар	-120	9,269,820
Төгрөг	-120	1,342,970
2016 оны 12-р сарын 31		
Америк доллар	+120	(6,683,975)
Төгрөг	+120	204,486
Америк доллар	-120	6,683,975
Төгрөг	-120	(204,486)

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.4 Зах зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Гадаад валютын эрсдэл

Гадаад валютын ханшийн эрсдэл гэдэг нь гадаад валютын ханшийн өөрчлөлт болон ханшийн тогтворгүй байдлаас Банкнд үүсэх сөрөг нөлөө болон алдагдлыг хэлнэ.

Банк нь гадаад валютын позицуудын эрсдэлийн хязгааруудыг тогтоож, тэдгээрийн гүйцэтгэл хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээндээ байгаа эсэхэд тогтмол хяналт тавин ажилладаг. Үүнээс гадна Банк гадаад валютын эрсдэлийг удирдах болон үнэлэхдээ Хамгийн их эрсдэлийг тооцох аргачлал болох Value-at-Risk (VaR) аргачлалыг ашигладаг.

VaR аргачлалын зорилго, төсөөлөл, хязгаарлалтууд

VaR аргачлал нь Банкны зах зээлийн эрсдэлийн удирдлагын салшгүй нэг хэсэг бөгөөд 2007 оны 3 дугаар сараас эхлэн үйл ажиллагаандаа хэрэглэж байна. Энэхүү аргачлалыг зах зээлийн хэвийн орчинд зах зээлийн эрсдэлийг хэмжихэд ашигладаг. Өөрөөр хэлбэл зах зээлийн хэвийн орчинд нөлөө үзүүлж буй эрсдэлийн хүчин зүйлүүдэд гарч буй аливаа өөрчлөлтүүд нь хэвийн тархалттай байна гэж авч үздэг.

Банк гадаад валютын позицоос үүсэх нэг өдрийн болзошгүй алдагдлын хэмжээ болох VaR-ыг 99 хувийн итгэлцлийн түвшинд вариаци/ковариацийн аргачлалыг ашиглаж тооцдог.

Гадаад валютын позицид үүсч болох VaR алдагдлын хэмжээг 99 хувийн итгэлцлийн түвшинд тооцоолж гаргасныг дор үзүүлэв. Үүнд:

	Вариаци/ Ковариаци мян.төг		Вариаци/ Ковариаци мян.төг
2017.12.31-ний өдөр	22,623	2016.12.31-ний өдөр	59,928
2017 оны өдрийн дундаж	67,585	2016 оны өдрийн дундаж	75,703
2017 оны дээд хэмжээ	209,527	2016 оны дээд хэмжээ	277,278
2017 оны доод хэмжээ	11,205	2016 оны доод хэмжээ	16,508

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.4 Зах зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Дараах хүснэгтэд гадаад валютын эрсдэлд өртөж болох Банкны хөрөнгийн дүнг 2017.12.31-ний өдрийн байдлаар үзүүлэв. Хүснэгтэнд санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн бүртгэлийн дүнг гадаад валют тус бүрээр бүлэглэн үзүүлэв:

Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр	Төгрөг мян.төг	Ам.доллар мян.төг	Евро мян.төг	Бусад мян.төг	Нийт мян.төг
2017 оны 12-р сарын 31					
Хөрөнгө					
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкин дахь үлдэгдэл	262,081,700	71,152,132	6,924,928	125,604,937	465,763,697
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	10,542,763	292,007,372	4,566,513	6,257,185	313,373,833
Урвуу репо хэлцэл	64,974,429	-	-	-	64,974,429
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд*	32,231,463	689,658,178	-	-	721,889,641
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт					
- борлуулахад бэлэн	47,366,617	-	-	-	47,366,617
- дуусах хугацаа хүртэл эзэмших	578,348,399	-	-	-	578,348,399
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	1,189,263,639	154,705,331	116,203	17,640	1,344,102,813
Бусад хөрөнгө	8,967,464	838,957	14,809	8,130	9,829,360
	2,193,776,474	1,208,361,970	11,622,453	131,887,892	3,545,648,789
Өр төлбөр					
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж	107,403,362	8,855	1,472	122,901,852	230,315,541
Репо хэлцэл	214,925,195	-	-	-	214,925,195
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	1,032,151,509	244,458,810	11,407,268	6,496,043	1,294,513,630
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	612,562,613	32,073,067	-	-	644,635,680
Зээлээр авсан санхүүжилт	153,570,210	803,462,428	-	-	957,032,638
Хоёрдогч өглөг	-	110,262,405	-	-	110,262,405
Бусад өр төлбөр	11,315,445	2,660,180	33,265	149,697	14,158,587
	2,131,928,334	1,192,925,745	11,442,005	129,547,592	3,465,843,676
Цэвэр хөрөнгө/(өр төлбөр)	61,848,140	15,436,225	180,448	2,340,300	79,805,113

* Үүссэн валют тус бүрээр нийт дүнгээр илэрхийлсэн

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.4 Зах зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Дараах хүснэгтэд гадаад валютын эрсдэлд өртөж болох Банкны хөрөнгийн дүнг 2015.12.31-ний өдрийн байдлаар үзүүлэв. Хүснэгтэд санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн бүртгэлийн дүнг гадаад валют тус бүрээр бүлэглэн үзүүлэв:

Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр	Төгрөг мян.төг	Ам.доллар мян.төг	Евро мян.төг	Бусад мян.төг	Нийт мян.төг
2016 оны 12-р сарын 31					
Хөрөнгө					
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкин дахь үлдэгдэл	115,994,154	203,471,420	1,365,545	5,948,757	326,779,876
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	322	149,141,742	4,255,730	5,229,274	158,627,068
Урвуу репо хэлцэл	-	-	-	-	-
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	89,928,202	648,790,510	-	-	738,718,712
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт					
- борлуулахад бэлэн	28,117,332	-	-	-	28,117,332
- дуусах хугацаа хүртэл эзэмших	266,524,798	88,595,126	-	-	355,119,924
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	1,043,416,847	113,606,499	173,862	4,375	1,157,201,583
Бусад хөрөнгө	4,490,555	954,782	3,721	12,974	5,462,032
	1,548,472,210	1,204,560,079	5,798,858	11,195,380	2,770,026,527
Өр төлбөр					
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллагуудын байршуулсан харилцах, хадгаламж	46,631	703,232	550	-	750,413
Репо хэлцэл	-	-	-	-	-
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	754,487,277	217,573,493	5,818,633	7,624,284	985,503,687
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд	524,918,380	89,709,704	-	-	614,628,084
Зээлээр авсан санхүүжилт	192,318,659	743,775,336	-	-	936,093,995
Хоёрдогч өглөг	-	123,443,085	-	-	123,443,085
Бусад өр төлбөр	10,227,480	11,847,991	404	57,033	22,132,908
	1,481,998,427	1,187,052,841	5,819,587	7,681,317	2,682,552,172
Цэвэр хөрөнгө/(өр төлбөр)	66,473,783	17,507,238	(20,729)	3,514,063	87,474,355

* Үүссэн валют тус бүрээр нийт дүнгээр илэрхийлсэн

40. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

40.4 Зах зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Урьдчилан төлөлтийн эрсдэл

Урьдчилан төлөлтийн нөлөө гэдэг нь Банкны үйлчлүүлэгч болон харилцагч нь хүлээж байснаас өмнө төлбөрөө хийсэн болон хийхийг хүссэнээс Банкны санхүүгийн үзүүлэлтэнд үзүүлэх нөлөөллийг хэлнэ.

Банк хүүгийн цэвэр орлогод үзүүлэх энэхүү урьдчилан төлөлтийн нөлөөллийг тооцохдоо хялбаршуулсан аргачлалыг хэрэглэдэг.

Үүнд хэрэв бусад бүх хувьсагчдыг тогтмол гэж үзэн эргэн төлөгдөх санхүүгийн хэрэгслийн 20% нь жилийн эхэнд урьдчилан төлөгдсөн бол жилийн эцсийн татварын өмнөх ашиг 10,647 сая (2016 онд: 9,239 сая) төгрөгөөр буурахаар байсан байна.

Үйл ажиллагааны эрсдэл

Үйл ажиллагааны эрсдэл гэдэг нь дотоод процесс, хүний нөөц болон системийн үйл ажиллагаа хангалтгүй буюу доголдолтой, эсвэл гадны хүчин зүйлсийн улмаас (үүнд эрх зүйн эрсдэлийг оролцуулан) Банк хүлээж болзошгүй алдагдлыг хэлнэ.

Банкны үйл ажиллагааны эрсдэл хариуцсан нэгж нь процесс хариуцсан нэгжүүдийн үйл ажиллагааны эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг илрүүлэх, бууруулах чиглэлд хэрэгжүүлж буй хяналтууд нь үр дүнтэй байгаад хяналт тавих, тэдгээрийг заавар, зөвлөмжөөр ханган ажиллах чиг үүрэгтэй байдаг. Түүнчлэн Банк процесст хийгдэх эрсдэлийн үнэлгээ болон түүнд хэрэгжиж буй хяналтын мониторингоор дамжуулан үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлж ажилладаг.

41. ХӨРӨНГИЙН ЗОХИСТОЙ ХАРЬЦАА

Банк бизнесийн салшгүй эрсдэлийг өөрийн хөрөнгөдөө тулгуурлан үр ашигтай удирддаг. Бусад арга хэмжээнүүдээс гадна Монголбанкнаас тогтоосон дүрэм, харьцаануудыг ашиглах замаар банкны өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хянадаг.

Өнгөрсөн жилийн турш Банк нь өөрийн хөрөнгөнд хөндлөнгөөс тавьдаг бүх шалгууруудыг бүрэн хангаж ажилласан.

Капиталын удирдлага

Банкны капиталын удирлагын үндсэн зорилго нь хөндлөнгөөс тавигдсан зохистой харьцааны шалгууруудыг биелүүлэх ба бизнесээ дэмжиж хувь нийлүүлэгчдийн үнэлэмжийг ихэсгэхийн тулд зээлийн эрсдэлийн түвшин болон өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хадгалахад оршдог.

Банк өөрийн хөрөнгийн бүтцийг удирдаж, эдийн засгийн нөхцөл байдал болон үйл ажиллагааных нь эрсдэлийн шинж чанарт орсон өөрчлөлтүүдийг харгалзан капиталын бүтэцдээ залруулга хийдэг байна. Банк капиталынхаа бүтцээ хадгалах эсхүл тохируулахын тулд хувь нийлүүлэгчдэд төлөх ногдол ашгийн хэмжээг тохируулах, хувь нийлүүлэгчид хөрөнгийг нь эргүүлэн төлөх, шинээр өөрийн хөрөнгийн хэрэгсэл гаргах, эсхүл өөрийн хөрөнгөд уялдсан үнэт цаас гаргах зэрэг арга замуудыг ашигладаг байна.

Зохицуулалттай капитал

Монголбанкнаас арилжааны банкуудын өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хамгийн багадаа 9% (2016 онд: 9%), өөрийн хөрөнгө эрсдлээр жигнэсэн активын харьцааг 14% (2016 онд: 14%)-иас доошгүй байхаар тогтоосон байдаг бөгөөд эдгээр харьцаа нь эрсдэлийн уг шинж чанараар нь тохируулсан актив болон нийт капиталыг авч тооцоологдсон байдаг. Банкны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг дараах байдлаар үзүүлэв:

	2017	2016
Өөрийн хөрөнгийн харьцаа	11.19%	12.73%
Эрсдлээр жигнэсэн өөрийн хөрөнгийн харьцаа	16.86%	19.19%
	2017	2016
	мян.төг	мян.төг
<u>I зэрэглэлийн хөрөнгө</u>		
Энгийн хувьцаа	55,342,753	55,342,753
Бусад сан	10,531,368	10,531,368
Хуримтлагдсан ашиг	123,483,759	103,760,094
Нийт I зэрэглэлийн хөрөнгийн дүн	189,357,880	169,634,215
<u>II зэрэглэлийн хөрөнгө</u>		
Хоёрдогч өглөг	94,678,940	84,817,108
Бусад	1,470,750	1,255,916
Нийт капитал/капиталын суурь	285,507,570	255,707,239

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА
2017 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

41. ХӨРӨНГИЙН ЗОХИСТОЙ ХАРЬЦАА (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Зохицуулалттай капитал (Үргэлжлэл)

12-р сарын 31-ний байдлаар эрсдлээр нь жигнэсэн активуудыг эрсдэлийн ангилал тус бүрээр нь үзүүлбэл:

	2017		2016	
%	Актив мян.төг	Эрсдлээр жигнэсэн мян.төг	Актив мян.төг	Эрсдлээр жигнэсэн мян.төг
0	1,191,014,742	-	784,237,755	-
20	144,285,015	28,857,003	79,018,911	15,803,782
50	290,551,406	145,275,703	211,441,179	105,720,590
70	305,848,188	214,093,732	294,049,642	205,834,749
100	1,208,053,821	1,208,053,821	907,340,470	907,340,470
120	57,503,707	69,004,448	57,969,019	69,562,823
150	-	-	-	-
<i>Тохируулга:</i>				
Үйл ажиллагааны эрсдэлийн харьцаа		20,867,155		23,881,130
Гадаад валютын эрсдэлийн харьцаа		6,804,386		4,448,672
Нийт	3,197,256,879	1,692,956,248	2,334,056,976	1,332,592,216

42. АНГЛИ ХЭЛ ДЭЭРХ ОРЧУУЛГА

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг мөн Англи хэл дээр бэлтгэсэн болно. Монгол, Англи хувилбаруудын хооронд утга, агуулгын зөрүү гарах тохиолдолд Англи хувилбарыг баримтална.

43. ТАЙЛАГНАЛЫН ӨДРИЙН ДАРААХ ҮЙЛ ЯВДАЛ

Тайлагналын өдрөөс хойш санхүүгийн тайланд тодруулах шаардлагатай томоохон үйл явдал тохиолдоогүй болно.